BÜTÜN ESERLERİ

BÜYÜK ŞEHİR

CEVAT FEHMİ BAŞKUT

İNKILÂP ve AKA

CEVAT FEHMİ BAŞKUT KÜLLİYATI: 1

BÜYÜK ŞEHİR

OYUN

3 PERDE

İNKILÂP ve AKA
Kitabevleri Koll. Şti.
Ankara Cadd. No. 95 — İst.

Bu eser, 1942 - 1943 mevsiminde İstanbul Şehir Tiyatrosunda temsil edilmiştir.

Dizgi: **GÜL Matbaası** Baskı: **KARDEŞ Matbaası**
İSTANBUL — 1972

ŞAHISLAR

Sahneye giriş sırasıyla

Feyzi İşgüzar	Otel sahibi
Mehmet	Otel müstahdemi
Memduh Kaim	Abone dolandırıcısı
Abdülkerim Çatlamazoğlu	Otel müşterisi
Marika	Hizmetçi
Abdülrahim İnanmazoğlu	Otel müşterisi
Sacide	Abdülrahim'in kızı
Abbas İyiceder	Sahte doktor
Hasan Buyanlı	Sacide'nin sevgilisi
Abdülhalim Atlamazoğlu	Otel müşterisi
Macide	Abdülhalim'in kızı
Murtaza	Otel hırsızı
Fatma	Murtaza'nın metresi
Osman Çeliker	Taharri memuru
Telgrafçı	
Salih (Abdullah Paşa)	Dolandırıcı

BİRİNCİ PERDE

(Saadet Otelinin holü)

BİRİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Mehmet)

FEYZİ İŞGÜZAR

Bana bak Mehmet, yeni gelen müşterinin hizmetinde kusur istemem ha... Zile bastı mı, odasında soluğu almalı.

MEHMET

Başüstüne efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Pek zengin bir adam bu... Yüklüce bahşiş alırsın. Yine vurdun partiyi... Uzun etme. Daha gelecekler de var. Hepsi zengin...

MEHMET

(Sırıtarak) Allah ömürler versin efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Haa, bak az kalsın unutuyordum. Kulağını iyi aç da beni dinle.

MEHMET

Dinliyorum efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Gerek bu müşteri, gerekse bundan sonra gelecekler sana benim nereli olduğumu sorarlarsa «sizin memleketten» diyeceksin. Anladın mı?

MEHMET

İyi amma efendim, siz Konyalı iken daha yeni Bursalı olmuştunuz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ulan eşşek, o iki ay evveldi. Sen asorti nedir bilmez misin? Ebise ile ayakkabı, gömlekle kravat birbirine uymalı. Onun gibi müşterinin tevellüt mahalli ile otelcinin tevellüt mahalli aynı olmalı. Ben iki ay aynı tevellüt mahallini muhafaza edecek kadar geri kafalı mıyım? Burası palas... Palas, anladın mı dangalak? Uzun sözün kısası, ben, emri ahire kadar müşteriler nereli ise oralıyım. Söyle bakalım, sorarlarsa ne diyeceksin?

MEHMET

Bizim efendi, emri ahire kadar sizin memleketten, diyeceğim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Olmadı, sakın ha.. Gözünü patlatırım. Emri ahire kadar yok, sade «sizin memleketten»...

MEHMET

Sade, sizin memleketten...

FEYZİ İŞGÜZAR

Haydi şimdi işine.

İKİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, sonra Memduh Kaim)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Memduh Kaim'i görerek) Hah, geldin mi? Haberin olsun, büyük işler var.

MEMDUH KAİM

Evet, beni çağırtmandan işi çaktım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Amma bak peşin pazarlık edelim. Ne koparırsan yarı yarıya. Diğerlerinden de aynı şeyi isteyeceğim.

MEMDUH KAİM

Biraz fazla değil mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Taş atıp da kolun mu yorulacak? Gazetene abone yazacaksın. Dinle beni, zararlı çıkmazsın. Çünkü bunlar para babaları.

MEMDUH KAİM

Deme?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet, birisi geldi, ikisi de yolda.

MEMDUH KAİM

Hepsi aynı yerden mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Topu... Birisi Bay Abdülkerim, öteki Bay Abdülrahim, üçüncüsü de Bay Abdülhalim... Üçü de büyük arazi sahibi imişler... Bunları bana hep otelci Kâmil ağa yazdı. Kâmil ağa onların hemşerisi. Biliyorsun, onunla yeni mukavele yaptık. Şimdiden sonra oradan buraya kim gelirse bizim otele inecek. Tabiî Kâmil ağaya da bir şeyler vereceğiz.

(Merdivende ayak sesleri duyulur)

FEYZİ İŞGÜZAR

Hah işte Bay Abdülkerim geliyor. Onun ayak sesleri...

(İkisi de merdivenden ineni görmeğe çalışırlar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Otel sahibi Feyzi İşgüzar, abone dolandırıcısı Memduh Kaim ve Abdülkerim Çatlamazoğlu)

ABDÜLKERİM ÇATLAMAZOĞLU

(Merdivenden inerken kendi kendine bağırarak söylenir. İkide bir durur, sonra ınıneğe devam eder) Daha vapur rıhtıma yanaşmadan herifler alacaklı gibi yakama yapıştılar. Denizden mi geçtiler, yoksa gökten mi

düştüler, anlamadım. Hammal imişler. «Dolap sokağında Saadet palasa gideceğim» demeğe kalmadan lâkırdıyı ağzıma tıkadılar. **(Taklitler yaparak)** Biri bavullara yapıştı: «Dolap sokağını bilirim, iyi bir sokaktır» dedi. Öteki heybeyi omuzladı: «Ben Dolap sokağını daha iyi bilirim, her gün gittiğim yerdir» dedi. Üçüncüsü sandığı yüklendi: «Dolap sokağını benden daha iyi kimse bilemez, çünkü orada doğdum» dedi. Üçü birden çekip gittiler. Gidiş o gidiş.... Ben buraya geleli yıl oluyor haniya halâ meydanda yoklar!..

(Merdivenden sahneye iner, telâşla pencereye, oradan sokak kapısına, sonra tekrar pencereye koşar, yumruğunu boşluğa sıkar ve bağırır)

ABDÜLKERİM

Hırsızlar, sahtekârlar, düzenbazlar...

MEMDUH KAİM

(Otel sahibinin yanından ayrılır, Bay Abdülkerim'e doğru ilerleyerek) Efendim şehrimize sefa geldiniz, şeref verdiniz!

ABDÜLKERİM

(Bu sözleri işitmez, tekrar pencere ile kapı arasında mekik dokuyarak) Sandık anamın çeyiz sandığı idi. Halis cevizdi.

MEMDUH KAİM

(Onu takip ederek) Sizin gibi büyük, muteber bir simayı misafir etmek şehrimiz için ne bahtiyaralık, ne umulmaz saadet!

ABDÜLKERİM

Bavullar baba yadigârı idi, taş gibi meşindi.

MEMDUH KAİM

Şehir size kavuştuğu için bayram yapmalı!

ABDÜLKERİM

Heybeyi birinci mal Kayseri halısından kendim yaptırmıştım. Daha on yıl olmadı.

MEMDUH KAİM

Her tarafı donatmalı, bu tarihî hadiseyi tes'it etmeli!..

ABDÜLKERİM

Hem hepsi de tıklım tıkım dolu idi.

MEMDUH KAİM

Sizin gibi nezaket, iffet, dirayet, istikamet, fazilet, şefkat, ehliyet ve ülvvücenabın müşahhas timsali bir zatı alikâder...

ABDÜLKERİM

(Memduh Kaim'i ilk defa fark ederek ve sözlerini duyarak) Bunlar yoktu be birader, bunlar yoktu. Bak içindekileri ben sana sayayım: Evvelâ çuha elbiselerim, sonra samur kürküm, rugan ayakkabılarım, yeni çizmelerim, lastiklerim... Hediyelik pastırmalar... Altın saatlarım ile kösteklerim de sandıkta idi.

MEMDUH KAİM

Siz, Bay Abdülkerim Çatlamazoğlu'sunuz, bendeniz de Memduh Kaim. Zatı aliniz kulunuzu tanımazsınız.

ABDÜLKERİM

Hakikaten öyle, ilk defa görüyorum.

MEMDUH KAİM

Fakat âcizleri gerek efendimizi, gerekse mensup olduğunuz asil, yüksek, büyük aileyi râna bilirim. Zaten sizleri kim tanımaz ki... Bütün memleket...

ABDÜLKERİM

(Alâkadar olarak) Sahi, bakın benim de sizi gözüm ısırır gibi oluyor.

MEMDUH KAİM

Tabii efendim, tabii... Merhum pederinizin pek büyük lûtuflarını gördüm. Benim gazetemin en eski bir karii ve abonesi idi. Temiz yürekli, fakirler hâmisi, yoksullar babası, ince ruhlu, kibar, merhametli, hülâsa eşsiz bir şahsiyetti. Onun gibiler şimdi ne kadar azaldı.

ABDÜLKERİM

Demek onu bu kadar yakından tanıyorsunuz ha!..

MEMDUH KAİM

Buna hiç şüphe etmeyin efendim. En fazla iltifat ettiği bendelerinden biri idim. Memduh Kaim derdi de

bir daha demezdi. Şimdi sizi görünce kendilerini hatırladım. Merhuma nekadar da benziyorsunuz. Aynı temiz nasiye, aynı kibar tavırlar, aynı merhametli bakış...

ABDÜLKERİM

(Gezinirken, Memduh Kaim'in önünde durarak) Gazeteciyim demiştiniz galiba!

MEMDUH KAİM

Evet, daima hizmetinize âmâde bulunan bir gazeteci... Hâtırıâcizânemde kaldığına göre otuz, otuziki yaşlarında olacaksınız.

ABDÜLKERİM

Hayır, kırk yaşındayım.

MEMDUH KAİM

Memlekette büyük arazi sahibisiniz değil mi?

ABDÜLKERİM

Öyle!..

MEMDUH KAİM

Tabii evlisiniz.

ABDÜLKERİM

Değilim, bekârım, saçlarım siyah, gözlerim elâdır. Nüfus tezkerem yanımda. Kaybetmedim. Bu suallere ne lüzum var allahaşkına?

MEMDUH KAİM

Maksadım şu efendim: Gazetemin yarınki nüshasına memleketin en tanınmış ziraatçılarından, garbın en yeni usullerini kendi topraklarında ilk defa tatbik eden münevver çiftçimiz, büyük zengin, sayın bay Abdülkerim Çatlamazoğlu'nun şehrimizi şereflendirdiğini yazacağım.

ABDÜLKERİM

Buraya her gelenin ismini gazetenize yazar mısınız?

MEMDUH KAİM

Zatıâliniz gibi âlim, fazıl, muhterem şahsiyetlerin muvasalatlarını yazarız efendim.

ABDÜLKERİM

Gidenleri de yazar mısınız?

MEMDUH KAİM

Meşhur kimseler olurlarsa tabii efendim.

ABDÜLKERİM

O halde ben de meşhurum, ben de muhterem şahsiyetim, benim gelişimi de yazınız!

MEMDUH KAİM

Emredersiniz.

ABDÜLKERİM

Memlekette çiftliklerim, tarlalarım, öküzlerim, ineklerim koyun sürülerim var, bunları da yazınız.

MEMDUH KAİM

Hiç merak etmeyiniz. Bunları yazmayı vicdan borcu bilirim.

ABDÜLKERİM

On tane uşağım, bir ahçım, bir kâhyam, 28 yanaşmam var. Bunları da gazetenizin bir köşesine yazar mısınız?

MEMDUH KAİM

Hay hay efendim, başüstüne!

ABDÜLKERİM

İki altın saatım ve iki altın kösteğim de var. Fakat vapurda çaldırırım diye takmadım. Bunları da yazmak münasip olmaz mı?

MEMDUH KAİM

Hayır efendim, bunlar tabiidir, yazmaya hacet yok.

ABDÜLKERİM

Canım yazsanız ne çıkar? Kordonların her bireri ellişer dirhem.

MEMDUH KAİM

Altın saatla kordonları yazmak âdet değildir efendim.

ABDÜLKERİM

Peki, fakat öbür söylediklerimin hepsini gazetenizin ilk sayfasına mutlaka geçiriniz. Büyük harflerle şöyle herkesin okuyabileceği, göze çarpan bir yere...

MEMDUH KAİM

Evet efendim, esasen benim niyetim de böyle!

ABDÜLKERİM

Demek siz böyle otel otel dolaşır, yeni gelen büyük adamların isimlerini beller, sonra bunları gazetenize yazarsınız, öyle mi?

MEMDUH KAİM

Öyle efendim.

ABDÜLKERİM

Gazetenizi okuyanlar da böylelikle buraya gelen meşhur adamları öğrenmiş olurlar.

MEMDUH KAİM

Tabii efendim.

ABDÜLKERİM

Şu halde yarın benim ismimi de okuyacaklar.

MEMDUH KAİM

Şüphesiz.

ABDÜLKERİM

Yarın sabah şu gazeteden bir tane bana da yolla da ismimi okuyayım!

MEMDUH KAİM

Başüstüne, posta ile yollarım efendim. Fakat gazetem ancak akşam üstü çıkar. Bugüne yetişmesi artık kabil değil, onun için ancak yarın akşam üstü takdim ederim.

ABDÜLKERİM

Yarınki gazetenizi sabahleyin çıkartsaydınız çok memnun olurdum.

MEMDUH KAİM

İmkânı yok efendim.

ABDÜLKERİM

Ne yapalım, öyle olsun. Yalnız büyük harflerle yazacaksın ha!

MEMDUH KAİM

Hiç merak etmeyin. Gazeteyi resü ile takdim ederim.

ABDÜLKERİM

Resü de nedir? Hani posta ile yollayacağım diyordun ya... Senin de bir lâkırdın bir lâkırdını tutmuyor.

MEMDUH KAİM

Ne münasebet efendim? Yanlış anladınız! Müsaade buyurunuz izah edeyim: Gazeteyi posta ile yollayacağım. Resüye gelince, resü, yani makbuz... Matbu bir kâğıtta kıymetli ve muhterem okuyucumuz bay Abdülke-

rim'den bir senelik abone ücreti olan 45 liranın tahsil edildiği bildirilecek. Yani bir nevi senet. Bu sayede tam bir sene gazetemi zatıâlinize yollayacağım.

ABDÜLKERİM

Bir sene ismimi gazetenize yazacak mısınız?

MEMDUH KAİM

Hayır, efendim. Abone olmakla bir sene gazetemi okumaya hak kazanacaksınız.

(Bu sırada otel sahibi merdivenden inerek sahneye girer.)

FEYZİ İŞGÜZAR

Eşyalar geldi efendim. Hamallar kıraathaneden girip öteki merdivenden yukarı çıkmışlar. Hepsi odanıza yerleştirildi. Bir sandık, iki bavul, bir heybe ve bir sepet. Hamallar tanıdık adamlar, merak buyurmayın, bir şey kaybolmamıştır. Ücretlerini verip savdım.

ABDÜLKERİM

Teşekkür ederim! **(Memduh Kaim'e hitap ederek)** 45 lira çok değil mi? Gel şunu 20 liraya bağlayıverelim.

MEMDUH KAİM

Gazeteciler abone ücretleri için kat'iyen pazarlık yapmazlar efendim. Fiyat maktudur.

ABDÜLKERİM

Maktu da ne demek? Pazarlıksız iş olur mu? Peki siz birisini kazıklamak isterseniz ne yaparsınız?

MEMDUH KAİM

Abone yazarız efendim. Şey, yani bizim işimiz abone yazmaktır, kazıklamak değil!

ABDÜLKERİM

(Cüzdanını çıkararak) Pek âlâ, dediğin olsun, al işte 10, 20, 30 40, 50 lira... Küsuru da senin bahşişin!

MEMDUH KAİM

Çok teşekkür ederim efendim.

ABDÜLKERİM

Tenbihlerimi unutmayacaksın ha... Memlekette çiftliklerim, tarlalarım, bağlarım, öküzlerim, ineklerim, koyun sürülerim var. On tane uşağım, bir ahçım, bir kâhyam, 28 yanaşmam var. Bunların hepsi yazılmalı!

MEMDUH KAİM

Hepsi yazılacak.

(Sükût, Memduh Kaim çıkarken otel sahibinin hissesini avucuna sıkıştırır.)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim Çatlamazoğlu ve Feyzi İşgüzar)

ABDÜLKERİM

Gel bakalım otelci başı, seninle şöyle baş başa bir konuşalım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Başüstüne efendimiz. Emrederseniz bir çay söyliyeyim de hem içelim, hem konuşalım.

(Cevap beklemeden sağdaki kapıya gider ve kıraathaneye seslenir: «Cafer ağa, Cafer ağa bize iki çay» sonra gelerek Abdülkerim'in bağdaş kurup oturduğu kanapede yanına oturur)

ABDÜLKERİM

Kâmil ağa söylüyordu, demek sen de bizim hemşerisin ha otelci başı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet efendim orada doğmuşum ama pek küçük yaşta buraya getirilmişim.

ABDÜLKERİM

Senin okuyup yazman var galiba...

FEYZİ İŞGÜZAR

Sayenizde efendim.

ABDÜLKERİM

Pekalâ. Şimdi otelci başı, biz bizim işten konuşalım. Benim buraya niçin geldiğimi biliyor musun?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bilmez olur muyum efendim. Gezmeğe geldiniz. Bir dakikada icabına bakarız. Size rehber olmakla şeref duyarım. Haydi giyinin, derhal çıkalım. Tabiî evvelâ âsârıatikadan başlıyacağız.

ABDÜLKERİM

Yok yok ben gezmeye falan gelmedim...

FEYZİ İŞGÜZAR

O halde istirahata geldiniz. Bir dakikada icabına bakarız. Size rehber olmakla şeref duyarım. Haydi giyinin derhal çıkalım. Birer birer tenezzüh mahallerini dolaşalım.

ABDÜLKERİM

Hayır efendim, istirahata da gelmedim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladım... Tedaviye geldiniz. Bir dakikada icabına bakarız. Size rehber olmakla şeref duyarım. Haydi soyunun, o zamana kadar da istediğiniz doktor gelir. Kimi arzu ederseniz? Hem hastalığınız nedir? Kanser mi, ülser mi, böbrek iltihabı mı, verem mi, sar'a veya siroz mu? Hepsi bir haftada tedavi edilirler. Pirüpak olursunuz.

ABDÜLKERİM

Değil be yahu, tedâviye de gelmedim. Turp gibiyim elhamdülillâh... Ben evlenmeye geldim, evlenmeye...

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladım... Bir dakikada icabına bakarız. Size rehber olmakla şeref duyarım. Haydi soyunun, o zamana kadar da... **(Bunları hızlı hızlı söylemişken birden susar, sonra)** yok, hayır bu iş mühim iştir. Öyle derhal olamaz. Demek evlenmeye geldiniz?...

ABDÜLKERİM

Evet, evlenmeye geldim.

(Çaycı çırağı gelerek çayları getirir, bıraktıktan sonra gider.)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Kalkar, gezinir, düşünür) Evlenmeğe geldiniz ha...

ABDÜLKERİM

Evlenmeye geldim, dedik ya...

FEYZİ İŞGÜZAR

Peki nasıl bir kız istiyorsunuz? Tabii güzel olacak.

ABDÜLKERİM

Güzel olacak.

FEYZİ İŞGÜZAR

Çirkin istiyen bulunurmuş gibi ben de soruyorum. Esmer mi, sarışın mı?

ABDÜLKERİM

Beyaz... Beyaz... Hem de tombul olacak...

FEYZİ İŞGÜZAR

Anlaşıldı, sarışın ve etine dolgun.. Peki zengin mi olsun, fakir mi?

ABDÜLKERİM

Zengin.. Çok zengin... Evleri, dükkânları olmalı, hanları, hamamları bulunmalı...

FEYZİ İŞGÜZAR

Mükemmel... Peki müstakbel zevcenizde aradığınız vasıflar bu kadarcık mı? Güzel, sarışın, etine dolgun, zengin. Ya asîl aileden olmasını istemez misiniz?

ABDÜLKERİM

Tabii isterim, en mühim şart bu... Güzel bizim memlekette çok... Ben buraya asîl aileden şehirli kız almak için geldim. En aşağı benim kadar asîl olmalı!

FEYZİ İŞGÜZAR

Kibar tavırları da bulunmalı değil mi?

ABDÜLKERİM

Şüphesiz, kibar tavırları da bulunmalı... Benim gibi...

FEYZİ İŞGÜZAR

Peki ne bilsin? Dil bilsin mi?

ABDÜLKERİM

Ne dili?

FEYZİ İŞGÜZAR

Fransızca, almanca, ingilizce, italyanca...

ABDÜLKERİM

İstemem.

FEYZİ İŞGÜZAR

Musiki bilsin mi? Piyano, keman veya ut...

ABDÜLKERİM

Luzumu yok...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ya biliyorsa?

ABDÜLKERİM

Unutsun!

FEYZİ İŞGÜZAR

Şık da olacak değil mi?

ABDÜLKERİM

Şık da olacak.

FEYZİ İŞGÜZAR

Peki ismi ne olsun? Güzel olacak, zengin olacak, asil olacak okadar az şey istediniz ki elimin altında böyle binlercesi var. Bunların içinden istediğiniz isimde olanları seçeriz.

ABDÜLKERİM

İsminin ehemmiyeti yok. Beğenmezsek değiştiririz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Olur. Şimdi metodlu çalışabilmek için şu sizin şartları bir tesbit edelim. **(Cebinden not defterini çıkararak)** Şart: 1 — Güzel, sarışın ve etine dolgun olacak, şart: 2 — Zengin olacak, şart: 3 — Asil olacak, şart: 4 — Kibar tavırları bulunacak, şart: 5 — Ecnebi li-

sanı bilmiyecek, şart: 6 — Musikiden anlamıyacak, şart: 7 — Şık olacak, mutabıkız değil mi?

ABDÜLKERİM

Mutabıkız.

FEYZİ İŞGÜZAR

Pekalâ efendim, ben bugünden tezi yok aramaya başlayacağım. Ümit ederim ki bir müddet sonra arzunuzu yerine getiririm. Fakat bunun için biraz cömert olmalı. Kesenin ağzını açmaktan çekinmemeli.

ABDÜLKERİM

Sen üzülme, hazırım ben. Senin bahşişini de unutmam ha!

(Ayağa kalkar)

FEYZİ İŞGÜZAR

Gidiyor musunuz?

ABDÜLKERİM

Odamda biraz uzanacağım. Yemek zamanı gelince beni uyandırın.

FEYZİ İŞGÜZAR

Başüstüne efendim.

(Bu sırada merdivenin üst başında otel hizmetçisi Marika görünür. Kolunda bir yatak çarşafı, ağzında sakız vardır. Biraz açık saçık giyinmiştir. Merdivenin ortasında Abdülkerim Çatlamazoğlu ile karşılaşırlar.)

MARİKA

(Abdülkerim'e yol vererek) Buyurun.

ABDÜLKERİM

(Gözleri ile kadının vücudunu derin derin tetkik ve muayene ederek) Rica ederim, siz buyurun...

MARİKA

(Gülerek ve kırıtarak) Nasıl olur efendim, buyurun rica ederim.

ABDÜLKERİM

(Bir kaç basamak çıktıktan sonra, arkasına dönerek kadına tekrar bakar ve aşağı Feyzi İşgüzar'a seslenir) Bay Feyzi İşgüzar!...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Merdivenin başına koşar. Ne için çağrıldığını anlamıştır. Merdivenin son basamağını inen Marika'ya arkasından bakar. Sonra not defterini çıkararak Abdülkerim'e hitabeder) Bizim otel hizmetçisi Marika... Yaramaz efendim. (1) numaralı şartı haiz gibi görünürse de iki üç, dört, yedi numaralı şartlardan kendisinde eser yoktur. 6 numaralı şartı gerçi haizdir, fakat 5 numaralı şartı o kadar haiz değildir ki, 6 numaralı şartı ha haiz olmuş, ha olmamış farkı yoktur. Bu vaziyette yalnız 1 ve 6 numaralı şartları haiz olup iki üç, dört beş, yedi numaralı şartlar kendisinde bulunmadığına göre matluba kat'iyyen muvafık değildir. **(Marika medhalden çıkar).**

ABDÜLKERİM

(Marika'yı görmek ümidi ile merdivenin korkuluğuna eğilir, sonra göğüs geçirir) Söylediklerinden bir şey anlamadım amma, elbet bir şey biliyorsun ki söylüyorsun! **(Çıkar)**

BEŞİNCİ SAHNE

(Feyzi İşgüzar, sonra bay Abdülrahim İnanmazoğlu ve kızı Sacide)

(Abdülrahim omzunda heybe, bir elinde bavul, öbür elinde kızının eli bulunduğu halde kafasını medhâlden içeri uzatır ve geri çekilir)

FEYZİ İŞGÜZAR

Bir şey mi aradın baba, gelsene... **(Merakla kapıya doğru yürür)**

ABDÜLRAHİM İNANMAZOĞLU

(Tereddütle ve kızını da beraber çekerek girer) Selümânaleyküm.

FEYZİ İŞGÜZAR

Aleykümmüsselâm.

ABDÜLRAHİM

Saadet hanını taharri ediyordum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Burası, amma han değil, palas.

ABDÜLRAHİM

İşgüzar efendiye mülâki olacaktım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Benim, fakat efendi değil, bay.

ABDÜLRAHİM

Biz taşradan buraya bugün muvasalat ettik. Otelci Kâmil ağanın delâleti ile gelmekteyiz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Vay efendim, af buyurun, birdenbire tanıyamadım. Ayağınıza sıcak su mu, yoksa soğuk su mu dökmeli? Kâmil ağa en yakın dostumdur. Hattâ uzaktan akraba oluruz. O kadar uzak da değil. Hemen hemen kardeş çocukları sayılırız. Teşrifinizi mektupla haber vermişti. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Zatıâliniz bay Abdülhalim Atlamazoğlu'sunuz değil mi?

ABDÜLRAHİM

(Birdenbire parlar, heybesini yere atarak Feyzi İşgüzar'ın üstüne yürür) Ne dedin, ne dedin o iblis burada mı? Habis, lâin, fasık...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Şaşırarak) Ben mi?

ABDÜLRAHİM

Sen değil, o... Burada mı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Daha gelmedi, fakat gelecek.

ABDÜLRAHİM

Yezit, münkir, gasıp...

FEYZİ İŞGÜZAR

Tabiiî ben değil, o...

ABDÜLRAHİM

Sen değil, o... Demek gelecek?

FEYZİ İŞGÜZAR

Gelecek...

ABDÜLRAHİM

Peki ya öteki? O da gelmedi mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Öteki kim?... Bir başka habis, lâin, fasık mı var?

ABDÜLRAHİM

Yok, hayır, muhterem, edib, kâmil, şefik...

FEYZİ İŞGÜZAR

Otelimizde bu isimde kimseler yok efendim.

ABDÜLRAHİM

Abdülkerim beyefendiyi kasdediyorum iki gözüm.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ha, öyle mi? Canım dosdoğru söylesenize. Ben bay Abdülkerim'in göbek adlarının bu kadar çok olduğunu ne bileyim. Geldi, geldi. Yukarıda... Şimdi uyumaya çıktı... Fakat otursanıza efendim, eşyalarınızı odanıza taşıtayım. Soyunun, dökünün, istirahat buyurun... **(Yukarıya seslenir)** Mehmet... Mehmet...

ABDÜLRAHİM

Hayır hayır, evvelâ müşavere edelim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Pekalâ, müşavere edelim.

ABDÜLRAHİM

Sonra münakaşa...

FEYZİ İŞGÜZAR

Çattık, sonra da mücadele mi?

ABDÜLRAHİM

Hayır, badehu icab ederse mukavele...

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladım, müşavere, münakaşa ve badehu mukavele.

ABDÜLRAHİM

Kâmil ağa dedi ki meramınızı İşgüzar efendiye anlatın. O tensib ederse otelinde ikamet edersiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

İş bana kaldıysa tensib ettim gitti, ettim gitti efendim.

ABDÜLRAHİM

Siz tensip buyurdunuz amma, biz derdimizi ve istirhamımızı arz etmedik. Evvelâ izahıefkâr, sonra ahzürey.

FEYZİ İŞGÜZAR

Öylesi de olur, böylesi de... Mamafih buyurun sizi dinliyorum. Fakat evvelâ oturun efendim, hanım kızımız da şöyle buyursunlar.

ABDÜLRAHİM

(Otururak) Tatvilikelâm etmeden ismâiınerâm âdetimdir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Pek güzel.

ABDÜLRAHİM

Ancak söyleyenden dinleyen arif gerek.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bittabi öyle...

ABDÜLRAHİM

Söz gümüş ve sükût altındır derler.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ona şüphe mi var? Sizin müşavere dediğiniz bu mu-

dur? Anladım bunu eski zaman saz şairleri yaparlarmış. Otelcilik için demek bu da lâzım. Hoş adamsınız vesselâm.

ABDÜLRAHİM

Yok, değil, şimdi maksada şurû ediyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyle mi, aman pek iyi ediyorsunuz.

ABDÜLRAHİM

Abdülkerim bey efendinin izdivac tasavvuru ile terkidiyar ettiklerine yakinen agâh bulunuyoruz.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Alâkadar olarak) Ey, sonra!...

ABDÜLRAHİM

Burada izdivaca kat'iyyen karar vermişler.

FEYZİ İŞGÜZAR

Biliyorum, yedi şartlı bir kız arıyor.

ABDÜLRAHİM

Halbuki, Çatlamazoğlu ailesi bizim memleketin en kadim, en benam ailelerinden biridir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Mâlûm.

ABDÜLRAHİM

Keza İnanmazoğlu ailesi de aynı vasıfları haiz bulunmaktadır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz efendim.

ABDÜLRAHİM

Akıl ve mantık öyle icab ettirir ki, bu vesilei hasene ile iki aileyi birbirine takrib eyliyelim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Haklısınız.

ABDÜLRAHİM

Fakat Abdülkerim bey efendi bu yolda yapılan istimzacları ve telkinleri külliyen reddettiler.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kabil mi? Münasebetsizlik etmişler...

ABDÜLRAHİM

Hiç bir tavsiye, hiç bir iltimas kâr etmedi.

FEYZİ İŞGÜZAR

Vah vah! Aklından zoru var, anlaşılan!

ABDÜLRAHİM

Fakat maksadın hayra matuf oluşu hiyleyi meşrû kılar.

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyledir.

ABDÜLRAHİM

Biz de bu kanaatla buraya muvasalat ve zatıâlilerine müracaat ediyoruz.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Şaşırarak) Nasıl nasıl? Kızınızı bay Abdülkerim'le ben mi evlendireceğim? Sizin yapamadığınız işi ben mi becereceğim? Fakat zorla güzellik olmaz efendim. Ben bu işin nasıl altından çıkarım?

ABDÜLRAHİM

(Hiddetlenerek) Uzun zamandanberi mesınuumuz ve malûmumuzdur; siz büyük şehirliler pamuğu bizden mübayaa eyler ve bundan mâmul mensucatı atlas diye tekrar bize furuht edersiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Manifaturacı bezirgânlara söyleyin, bana ne?

ABDÜLRAHİM

Alivre satış nam icadınızla mahsulümüzü yok pahasına ahzügasbeder, bunların ekallü kalil bedellerini de bilâhare meşkûkûlâyar ve noksanülvezin meskûkât ile tebdil eylersiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben kalpazan değilim, yapamam.

ABDÜLRAHİM

Birbirinize merkebi lâhmıkıvırcık diye ira'e eder,

süt makamına terkos içirir, limonların üsaresini sirkat eylemenin çarelerini bulursunuz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Her koyun kendi bacağından asılır, bunları bana söylemekten maksadınız nedir?

ABDÜLRAHİM

Maksadım şu ki, elbet bir kasabalı kızı da şehirli diye göstermenin icabına bakarsınız.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ya, öyle mi? Bakın bu aklıma gelmemişti. Doğrusu güzel buluş, fakat işin sonu neye varır? Elbet bir gün foyamız meydana çıkar.

ABDÜLRAHİM

Nikâhda keramet vardır derler. Maksat hasıl olduktan sonra hile şuyu ve subut bulsa da gam yemem, bu ciheti merak buyurmayın.

FEYZİ İŞGÜZAR

Merak buyurmuyorum, merak buyurmuyorum. Fakat bu pek güç bir iş.

ABDÜLRAHİM

Bendeniz de âsân olmadığı kanaatındayım. Bahusus ki bir diğer müşkül suubeti büsbütün tezyit ediyor.

FEYZİ İŞGÜZAR

O da nedir?

ABDÜLRAHİM

Abdülhalim nam bedmayenin buraya muvasalat etmek üzere oluşu...

FEYZİ İŞGÜZAR

Peki, ondan size ne?

ABDÜLRAHİM

Daha ne olsun, o hınzırın maksadı da kızını bay Abdülkerim'e vermektir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne, o da bunun için mi geliyor? Peki amma a efendim burası otel mi, yoksa izdivaç idarehanesi mi? Beni size kim tavsiye etti? Bu işte tecrübem yok. Beceremem diye korkuyorum. Haydi âllem edip, kâllem edip, bay Abdülrahim'in kızını bay Abdülkerim'e aldıralım. Fakat «bay Abdülhalim'in kızını da al» diye zorlarsak adam «E artık fazla geliyorsun» demez mi? Zaten buna kanun da mâni... Bir adam iki kadın alamaz! Hem canım siz de kızını alacak, yahut kız verecek bu bay Abdülkerim ailesinden başkasını bulamıyor musunuz? Vaktiyle bay Abdülrahim'in babası ile bay Abdülhalim'in babası bay Abdülkerim'in kızını almak için rekabete kalkışmışlarmış. Şimdi de onların çocukları bay Abdülrahim ile bay Abdülhalim, bay Abdülkerim'e kızlarını vermek için birbirlerine giriyorlar.

(Gezinirken, Sacide'nin önünde durur ve Abdülrahim'e hitab eder)

FEYZİ İŞGÜZAR

Bay Abdülkerim'e vermek istediğiniz kızınız bu mu?

ABDÜLRAHİM

Evet ,kerime cariyeniz...

(Genç kız ayağa kalkar)

FEYZİ İŞGÜZAR

Adı?

ABDÜLRAHİM

Sacide İnanmazoğlu...

FEYZİ İŞGÜZAR

Müşerref oldum. Peki, ya bay Abdülhalim'in ki...

ABDÜLRAHİM

Macide Atlamazoğlu...

FEYZİ İŞGÜZAR

Mükemmel... Aranıza girip bu işi temizlemek için ben de Hokkabazoğlu olmak isterdim. **(Sacideye hitâb eder)** Hanım kızım şöyle bir az yürümez misin aslanım?

ABDÜLRAHİM

Yürü... Yürü evlâdım. **(Genç kız tereddütle yürür)**

FEYZİ İŞGÜZAR

(Cebinden not defterini çıkararak ve kâh deftere, kâh babasına, kâh kıza bakarak) Birinci şart tamamen var. **(Babasına bakarak)** İkinci şartın bulunduğu da muhakkak. 5 ve 6 ncı şartların mevcudiyeti ise gün gibi aşikâr. Mes'ele üçüncü, dördüncü, yedinci şartları te-

min etmekte... Yürü... yürü kızım, yürümeye devam et! İkinci şartın yardımı ile yedinci şartı yerine getirmek mümkün diyelim, birinci şartın mevcudiyeti de dördüncü şartın eksikliğini pek belli etmiyecek gibi görünüyor amma bu yere batasıca üçüncü şartı ne yapmalı?... Adaaaam... Yalnız Abdülkerim yok ya, Allah da kerim... **(Kararını verir ve Abdülrahim'e hitab eder)** müşavere ve münakaşa bitti bay Abdülrahim. Şimdi mukaveleye gelelim. Ben bu işi deruhte ediyorum. Fakat peşinen söyleyeyim ki çok paranız gider.

ABDÜLRAHİM

Razıyım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Üstündeki etiketi değiştirdin mi eşek eti kıvırcık olur, güğümü çeşmenin altına tuttun mu terkos suyu süt kesilir, amma kızınızı buralı yapmak deveye hendek atlatmaktan daha zordur. Bir hayli masraf olur. Ne bileyim dört bin lira, beş bin lira...

ABDÜLRAHİM

Derhâl tediye ederim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Belki 6 bin lira... 7 bin lira... 10 bin lira...

ABDÜLRAHİM

Her fedakârlığa razıyım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bakın şimdi hatırlıyorum, rahmetli anama çöpça-

tan derlermiş. Sevabına hep genç kızları baş göz etmeğe uğraşırmış... Şehrin fahrî, fakat çok meşhur kılavuzlarından biri imiş. Demek bendeki istidat ondan müntakil...

ABDÜLRAHİM

15 bin lira talep etseniz de muvafakat ederim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Babamın da bu işlerde büyük ihtisası bulunduğu söylenirdi amma, pek iyi bilemiyorum. Benden evvel vefat etmiş.

ABDÜLRAHİM

Paraya zerre kadar ehemmiyet vermem. Bunu böylece bilesiniz. Mes'ele maksadın husulüdür.

FEYZİ İŞGÜZAR

Alâ... Şu halde iş kararlaştı. Yalnız bir şartım daha var.

FEYZİ İŞGÜZAR

Düğün gününe kadar benim talimatımla hareket edeceksiniz.

ABDÜLRAHİM

Başüstüne!

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben otur deyince oturacaksınız, kalk deyince kalkacaksınız. Bütün masrafları vereceksiniz.

ABDÜLRAHİM

Emir sizindir...

FEYZİ İŞGÜZAR

Alâ... Şimdi üçüncü katta size ayıracağım odaya gideceksiniz. Yemeklerinizi odada yersiniz. Size yollarım. Ben çıkın deyinceye kadar orada kalacaksınız. Alt kata inmek yok. Bay Abdülkerim sizi görürse iş bozulur.

ABDÜLRAHİM

Asla ve kat'a inmeyiz.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Seslenerek) Mehmet... Mehmet... Mehmet...

MEHMET

(Gelerek) Buyurun efendim...

FEYZİ İŞGÜZAR

Çabuk şu eşyaları yüklen, beyefendi ile kerimelerine üçüncü katta (13) numaralı odayı açacaksın. Marika dışarı çıkmıştı. Geldi mi?

MEHMET

Geldi efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Derhâl odayı tanzim edin... Hiç eksikleri olmasın... Hizmetlerinde kusur etmeyin.

(Bu sırada doktor Abbas İyieder içeri girer)

FEYZİ İŞGÜZAR

Oooo, buyurun doktor bey!

ALTINCI MECLİS

(Evvelkiler, doktor Abbas İyieder ve Mehmet)

MEHMET

(Eşyaları yüklenerek Abdülrahim'e) Buyurun gidelim.

ABDÜLRAHİM

(Feyziye) İzniniz olursa biz gidelim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl arzu ederseniz.. Otel sizindir efendim.

ABDÜLRAHİM

Yok, şayet izniniz lâhik olmazsa gitmeyiz.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Kaş ve göz işaretleri ile) İltifat ediyorsunuz efendim. Buyurun rica ederim.

ABDÜLRAHİM

Mâlûm ya, mukavele mukaveledir. İzin veriyor musunuz?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet evet, lütfen istirahat buyurunuz!

(Abdülrahim, Sacide, Mehmet çıkarlar)

YEDİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Doktor Abbas İyieder, sonra Mehmet ve Hasan Buyanlı)

DOKTOR ABBAS

Burası otel mi, yoksa kışla mı kuzum? Müşterilerinize kumanda etmeğe başladığınızı görüyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Müşterisine göre, müşterisine göre doktor bey... Sefa geldiniz, bir kahve emretmez misiniz?

ABBAS

Teşekkür ederim. Yolda Memduh Kaim'e rastladım. Acele buraya gelmemi söyledi de.

FEYZİ İŞGÜZAR

Çok isabet oldu doktor, siz gelmeseydiniz ben size haber yollayacaktım. Asıl mes'eleyi anlatmadan evvel bir müşkülüm var. Onu söyleyeyim... Bana asil olmayan bir insanı asil gösterecek bir ilâç veremez misiniz?

ABBAS

Bir çok ilâçlar var. Chloral, İzopral, Luminal...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ya kibar tavırlı göstermek için...

ABBAS

Medinal, Trional, Noktal...

FEYZİ İŞGÜZAR

Oh... Oh. Peki şık göstermek için?...

ABBAS

Dorminal, Allional, Veronal... Hangisini tercih edersiniz?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben mi? Fakat asil ve şık görünmek isteyen ben değilim doktor!

DOKTOR ABBAS

Zararı yok siz bunları alınız.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kibar görünmek benim işime gelmez doktor.

DOKTOR ABBAS

Fakat bu ilâçlar yalnız sizin içindir. En mükemmel müssekkin ve münevvimdirler... Hezeyanlara karşı bire bir, gelirler...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ha... Şu mes'ele... Demek benim derdime devâ bulamayacaksınız. Kibar, asil ve şık olmayanları böyle gösteremiyorsunuz...

DOKTOR ABBAS

Bunlar kibar, asil ve şık olunca nasıl olsa doktora geldikleri için doğrusu bu mes'ele üzerinde meşgul ol-

muyoruz. Fakat size başka çareler gösterebilirim. Güzellik enstitüleri var, dans salonları var...

FEYZİ İŞGÜZAR

Haklısınız, bu çareyi biliyorum. Fakat ben daha kestirme yoldan gitmek istedim. Şimdi asıl mes'eleye gelelim doktor. Otele yağlı bir müşteri düştü.

DOKTOR ABBAS

Acele dönecekse bir ameliyat yapalım, yok epey kalacaksa bir sanatoryom tedâvisine lüzum gösteririz. Çok mu zengin?

FEYZİ İŞGÜZAR

Tahmininizden fazla.

DOKTOR ABBAS

O halde mutlaka ağır bir hastalığı vardır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Zannetmem.

DOKTOR ABBAS

Siz nereden bileceksiniz. Bunu ancak bir tıb adamları tâyin edebiliriz. Veremdir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bil'akis, demir gibi...

DOKTOR ABBAS

Kanserdir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Benzemiyor.

DOKTOR ABBAS

Ülseri vardır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Böyle bir şeyden şikâyet etmedi.

DOKTOR ABBAS

Safra kesesi iltihablıdır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Sanmıyorum.

DOKTOR ABBAS

Böbreklerinde taş vardır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Olsa söylerdi.

DOKTOR ABBAS

Sar'alıdır, sinirleri bozuktur, tansiyon yükselmiştir, tasallubu şerayine mübtelâdır.

FEYZİ İŞGÜZAR

Tahmin etmiyorum.

DOKTOR ABBAS

Canım siz bilemezsiniz, dedik ya... Kendisi de bilemez. Bunları ancak biz biliriz. Şekeri de mi yok?

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır doktor, hayır, şekeri de yok.

DOKTOR ABBAS

Canım ben bir defa muayene edeyim, görürsünüz bakın, asgari on türlü hastalık çıkarmazsam ellerimi keserim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Razı olursa, edin!

DOKTOR ABBAS

Hangi doktora muayene olmak istiyor?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bilmiyorum.

DOKTOR ABBAS

İşte bu olmadı. Peki ben kendimi kim diye takdim edeceğim?... Öyle ya kimim? Ben kimim? Usulümüzü unutmuş gibi konuşuyorsunuz. Şimdiye kadar müşterilerinizden hangisi hangi doktoru isterse ben o olurdum, işler de pek güzel yolunda giderdi. Şimdi ne yapacağız?

FEYZİ İŞGÜZAR

Beni dinle, bu adam hasta değil... Daha doğrusu derdi başka.... Dert başka olunca devanın da başka olması lâzım. Bu zenginlik ve asalet düşkünü, anladın mı?

DOKTOR ABBAS

Canım şuna deli desenize... Bakın dediğim nasıl çıkıyor... Hasta, hem de ağır hasta... Büyüklük ve asalet cinneti... Bir nevi Paranoia... Paranoia ruhî hastalıkların başlıcalarından biridir. Hastalıkta Hallusinasyon bulunması, hastaların meş'ur oluşu, ateh ile neticelenmeyişi, gayrikabili şifa olması esas vasıflarını teşkil eder.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kes doktor, kes... Ne yapsan onu hasta olduğuna inandıramazsın! Korkarım seni dinlemez bile... Onu yola getirmenin çaresi başka.

DOKTOR ABBAS

Nedir?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bak ben sana öğreteyim... Bu seferlik Abbas İyieder olacaksın. Yani kendin.

DOKTOR ABBAS

(Şaşırarak) Nasıl olur?

FEYZİ İŞGÜZAR

Allah allah, başkalarının kalıbına girmek pek kolay da insanın kendi kendisi olması pek mi güç?...

DOKTOR ABBAS

Birdenbire kavrayamadım. İlk defa başıma geliyor. Demek ben kendimi kendim diye takdim edeceğim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz.

DOKTOR ABBAS

Ben doktor Abbas İyieder'im, diyeceğim... Öyle mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Tabiî...

DOKTOR ABBAS

Ya inanmazsa?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Hakikaten doğru... O kadar çok başka adam oldun ki, şimdi Abbas İyieder olduğuna kendi kendini inandırmak bile mümkün görünmüyor... Fakat aldırma doktor, bu, onu fark edecek cinsten değil. Şimdi beni dinle... Talimat daha bitmedi... Ona hasta olsun veya olmasın behemehâl hususî bir doktoru bulunması lüzumunu anlatacaksın. Bunun büyüklük, zenginlik ve asaletin en birinci şartı olduğunu söyleyeceksin... «Başka zengin ve büyük adamların dört, beş doktorları var, fakat beni aylıklı hususî doktorunuz yaparsanız sizin bir tane olması kâfi gelecektir... Çünkü ben ilim cihetinden 10 15 doktora bedelim» dersin... At, korkma... İstersen 50 55 doktora bedelim, de... Mes'ele onu hususî doktoru bulunmanın asalet ve kibarlık şanından olduğuna ikna etmekte... Bir defa bu iş oldu mu, artık arkası çorap söküğü gibi gider. Kibarlar behemehâl radyografilerini aldırırlar dersin, on - onbeş radyografisini mutlaka aldırır. Kibarlar behemehâl idrarlarını tahlil

ettirirler, dersin, seninle birlikte lâboratuardan lâboratuara koşar. Kibarlar behemehâl gün aşırı müshil alırlar dersin...

DOKTOR ABBAS

Anlıyorum... Anlıyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

200 300 liradan aşağı aylık ücret istemiyeceksin ha...

DOKTOR ABBAS

Olur...

FEYZİ İŞGÜZAR

Odası ikinci katta... Sağ tarafta dört numara... Haydi doktor, göreyim seni... Yolun açık olsun... **(Doktorun arkasından merdivene doğru yürüyerek)** Serbest konuş... Biraz azametli ol... At... Durmadan at...

(Doktor çıkar)

(Feyzi İşgüzar geri döner, telefonun başına gider, sonra birden birşey hatırlar, tekrar merdivenin başına yürüyerek yukarıya seslenir. Bu sırada Hasan, dış kapıdan gizlice girerek yazıhanenin arkasına saklanır)

FEYZİ İŞGÜZAR

Mehmet... Mehmet...

MEHMET

(Yukarıdan gelerek) Efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben bay Abdülkerim'in odasına kadar çıkıyorum. Sen buradan ayrılma... **(Merdiveni çıkar)**

MEHMET

Başüstüne. **(Bir iskemle alarak otel kapısının dışına arkası seyircilere gelmek üzere oturur)**

SEKİZİNCİ MECLİS

(Mehmet, Sacide ve Hasan)

SACİDE

(Merdivenlerden tereddütle etrafına bakına bakına iner. Sahneyi boş görünce yavaş sesle seslenir) Hasan... Hasan.

HASAN

(Gizlendiği yerden çıkarak) Sacide!..
(Birbirlerine sarılırlar)

SACİDE

Seni pencereden gelirken gördüm. Ne olursa olsun diyerek kendimi aşağı attım. Buraya aynı trenle mi geldik?

HASAN

Evet, mektubunu biraz geç aldım. Hemen istasyona koştum. Trene güç yetiştim.

SACİDE

Eşyaların nerede?

HASAN

Zaten yalnız bir bavulum var. Onu da emanetçiye bıraktım.

SACİDE

Trende niçin seni göremedim?

HASAN

Baban bir dakika yanından ayrılmadı ki... Sen bebeni görmedin amma, benim gözlerim hep sende idi...

SACİDE

Ne olacak bizim halimiz?

HASAN

Kaçalım, derhal evleniriz!

SACİDE

Kaçamam.

(Konuşurken, ikide bir, Mehmed'in kendilerilerini görüp görmediğine bakarlar)

HASAN

Peki ne yapacağız? Mektupta hiç izahat vermemişsin. Baban seni buraya niye getirdi?

SACİDE

Abdülkerim ile evlendirmeye... O da bu otelde... O

deniz yolu ile geldi, biz de buraya varışını hesaplayarak trenle... Abdülhalim ile kızı da geliyorlarmış.

HASAN

Baban seni Abdülkerim ile evlendirmeye getirdi ha! Sacide, bana da, kendine de yazık edersin. Hem seni öldürürüm hem kendimi, hem de seni alacak herifi!

SACİDE

Ne yapayım Hasan, sen söyle! Ailemizde kocaya kaçan hiç bir kadın görülmemiş. İhtiyar babamı kederden öldüremem. Bu işi güzellik ile halletsek daha iyi olmaz mı? Dur bakalım, mes'ele henüz korkulacak raddeye gelmedi. Babam beni Abdülkerim ile evlendirmeye getirdi. Amma Abdülkerim beni almak fikrinde değil. O buralı kız istiyor. Şimdi beni de buralı kız yapacaklar... Senin anlayacağın sinema yıldızlarına döneceğim.

HASAN

Sacide, seni kaybederim diye korkuyorum. Burası büyük şehir. Beni çıldırtacaksın.

SACİDE

Hasanım, sen üzülme! Ben ne isem yine oyum, öyle kalacağım. Bırak babam istediğini yapsın. Nasıl olsa muradına eremiyecek? İş olacağına varır. Şunu bil ki, ne olursa olsun ben seninim. Abdülkerim beni istemiyecek. Görürsün, şayet istemeye kalkarsa o zaman senin dediğini yaparız.

HASAN

Fakat o zamana kadar?

SACİDE

Benim yanımdan ayrılma! Seni görmezsem olamam. Bu otelde kal!

HASAN

Müşteri olarak kalamam. Babanın nazarı dikkatini celbederim.

SACİDE

Otele kâtip diye gir. Zaten otel sahibinin kâtibi yok. Onu kandırırsın.

HASAN

Bak bu olur. Daha doğrusu mümkün görünüyor. Çalışacağım. Fakat babanın seni şuna buna peşkeş çekmesine nasıl tahammül etmeli? Bunu düşünmek bile beni çileden çıkarıyor.

SACİDE

Yooo, bak sabırlı olacaksın. Beni tanıdığını kat'iyyen belli etmeyeceksin. Yoksa her şey alt üst olur.

HASAN

Sacide ne kadar kıskanç olduğumu bilirsin. Seni gözümden kıskanırım. Unutma ki tabancam daima yanımda...

SACİDE

Hayır unutmuyorum, koca deli... **(Gülerek)** beni neremden vuracaksın? **(Kalbini göstererek)** Buradan mı? Orası zaten yaralı... Yara üzerine ateş edilmez.

HASAN

Sacide, ben fakir bir delikanlıyım. Üstelik kıskanç ve deliyim, fakat seni çok seviyorum.

SACİDE

Hasan, ben zenginim. Üstelik aklım da başımda, fakat seni daha çok seviyorum.

HASAN

Sacide!

SACİDE

Hasanım!

(Tekrar birbirlerine sarılırlar. Merdivende ayak sesleri duyulur)

SACİDE

Birisi geliyor. Saklan Hasan! İkimizi bir arada görmesinler. Sonra meydana çıkarsın... Tenbihlerimi unutma!

(Hasan saklanır, Sacide de koşarak sağdaki kapıdan girer. Feyzi İşgüzar merdivenlerde görünür)

DOKUZUNCU MECLİS

(Mehmet, Feyzi İşgüzar, sonra Abdülhalim Atlamazoğlu ve kızı Macide Atlamazoğlu)

FEYZİ İŞGÜZAR

Haydi Mehmet, ben geldim! Sen işine git!

(Mehmet çıkar)

(Feyzi İşgüzar telefonun yanına giderek rehberin bir sahifesinde parmağını adresler üzerinde gezdirir)

Hüseyin Yeğit, bağırsak tüccarı... Hüseyin Akkoyunlu, akıl doktoru... Hüsnü Abit, İşkembeci... Hünsü Akil nal fabrikası... Tam aradığım yerler... Hüsnüan güzellik müessesesi. Hah tamam... İşte buldum... Sekiz çift sekiz, üç sekiz... beş sekiz, çift sekiz, üç sekiz, beş sekiz.

(Numarayı çevirir, bekler. Bu sırada gözü medhâle ilişir, Abdülhalim Atlamazoğlu ve kızı Macide Atlamazoğlu tam o esnada kapıdan içeriye girmektedirler)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülhalim ile Abdürrahim arasındaki müşabihete aldanarak ve muhatabını Abdülrahim sanarak, eli ile işaret eder) Hişt, pışt. Uğurlar olsun... Oldu mu ya... Oldu mu ya... Hani mukavele? **(Bu sırada telefon cevab verir)** Alô... orası hüsnüan güzellik müessesesi mi? Bana bakın... Canım numaranız sekiz, çift sekiz, üç sekiz, beş sekiz değil mi? Ben de sekiz çift sekiz üç sekizi beş sekizi istiyorum... Pekâlâ... Pekâlâ... Bana müessese sahibini verin. **(Abdülhalim'e hitaben)** Haydi doğru odanıza... Doğru odanıza... Dolaşmayın meydanlarda... Gelmedi daha o Abdülhalim denen yezit, fasık... Gasıp, ahlâksız herif! **(Telefona)** Size söylemiyorum canım.. Ben müessese sahibini istiyorum. Siz kalfası mısınız? Be efendim lakırdı anlamaz mısınız? Kendisi yok mu? Ben kendisi ile konuşacağım **(Abdülhalim, yanında kızı, Feyzi İşgüzar'ın yanına kadar gelmiş şaşkın şaşkın bakmaktadır)**

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülhalim'e hitaben) Merakınızı anlıyorum... Fakat rica ederim artık burada durmayın. Sonra ben bu işten istifamı basarım ha... Söz veriyorum. Gelir gelmez haber vereceğim... Abdülhalim denen o iblis, utanmaz, arlanmaz, hayasız, düzenbaz **(telefona)** size değil be efendim, siz bana müessese sahibini verin... Nasıl müessese sahibi yok mu imiş? Peki ne zaman gelir?... Yarım saat sonra mı? Burası Saadet oteli... Gelir gelmez bize telefon etsin... Yahut kalksın kendi gelsin bekliyorum. Mühim bir iş varmış dersiniz. Pek kârlı bir iş... Bir kızın tevellüt mahalli değişecek... Evet bütün mes'ele bundan ibaret... Saçmalamıyorum, yahu... Mukabilinde yüzlerce lira... **(Telefonu kapar, Abdülhalim'e hitaben)** Hâlâ burada mısınız? Ben bu işte yokum dostum, benden paso... Ya şimdi Abdülhalim Atlamazoğlu gelirse... Ya Abdülkerim Çatlamazoğlu odasından aşağı inerse... Bizim plan suya düşmez mi, emeklerimize yazık olmaz mı? Siz öyle zıp çıktı gibi ikide bir karşıma dikilirseniz kızınızı nasıl olup da bay Abdülkerim'e yamayabilirim? Bak karışmam, sonra pişman olursunuz, Sacide İnanmazoğlu yerine bay Abdülkerim ile Macide Atlamazoğlu'nu evlendiririm.

ABDÜLHALİM ATLAMAZOĞLU

İsabet edersin oğlum, isabet edersin... Pek güzel bir iş olur.

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl, pek güzel bir iş mi olur? Ay, kararınızdan vaz mı geçiyorsunuz?

ABDÜLHALİM

Vazgeçiyorum. Siz bay Abdülkerim ile Macide Atlamazoğlu'nu evlendirin.

MACİDE ATLAMAZOĞLU

Evet evet siz Macide Atlamazoğlu'nu evlendirin.

FEYZİ İŞGÜZAR

Böyle maymun iştahlı insanlar da görmedim. Peki bizim komisyon? Hani bu iş için yapmayacağınız fedakârlık yoktu. 6000 lira, 8000 lira, 10 000 lira veriyordunuz.

ABDÜLHALİM

Veriyordum amma vazgeçtim şimdi...

FEYZİ İŞGÜZAR

Canım, gücenmeyin, ne de alıngan adammışsınız. Ben hiç Abdülhalim denen o şarlatan, o hilekâr, o edepsiz herifin kızına koca mı bulurum?

ABDÜLHALİM

Fakat...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben bu işi yapacaksam daha çok sevabı için yapacağım. Hiç Macide Atlamazoğlu adlı ne olduğu belirsiz şırfıntıyı aldırarak bay Abdülkerim'in başını nara mı yakarım?

MACİDE

Baba!..

ABDÜLHALİM

Dur kızım dur, sabırlı ol...

FEYZİ İŞGÜZAR

Gerçi ben bu işe yeni başladım... Yeni başladım amma akıl var, iz'an var, insaf var... Ne demişler, dengi dengine... Atlamazoğlu ailesi hiç İnanmazoğlu ailesiyle bir olabilir mi? Onun ayağına su dökemez vallahi? Böyle iken nasıl olur da ben Atlamazoğlu ailesi ile Çatlamazoğlu ailesini birleştirebilirim? Çatlamazoğlu ailesine olsa olsa İnanmazoğlu ailesi münasiptir. Onun akranı, onun dengi odur. Siz müsterih olun, Macide Atlamazoğlu, Abdülkerim Çatlamazoğlu ile asla evlenemiyecek! Eğer böyle bir niyeti varsa vazgeçsin!... Buna asla müsaade etmem, anlıyor musunuz, asla müsaade etmem!

MACİDE

(Ağlamaya başlayarak) Baba ne diyor bu adam, bak ne diyor bu adam!...

ABDÜLHALİM

Sâkin ol evlâdım, sabret de şu işin sonunu anlayalım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet, tabiî sakin olsun, ne var telâş edecek... Macide Atlamazoğlu alimallah bay Abdülkerim'in yüzünü bile göremez. O suratsız, sulu, hamhalat karıya, bay Abdülkerim, kestiği tırnaklarını bile değişmez.

MACİDE

(Yüksek sesle ağlamaya başlar) Baba... Baba...

FEYZİ İŞGÜZAR

Allah Allah bu taşralı kızlar da ne tuhaf mahlûklar böyle!... Ben gülsün diye söylüyorum, o büsbütün çığlığı basıyor... **(Babasına)** Sinirleri mi bozuk?

ABDÜLHALİM

Hayır!

FEYZİ İŞGÜZAR

Karnı mı ağrıyor?

ABDÜLHALİM

Değil!

FEYZİ İŞGÜZAR

Bir yeri mi yandı?

ABDÜLHALİM

Yok canım... Kız kısmı böyledir, aldırmayın. Siz Saadet oteli sahibi bay Feyzi İşgüzar'sınız değil mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne dediniz, ne dediniz?

ABDÜLHALİM

Adınızın Feyzi İşgüzar olup olmadığını sordum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ay babası da kızı gibi çılgınmış... Peki sabahtanberi siz benimle kim diye konuşuyordunuz, Allahaşkına!

ABDÜLHALİM

Tanıştığımıza memnun oldum... Ben...

Canım ben sizin ne şakacı adam olduğunuzu daha ilk görüşte anlamıştım. Bu kaçıncı takdim merasimi? Haydi lâtifeyi bırakın da odanıza çıkın, çıkmazsanız işin içinden çapanoğlu çıkacak.

ABDÜLHALİM

Müsaade edin, ben de kendimi takdim edeyim. Ben Abdülhalim Atlamazoğlu'yum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kim, sen mi? Güleyim bari! Hiç de benzemiyorsun. O mendeburda böyle sevimli bir çehre olsa daha ne ister?

ABDÜLHALİM

Bu da kızım Macide Atlamazoğlu...

FEYZİ İŞGÜZAR

Kuzum Allahınızı severseniz, siz benimle alay mı ediyorsunuz? Hiç ben koskoca bay Abdülrahim ile kerimesini tanımaz olur muyum? Kimi kandırıyorsunuz?

ABDÜLHALİM

Evet tanıyorsunuz, şüphesiz çok iyi tanıyorsunuz.

Hakkımızda çok iyi malûmat almışsınız. Aferin... Yalnız Kâmil ağa size bay Abdülrahim ile benim aramdaki müşabeheti bildirmeyi unutmuş... Birbirimize ikiz gibi benzeriz.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Şaşkın) Kim, siz mi? Yani siz bay Abdülhalim'e benzersiniz öyle mi?

ABDÜLHALİM

Hayır, bay Abdülrahim'e benzerim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Yani pardon, şaşırıyorum. Siz bay Abdülrahim misiniz, yoksa bay Abdülhalim mi?

ABDÜLHALİM

Abdülhalim'im!

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne diyorsunuz? Allah allah... Peki bu hanım kız bayan Sacide mi, yoksa bayan Macide mi?

ABDÜLHALİM

Elbette bayan Macide...

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyle ya bunun saçları başka renk... Nasıl oldu da farketmedim. Hay Allah belâsını vermesin! Peki ne olacak? Şimdi ben ne yapayım? Neyleyim? Sizi bay Ab-

dülrahim zannediyordum, bay Abdülhalim çıktınız. Sakın ben de kendi kendimin zannettiğimden başka birisi olmayayım.

ABDÜLHALİM

Siz bay Feyzi İşgüzar'sınız...

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır, budalanın, ahmağın, eşşeğin biriyim.

ABDÜLHALİM

Estağfurullah... Üzülmeyin...

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl üzülmeyeyim? Bu ne rezalet...

ABDÜLHALİM

Yok canım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bu ne felâket...

ABDÜLHALİM

Hayır hayır...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bu ne hakaret!

ABDÜLHALİM

Ne rezalet, ne felâket, ne de hakaret... Ticaret... Sadece ticaret... Ben de tüccarım. Zaten biz hepimiz

hem çiftçiyiz, hem de tüccarız. Siz de komisyoncusunuz... Elbette Abdülrahim'in yanında iken Abdülhalim'i ve malını, Abdülhalim'in yanında iken de Abdülrahim'i ve malını kötüleyeceksiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat Allahım bu ne benzerlik, ne büyük müşabahabet... Hık demiş bay Abdülrahim'in burnundan düşmüşsünüz. Hayır hayır estağfurullah bay Abdülrahim sizin burnunuzdan düşmüş... Fakat sizi bir birinizden nasıl ayırırlar? Nasıl olup da birbirinize karışmazsınız. Bana aranızdaki farkları lütfen anlatır mısınız?

ABDÜLHALİM

Gayet kolay, o hasistir ben cömerdim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyle mi, bakın bunu bilmiyordum.

ABDÜLHALİM

O gevezedir, ben sır saklarım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ha bakın bu fark pek bariz...

ABDÜLHALİM

O riyakârdır, ben dosdoğru bir adamım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bunları evvelden söylesenize be yahu... Aranızda bu

farklar olduktan sonra sizi üç kilometre öteden ayırdetmek mümkün!

ABDÜLHALİM

Şüphesiz... O sigarayı sol eli ile tutup içer, ben sağelimle içerim.

FEYZİ İŞGÜZAR

O halde mesele büsbütün sadeleşti.

ABDÜLHALİM

O bir tanıdığını görünce evvelâ gülümser, sonra merhaba der, ben evvelâ merhaba derim, sonra gülümserim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladım... Şimdi gayet iyi anladım...

ABDÜLHALİM

O evvelâ abdest alır...

FEYZİ İŞGÜZAR

Sonra namaz kılar, siz evvelâ namaz kılarsınız, sonra abdest alırsınız... Bakın nasıl biliyorum...

ABDÜLHALİM

Hayır onu demek istemedim. O evvelâ abdest alır, sonra camiye gider, halbuki ben daima camide abdest alırım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Şimdi zâtıâliniz bu geceyi otelimizde geçirdiniz. Yarın sabah da merdivende karşılaştık. Sizin siz olduğunuzu anlamak için ne yapacağım? Evvelâ bir selâm vereceğim ve selâm almadan evvel mi yoksa aldıktan sonra mı gülümsediğinize dikkat edeceğim. Eğer evvelâ selâm alır, sonra gülümserseniz siz sizsiniz, yok evvelâ gülümser, sonra selâm alırsanız siz siz değilsiniz.

ABDÜLHALİM

Doğru...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şayet bundan bir şey anlamazsam bir sigara vereceğim ve sağ elinizle mi, yoksa sol elinizle mi tutup içtiğinize dikkat edeceğim. Sağ elinizle tutup içiyorsanız, siz siz değilsiniz.

ABDÜLHALİM

Mükemmel...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şayet bundan da bir şey anlamazsam camiye gitmenizi bekliyeceğim? Abdest almadan camiye giderseniz siz sizsiniz, abdest alarak giderseniz siz siz değilsiniz.

ABDÜLHALİM

Şüphesiz. Gördünüz mü ne kadar kolay!

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet pek kolay... Fakat vaktiyle biri çıkıp da otelcilerin müşterilerini birbirinden ayırd etmeleri için ya

selâm vermeleri, ya sigara vermeleri, yahut da cami kapısında beklemeleri lâzımdır deseydi, dünyada otelci olmazdım. Her ne ise, ne yapalım, başımıza geldi bir kere... Ben bunu değil size kusurlarımı nasıl affettireceğimi düşünüyorum. Doğrusunu isterseniz hep kabahat bay Abdülrahım'in yaptığı telkinlerde... Sizin için habis dedi, lâin dedi, fâsık dedi...

ABDÜLHALİM

Aldırma...

FEYZİ İŞGÜZAR

Yezit dedi, münkir dedi, gasıp dedi.

ABDÜLHALİM

Hoş gör, hoş gör...

FEYZİ İŞGÜZAR

Maşallah ne tahammüllü, ne geniş adamsınız...

ABDÜLHALİM

Sokakta bir köpeğin kuyruğuna bastınız... Köpek havladı. Ne dedi, belki küfretti. Ne yaparsınız?

FEYZİ İŞGÜZAR

Kaçarım, ödüm patlar.

ABDÜLHALİM

Hayır onu sormak istemedim. Kızar mısınız?

FEYZİ İŞGÜZAR

Yok canım, o dakikada böyle şeyleri kim düşünür?

ABDÜLHALİM

Bostana gittiniz de bir eşeğin anırdığını duydunuz.. Ne söyledi? Belki sizinle alay etti. Ne yaparsınız?

FEYZİ İŞGÜZAR

Yanına pek sokulmamak şartiyle keyifli keyifli sonuna kadar dinlerim. Eşeklerin anırmaları pek hoşuma gider.

ABDÜLHALİM

Demek kızmazsınız?..

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne münasebet!

ABDÜLHALİM

Gördünüz mü ya... İşte ben de bay Abdülrahim'e onun için kızmam. Çünki adam değildir. **(Sesini yükselterek)** Onun bildiği kadar benim unuttuğum var. Onun varidatı kadar benim zekâtım var. Allahtan çok korkarım. Fakat onun sevabı kadar benim günahım var. **(Yavaş yavaş hiddetlenerek)** Vefasız, hayasız, arsızın biridir. Şirrettir; lânettir, işi gücü eziyettir. Lâftan anlamaz, namus tanımaz, istikamet bilmez. **(Büsbütün köpürerek)** Besmelesiz, cahil, riyakâr... **(Feyzi İşgüzar'a)** Ne gülüyorsunuz?

FEYZİ İŞGÜZAR

Kızmadığınız bu ise, ya kızdığınız zaman ne olur diye düşündüm de ona gülüyorum... Ne ise efendim, biz işimize bakalım... Aramızdaki su'itefehhüm zail oldu. Kim olduğunuzu, buraya kimin tarafından gönderildiğinizi, ne için geldiğinizi biliyorum. Bay Abdülrahim'in arzusunu yerine getirdiğim takdirde vaadettiği mükâfatı da ağzımdan kaçırmış bulundum. Siz ne dersiniz?

ABDÜLHALİM

Onun verdiği paranın daha fazlasını vermeğe hazırım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bir yanlışlık olmasın, masrafla beraber 10 - 15 bin liradan bahsediyordu.

ABDÜLHALİM

15.000 lira... 15.200 lira.

FEYZİ İŞGÜZAR

Biraz daha... Biraz daha...

ABDÜLHALİM

15.300 lira... 15.400 lira...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bay Abdülrahim burada olsaydı biner biner çıkardı.

ABDÜLHALİM

Öyle mi, pekalâ, 16.000 lira, 17.000 lira...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şuna 20.000 desenize.

ABDÜLHALİM

20.000 lira...

FEYZİ İŞGÜZAR

Mükemmel, kâfi, kâfi... Şimdi mukavelenin şartlarına geçelim... Fakat daha evvel birşey soracağım. Kusurumu affediniz. Ben bir az meraklı bir adamım... Bu bay Abdülkerim bu kadar bulunmaz Hint kumaşı mı ki ona kızınızı vermek için adeta bir servet feda ediyorsunuz? Evet zenginliğine zengin amma, siz de zenginsiniz. Bu para sizde bulundukça kızınıza koca mı bulunmaz? Bırakın versin kızını Abdülrahim...

ABDÜLHALİM

Buna ölürüm de razı olmam...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şu halde bay Abdülkerim'i pek fazla seviyorsunuz. Mutlaka damat edinmek istiyorsunuz.

ABDÜLHALİM

Şeytan görsün yüzünü.

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladım, servetinize onun da servetini eklemek niyetindesiniz.

ABDÜLHALİM

Bir meteliğini istemem...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şu halde mes'ele aile ismî mes'elesi...

ABDÜLHALİM

Boş lâf karın doyurmaz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Allah allah pekalâ amma sebep ne?

ABDÜLHALİM

Abdülkerim'i ona kaptırmaktansa köpekler tarafından parçalansın, daha iyi...

FEYZİ İŞGÜZAR

Allah etmesin... Yazık adamcağıza!

ABDÜLHALİM

Araba altında kalsın, nehirde boğulsun, başı taşla ezilsin razıyım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Canım ne istiyorsunuz biçareden?!

ABDÜLHALİM

Benim kızımı almasın, fakat Abdülrahim'in kızını da almasın. İsterse bütün memleketin kızlarını alsın, gam yemem.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bakın bu fena temenni değil, fakat buna da hükûmet mani olur. Ömrü hapisanelerde geçer... Doğrusu ya sizi bir türlü anlayamıyorum. Bay Abdülkerim Bay Abdülrahim'in kızını alırsa ne olur? Kıyamet mi kopar?

ABDÜLHALİM

Memlekette herkes burnuma güler... Atlamazoğlu yine atladı derler... Allah göstermesin! Bundan büyük felâket mi olur? Atlamazoğlu ailesi hiç bir zaman İnanmazoğlu ailesi yanında küçük düşmedi, hiç bir gün ona alt olmadı. Şimdiden sonra da olmayacak, anladınız mı? Bay Abdülkerim ile benim kızımı evlendireceksiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

İş bana kalırsa kolay...

ABDÜLHALİM

Demek vadediyorsunuz?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evlenecek benmişim gibi konuşuyorsunuz. Sizin anlayacağınız bay Abdülkerim ille buralı kız istiyor. Evvelâ istediğini yerine getirip onun gönlünü yapalım, ondan sonra ya bay Abdülrahim, yahut da siz tercih olunursunuz, olur biter.

ABDÜLHALİM

Tabii, beni tercih edersiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Canım tercih edecek ben değilim...

ABDÜLHALİM

Tercih olunacak da ben değilim ya... Aldırmayın, söz gelişi böyle söylüyorum. Bay Abdülkerim nasıl bir kız arıyormuş!

FEYZİ İŞGÜZAR

Yedi şartı var. Alacağı kızda bu şartların behemehâl bulunmasını istiyor. Bakın sayayım da dinleyin.

ABDÜLHALİM

(Kızına) Dinle!

FEYZİ İŞGÜZAR

Bu şartlar kızınızda varsa mes'ele kolaylaşır...

ABDÜLHALİM

(Kızına) Bu şartlar sende yoksa, ben yapacağımı bilirim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Evvelâ zengin olacak.

ABDÜLHALİM

Mükemmel... Bu şart bizde var. Zenginim...

FEYZİ İŞGÜZAR

Sonra asil aileden olacak.

ABDÜLHALİM

Çok güzel bu şartı da haiziz. Asilim... Atlamazoğ-

lu ailesinden daha asil aile, dünya yüzünde az bulunur. Dokuz göbeğimi sayabilirim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Güzel, sarışın, etine dolgun olacak.

ABDÜLHALİM

Enfes... Bu şart da mevcut demektir. Hem güzeliz, hem sarışınız, hem de etine dolgunuz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat kızınız gözüme biraz zayıf görünüyor...

ABDÜLHALİM

Allah allah benim zengin ve asil oluşum kızımın zengin ve asil sayılmasına kâfi geliyor da, benim tombul oluşum kızımın tombul sayılmasına neden kâfi gelmiyecekmiş... Bakın işe!

FEYZİ İŞGÜZAR

Ecnebi lisanı bilmiyecek..

ABDÜLHALİM

Bilmez... Bilmez benim kızım da bilmez. Türkçeyi bile doğru dürüst konuşamaz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Musikiden anlamayacak...

ABDÜLHALİM

Ne münasebet, musiki kim, benim kızım kim... Musikinin miminden dahi çakmaz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kibar tavırlı olacak...

ABDÜLHALİM

Ne münasebet, kibar tavırlı olmak kim, benim kızım kim...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat olacak.

ABDÜLHALİM

Ha olacak mı? Eh pek alâ söyleriz olur. **(Kızına)** Duydun ya, kibar tavırlı olacaksın!

MACİDE

Peki baba...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şık da olacak...

ABDÜLHALİM

Şık da olur, şık da olur... Ne isterseniz olur..

FEYZİ İŞGÜZAR

(Defterini çıkarıp bakarak kendi kendine) Birinci şartın yarısı babasında var, yarısı kızında var. İkinci şart babasında var. Üçüncü şart babasına nazaran kızında var. Dördüncü şart ne babasında, ne kızında var. Beşinci ve altıncı şartlar hem babasında, hem kızında var. Yedinci şart ne babasında, ne de kızında var. Amma babasının emriyle kızında olacak.

ABDÜLHALİM

Netice?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülrahim'i taklit ederek) Biz büyük şehirliler, birbirimize merkebi, lahmı kıvırcık diye irae eder, süt makamına terkos içirtir, limonların üsaresini sirket eylemenin çaresini buluruz da hiç taşralı bir kızı, şehirli göstermenin çaresini bulamaz mıyız?

ABDÜLHALİM

Hay allah razı olsun senden...

FEYZİ İŞGÜZAR

Hiç bunları yapan, bay Abdülkerim'in istediği 7 tanecik şartı hem babasında, hem kızında temin edemez mi?

ABDÜLHALİM

Ne mübarek adammışsın sen, himmetin var olsun!

FEYZİ İŞGÜZAR

İşin doğrusu bay Abdülhalim, siz yirmi bin lirayı verdikten sonra ben kızınızı tam bay Abdülkerim'in istediği kalıba sokarım.

ABDÜLHALİM

Allah ne muradın varsa versin...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bay Abdülkerim'i de bu izdivaca razı ederim.

ABDÜLHALİM

Var ol, Allah elem, keder çektirmesin...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat aynı şeyleri bay Abdülrahim'in kızına da yaparım... Vaadettim, sözümden dönemem...

ABDÜLHALİM

Anlamadım... Nasıl?... Nasıl?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Anlamayacak bir şey yok, bay Abdühalim'in kızı bayan Macide'yi nasıl bay Abdülkerim'in istediği kalıba sokacaksam, bay Abdülrahim'in kızı bayan Sacide'yi de aynı kalıba sokacağım.

ABDÜLHALİM

E, sonra?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bay Abdülhalim ile bay Abdülrahim'i birbirinden ayırdetmek ne kadar güçse, bayan Sacide ile bayan Macide'yi yekdiğerinden tefrik eylemek de o kadar müşkül olacak...

ABDÜLHALİM

Sonra... Daha sonra...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben aldığım ücret mukabili kızlarınızı bay Abdül-

kerim ile evlendirmek imkânını ikinize de aynı şekilde ve aynı nisbette vereceğim. Bundan ötesi sizin dirayetinize kalacak.

ABDÜLHALİM

Yani bay Abdülkerim'e kızlarımızı ikimiz birden mi vereceğiz?

FEYZİ İŞGÜZAR

Yoo, biriniz evvel, öbürünüz sonra vereceksiniz. Canım bu devirde böyle şey mi olur?.. Demek istediğim artık ondan ötesini ya şansa bırakırsınız, yahut da biriniz, diğerini atlatır, meramına kavuşur.

ABDÜLHALİM

Abdülrahim'i büsbütün aradan çıkarmanın çaresi yok mu?

FEYZİ İŞGÜZAR

İmkânsız, ben razı olsam, o oyun bozanlık eder, Abdülkerim'e her şeyi anlatır, bizim bütün planlar da suya düşer...

ABDÜLHALİM

(Kızına) Ne dersin kızım?!

MACİDE

Razı ol baba!

ABDÜLHALİM

Pekalâ, öyle olsun!

FEYZİ İŞGÜZAR

Tamam, mes'elenin bu kısmı halledildi. Şimdi bir şartım daha var. Size dördüncü katta 17 numaralı odayı vereceğim. Bay Abdülkerim ikinci katta, bay Abdülrahim üçüncü katta oturuyorlar. Ben «çıkın» demeyince bu odadan çıkmıyacaksınız. Masrafları verecek ve her dediğimi yapacaksınız.

ABDÜLHALİM

Olur.

FEYZİ İŞGÜZAR

Yemeklerinizi odanıza yollayacağım. Bütün ihtiyaçlarınızı düşüneceğim.

ABDÜLHALİM

Alâ!

FEYZİ İŞGÜZAR

(Merdivenin başına giderek seslenir) Mehmet... Mehmet... **(Sağdaki kapıyı açarak)** Mehmet... **(Mehmet cevap vermez)** Gözün kör olsun emi... Kimbilir yine ne cehenneme gitti **(Abdülhalim'e odasının anahtarını vererek)** siz çıkın, ben arkanızdan eşyalarınızı yollarım. İşte odanızın anahtarı... Dördüncü kat. 17 numara... Tembihlerimi unutmayın.

(Abdülhalim ile kızı merdivenleri çıkarlar)

ONUNCU MECLİS

(Feyzi İşgüzar, sonra Hasan)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Sokak kapısına giderek seslenmeğe devam eder) Mehmet, Mehmet.

HASAN

(Saklandığı yerden çıkarak) Emredersiniz gidip arayayım efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Arkasını dönerek Hasan'ı görür) Nasıl? Sen de kimsin? Nereden çıktın? Lâhavle... Ne oldu bizim otele bugün böyle?..

HASAN

Efendim, ben Hasan Buyanlı... Beni otelci Kâmil Ağa yolluyor.

FEYZİ İŞGÜZAR

Otelci Kâmil ağa mı yolluyor? Varan üç... Bu Kâmil ağa çıldırmış vallahi... Bay Abdülkerim eski zaman padişahı değil ki, 40 karı, 80 tane de odalık alacak... Her ne ise hesapta yoktunuz amma, siz de sefa geldiniz efendim... Teşrifinizin sebebini biliyorum. Anlatmak için zahmet buyurmayın. Kızınız var, bay Abdülkerim'e vermek istiyorsunuz... Bu işi yaparsam bana şu kadar lira ihsan buyuracaksınız.

HASAN

Fakat benim kızım falan yok.

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl, kızınız yok mu? Anlamadım. Şu hâlde buralı bir kız almaya geldiniz. Kaç şartınız var? Zengin olacak, asil olacak, güzel olacak, tombul olacak, başka... Sağ yanağında bir ben olsun mu?

HASAN

Fakat ben buralı kız da istemiyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Buralı kız da istemiyor musunuz? İşte bu fena... Fakat isteseniz ne çıkar a efendim... Beni de büyük bir gaileden kurtarırdınız. Elimin altında iki tane tunus gediği var. Kibar, asil, zengin, güzel. Birini bay Abdülkerim alırdı, birini de siz... Olur biterdi... Hoş bir zata benziyorsunuz, ben ahbap kazanmak için canımı veririm... Bu hizmetimden dolayı sizden para da almazdım...

HASAN

İyi amma ben buraya evlenmeğe gelmedim efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Peki niye geldin be birader? Kız vermeğe gelmedin, kız almaya gelmedin... Yatıp uyumaya gelecek değilsin ya... Ha... Şey... Öyle ya... Belki de yatıp uyumaya gelmişsinizdir. Burası otel değil mi? Otel burası... Affedin... Aklım başımda yok... Oteli nikâh dairesi yap-

maya kalkışırlarsa netice elbet böyle olur... İnsan asıl mesleğini unutur gider. Demek siz şu bizim bildiğimiz bayağı müşterilerdensiniz...

HASAN

Müşteri de değilim efendim. Ben memleketimden buraya hizmetinizde bulunmaya geldim. Kâmil ağa dedi ki: «Var git bay Feyzi İşgüzar'a benden selâm et. Saadet oteli gibi müşterileri hep bizim zengin hemşeriler olan bir otele yine bizden bir kâtip de lâzımdır» dedi.

FEYZİ İŞGÜZAR

Demek sen kâtipsin ha... Yahu söylesene şunu... Bu Kâmil ağa yaman adammış, doğrusu... Daha kendisine mektup yazalı bir hafta olmadı... «Madem ki otelime sizin taraftan bu kadar zengin müşteriler gelecek diyorsun... Ben bu adamların âdetlerini, huylarını bilmem... Bu tarafa acele hemşerilerinden bir kâtip yollayasın» dedim... Cevap gelmeden kâtibin kendisi geldi... Aferin Kâmil Ağa... Tam iş adamı... Olursa böylesi olmalı... E hoş geldin kâtip...

HASAN

Hoş bulduk efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Tam gününde geldin hâni... Sizin müşteriler de bugün sökün ettiler. Adın ne idi senin...

HASAN

Biraz evvel arzetmiştim efendim...

FEYZİ İŞGÜZAR

Biliyorum, fakat o biraz evveldi... O zamandanberi değiştirip değiştirmediğini anlamak istiyorum... Burada böyle şeylere alışmalı. Bu gidişle çok göreceksin!

HASAN

Adım Hasan Buyanlı.

FEYZİ İŞGÜZAR

Hakikaten Kâmil ağanın hemşerisi misin?

HASAN

Halis muhlis efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Doğru mu söylüyorsun?

HASAN

Tabiî efendim. İnsan doğduğu yeri niye değiştirirsin!

FEYZİ İŞGÜZAR

Daha otelci olmaya bugün niyet ettin. Hele biraz eski de bak neye değiştirmek lâzım geldiğini o zaman anlarsın... Kâmil ağa ile tabiî aylık işini de konuşmuşsunuzdur. Neye karar verdiniz?

HASAN

Pek karar vermedik efendim... Ne verirseniz verin ben işin parasında değilim...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ya nesindesin? Sakın bir dalaveren falan olmasın...

HASAN

Ne münasebet efendim. Benim gözüm mesleği kavramakta.

FEYZİ İŞGÜZAR

O hoo... O uzun iş... Ömürle sabır lâzım...

ONBİRİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Hasan, Abdülkerim Çatlamazoğlu ve Doktor Abbas)

ABDÜLKERİM

(Merdiven başından sesi gelir) Bay Feyzi İşgüzar!

FEYZİ İŞGÜZAR

Efendim!

ABDÜLKERİM

(Elinde doktorun reçetesi ve arkasında Abbas İyieder bulunduğu halde merdivenin üst başında görünerek) Bay Feyzi İşgüzar!

FEYZİ İŞGÜZAR

(Merdivenin alt başına koşarak) Emredin efendim!

HASAN

(Onu takip eder) Emir buyurun efendim...

ABDÜLKERİM

O, benim buraya geldiğimi yazacak gazeteciyi buldurmak kabil değil mi acaba?

FEYZİ İŞGÜZAR

Pek müşkül efendim. Mamafih çalışalım. Çok mu lâzım?

ABDÜLKERİM

Ya... Ya... Çok lâzım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bir emriniz mi vardı? Söyleyin biz tebliğ edelim.

ABDÜLKERİM

Benim memlekette çiftliklerim, tarlalarım, öküzlerim, ineklerim, eşeklerim olduğunu yazacaktı. Söyleyin bir de hususî doktorum olduğunu yazsın!

FEYZİ İŞGÜZAR

Başüstüne efendim.

HASAN

Emredersiniz efendimiz...

ABDÜLKERİM

(Aşağı inerek doktora) Doktor bey aklımıza gelmişken şu reçeteye de bir kaç satır ilâve edemez miyiz? **(Reçeteyi uzatır)**

DOKTOR ABBAS

(Alarak) Ne gibi efendim?...

ABDÜLKERİM

Yazın, memlekette çiftliklerim, tarlalarım, öküzlerim, ineklerim, eşeklerim var. On tane uşağım, bir ahçım, bir kâhyam, 28 yanaşmam var. Burada da bir hususî doktorum var. Okunaklı yazın ha... Memlekette 28 yanaşmam var. Burada bir hususî doktorum var.

(PERDE)

İKİNCİ PERDE

(İki ay sonra Saadet otelinin holü... Otelin ismi «Splandid Palas» olmuştur. Holde büyük değişiklikler vardır. Tavana büyük bir avize konmuş, döşeme kıymetli halılarla örtülmüştür. Kapının iki tarafını palmiyeler süslemektedir. Bir köşede büyük bir radyo-gramofon görünmektedir. Eşya da değişmiştir. Vakit akşamdır.)

BİRİNCİ MECLİS

(Mehmet, sonra Murtaza ve Fatma)

MURTAZA

(Yanında Fatma, elinde bir bavul bulunduğu halde medhâlden girerek) Merhaba evlâd... Spladid palas burası zannederim. Eskiden Saadet oteli idi. Öyle değil mi, ha?

MEHMET

Evet, öyle, buyurun efendim.

MURTAZA

Kızımla bana çift yataklı, şöyle güzel bir oda... Öyle değil mi, ha... Biz taşradan geliyoruz. Ben Abdülrahim İnanmazoğlu'yum...

MEHMET

Safa geldiniz!

MURTAZA

Sen her halde otel kâtibi olacaksın. Yüzünden belli. Ben nasıl anlarım. Öyle değil mi, ha?

MEHMET

(Sırıtarak) Öyle değil amma, duanız berekâtı ile inşallah öyle olur efendim.

MURTAZA

Adın ne senin?

MEHMET

Mehmet.

MURTAZA

Mehmet, oğlum, bizi odamıza götürmeden koş şuradan iki paket sipahiocağı sigarası ile bir büyük şişe konyak al. Parasını hesabıma geçirirsin.

MEHMET

Emredersiniz efendim.

İKİNCİ MECLİS

(Murtaza, Fatma)

(Kendisini kanapenin üstüne atarak) Bu hayattan bıktım artık. Her gün isim değiştirmek, her gün otel

değiştirmek, her gün şehir değiştirmek... Bir gün karın oluyorum, bir gün kızın, öbür gün kardeşin... Şimdi buradayız, öbür gün İzmir'de olacağız, belki bir hafta sonra da Adana'da... Avcılar tarafından sıkıştırılan yaralı bir hayvan gibi hep koşmak hep kaçmak...» Ha şimdi yakalayacaklar, ha şimdi yakalayacaklar» diye kalbim çarpa çarpa yaşamak... değmez bu hayat...

MURTAZA

Deli olma! Bu saçmaları da nereden çıkarıyorsun? Öyle değil mi, ha? Allah her mahlûka bir yaşama ve beslenme şekli takdir etmiş... Balıklar var ki kendilerinden küçük balıkları yiyerek yaşıyorlar. Kuşlar var ki yegâne gıdaları tırtıllar... Aslan kurdu parçalıyor, kurt kuzuyu yiyor. Öyle değil mi, ha! Bize nasib olan maişet vasıtası da otel hırsızlığı... Başkalarının kazancından kazanmak... Evet, yaşama ve beslenme şekli taksiminde biraz geç kalmışız. Hissemize düşen pek yağlı parça değil... Bari otel hırsızlığı yerine kasa hırsızlığı veya mücevher hırsızlığı olsaydı diyeceksin... Öyle değil mi, ha! Fakat yine şükretmeliyiz... Ya medreselerden kurşun, camilerden pabuç çalsaydık... Ya kahve kahve dolaşıp palto aşırsaydık... Ya maazallah fakir fukaranın lokmasına göz dikip de muhtekir olsaydık... Öyle değil mi, ha! Sonra canım bu işin heyecanını niçin yabana atıyorsun. Heyecansız hayat hayat mıdır? Bir kısım insanlar bunun için servetler harcıyorlar. Halbuki biz heyecan duyarak servet kazanıyoruz. Öyle değil mi, ha! Hele bir kaç sene daha geçsin!

FATMA

Bir kaç sene daha geçerse ne olacak?

MURTAZA

Artık kendi kendimizi tekaüde sevkedeceğiz. Seninle resmen evleniriz. Bir köşeye çekilerek rahat rahat yaşarız. Elimizde epey para olacak...

FATMA

Hiç zannetmem... Sende bu macera merakı varken...

MURTAZA

Görürsün... Merak dedin de, aklıma geldi. Benim şimdi yegâne merakım nedir biliyor musun? Şu ismini takındığımız adamlardan biri ile bir gün karşı karşıya gelmek... Öyle değil mi, ha?! Bunu düşündükçe yüreğimi tuhaf, anlatamıyacağım bir ürperti kaplıyor. Bunun için ömrümün beş senesini verirdim. Meselâ şimdi adını taşıdığımız Abdülrahim İnanmazoğlu ile burun buruna gelmek... Kimbilir adam ne kadar şaşıracak, yüzü ne hal alacaktır. Öyle değil mi, ha! Biliyorsun, onu 3 ay evvel memleketinde tanımıştık. O zaman biz kimdik?

FATMA

İzmirli tütün tüccarı ile karısı...

MURTAZA

Hatırladım? Bugün kimiz?

FATMA

Zengin çiftçi, Abdülrahim İnanmazoğlu ile kızı.

MURTAZA

Peki yarın gideceğimiz yerde kim olacağız?

FATMA

Konya mebusu ile kardeşi...

MURTAZA

Görüyorsun, bundan alâ meslek mi olur? Öyle değil mi, ha! Her gün bir başka kalıp değiştirmek... Ağaç, ağaç olarak doğar, ağaç olarak ölür. Ben de Murtaza olarak ölürsem ağaçtan farkım mı kalır? Haydi bırak şu suratı! Gülümse biraz! Bilirsin ki senin asık suratlı olmana hiç tahammül edemem. Hem işlerimiz de rast gitmez... Yine böyle surat astığın bir gün az kalsın yakalanacaktık. Haydi iş başına. Gözümüzü dört açmalıyız. Bu gece bütün işimizi görmeli, yarın sabah da şafakla tüymeliyiz. Öyle değil mi, ha!... Bu mesleğin kötü tarafı neresidir, biliyor musun? Her otelde bir bavul bırakmak mecburiyeti... Bu pahalılık devam ederse bazen çaldıklarımız, bıraktığımız bavulun parasını kurtaramayacak... Kes lâkırdıyı herif geliyor.

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Murtaza, Fatma, Mehmet)

MEHMET

(Elinde şişe ve sigaralarla girerek) İşte istediklerinizi aldım efendim.

MURTAZA

Aferin Mehmet, yakında inşallah otel kâtibi değil, otel sahibi olursun. Öyle değil mi, ha!

MEHMET

Allah ömürler versin efendim.

MURTAZA

Ha sahi aklıma geldi, otel sahibi nerede?

MEHMET

Biraz dışarıya çıktı efendim

MURTAZA

Ya kâtip?

MEHMET

Kıraathanede ocakçı ile hesap görüyor efendim.

MURTAZA

Alâ, onlara söyle, yol yorgunuyuz. Kayıt kuyut için lüzumsuz yere bizi rahatsız etmesinler. Yarın sabah yaparlar. 10 - 15 gün burada kalacaklarmış dersin! Öyle değil mi, ha!

MEHMET

Başüstüne.

MURTAZA

Haydi artık çıkalım.

MEHMET

(Tablodan bir anahtar alarak) Size ikinci katta güzel bir oda açacağım. Buyurun.

(Onlar merdivenlerden çıkarlarken sağdaki kapıdan Abdülkerim ile Hasan girerler)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim, Hasan)

ABDÜLKERİM

(Bir koltuğa doğru yürüyerek) Yine mi mektupları okuyayım diye tutturdun kâtip? Şu otele geleli iki ay oldu, bir dakika rahat nefes aldırmadılar. Bıktım usandım artık!

HASAN

Büyük ve meşhur adam olmanın kaçınılmaz mahzurlarından biri efendim.

ABDÜLKERİM

Öyle mi dersin? Peki yine ne istiyorlar?

HASAN

Müsaade ederseniz hülâsalarını arzedeyim. **(Mektupluktan mektupları alarak)** Dilencilerle mücadele edenlere yardım cemiyeti bastırdığı duvar takvimlerinden 15 tane satın almanızı istirham ediyor.

ABDÜLKERİM

Takvimi ne yapacağım, hem sene sonuna üç ay kaldı.

HASAN

Cemiyet de bunun farkında efendim. Onun için takvimleri yollamaktan vazgeçmiş. Yalnız bedellerini istiyor.

ABDÜLKERİM

Geç, sonra?

HASAN

Yeni şairlerden biri son bastırdığı eserinden 10 nüsha takdim ettiğini söylüyor. Bedelini almaya gelecekmiş.

ABDÜLKERİM

Düşünürüz. Sonra?

HASAN

Bir diğer şair, yeni eserinden 25 nüsha yollamış.

ABDÜLKERİM

Yeter, kes... Beni kütüphane mi sandılar? Şiirden hiç anlamazmış dersin!

HASAN

İkisi de eserlerini size ithâf etmişler.

ABDÜLKERİM

O da ne demek?

HASAN

Kitapların üstüne sizin isminizi yazmışlar efendim.

ABDÜLKERİM

Tafsilâtıyla yazmışar mı bari? Arazimi, hayvanlarımı, hususî doktorumu... Hususî avukatımı...

HASAN

Her halde yazmışlardır efendim. Zatıâlinizden san' atın eşsiz hamisi diye bahsediyorlar.

ABDÜLKERİM

Bu heriflere bu aklı kim veriyor dersin? Yüreğimin yufka olduğunu nasıl biliyorlar? Bana himayeden bahsettiler mi tabiî duramam... Alalım. Kitaplarını alalım. Daha başka mektup var mı?

HASAN

Yok efendim!

BEŞİNCİ MECLİS

(Abdülkerim, Hasan, Feyzi İşgüzar)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Medhâlden girerek) Akşamşerifler hayır olsun efendim.

ABDÜLKERİM

Hayır olsun, bay Feyzi İşgüzar... Sen demin bir meseleden bahsediyordun amma unuttum gitti. Son günlerde o kadar unutkan oldum ki. Bu bizim hususî doktorun ilâçları bana hiç de iyi gelmiyor galiba.

HASAN

Doktora kabahat bulmayınız efendim. Büyük adamlar daima unutkan olurlar.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kâtibin hakkı var, bay Abdülkerim... Sebebi yalnız bu olsa gerek.

ABDÜLKERİM

Öyle mi dersin... Peki ne idi o bahsettiğin iş?

FEYZİ İŞGÜZAR

Fotoğraf meselesi hakkında ne karar verdiğinizi soruyordum efendim.

ABDÜLKERİM

Yahu ben buraya fotoğraf çektirmeye değil, evlenmeye geldim. Evlenmeye... İki aydanberi ha bugün, ha yarın diye sallayıp duruyorsun...

FEYZİ İŞGÜZAR

Artık çoğu gitti, azı kaldı efendim... Belki bugün, belki yarın...

ABDÜLKERİM

Gördün mü bak, yine ya bugün, ya yarın... Bugün diyemiyorsun bir türlü... Söyle şunu...

FEYZİ İŞGÜZAR

Zannederim ki bugün efendim.

ABDÜLKERİM

Nasıl nasıl?... Aman bir daha söyle... Bugün ne olacak?

FEYZİ İŞGÜZAR

Belki biraz sonra müstakbel zevcenizi göreceksiniz efendim.

ABDÜLKERİM

Hele şükür... Nihayet göreceğim ha... Burada mı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet efendim.

ABDÜLKERİM

O da beni görecek mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz.

ABDÜLKERİM

Benim istediğim gibi mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

İstediğinizden alâsı... Şık, güzel, kibar...

ABDÜLKERİM

Peki, kimin nesi?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Şaşırarak) Kimin nesi mi? Şey... Kimin nesi idi?

Canım ismini ne yapacaksınız? Ahmet, Mehmet, Hasan, Hüseyin... Hepsi Allahın kulu değil mi? Meselâ Abdullah... Abdullah paşa... Abdullah paşanın kızı efendim... Öyle değil mi kâtib?

HASAN

İyi hatırladınız! Abdullah paşanın kızı efendim.

ABDÜLKERİM

Paşa kızı ha... Aferin... Adamakıllı asil demek...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne demezsiniz... Asillerin asili... Prensesler ile sultanlar bile ondan sonra geliyorlar.

ABDÜLKERİM

Neci imiş bu Abdullah paşa?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Şaşkınlığı devam etmektedir) Abdullah paşa mı?.. Şu bizim Abdullah paşa mı?

ABDÜLKERİM

Evet, bizim Abdullah paşa...

FEYZİ İŞGÜZAR

Mutasarrıflardan... Eski mutasarrıflardan...

ABDÜLKERİM

Nerenin mutasarrıfı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz İstanbul mutasarrıfı efendim... Eski İstanbul mutasarrıfı.

ABDÜLKERİM

İstanbul mutasarrıfı ha... İyi amma benim bildiğim İstanbul kuruldu kurulalı valiliktir.

FEYZİ İŞGÜZAR

Şey.. Bu kurulmadan evvel mutasarrıfmış efendim.. Öyle ya kurulmadan evvel...

ABDÜLKERİM

Hım... Kurulmadan evvel, ha... İyi amma...

HASAN

Müsaade ederseniz ben izah edeyim efendim, bay Feyzi İşgüzar, Üsküdar mutasarrıfı demek istiyor...

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyle ya Üsküdar mutasarrıfı... Eski Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşa...

ABDÜLKERİM

Kızın ismi ne?

FEYZİ İŞGÜZAR

Macide Sacide efendim.

ABDÜLKERİM

Abdullah paşanın iki kızı mı var?

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır, fakat tek isim bizim gibi avam tabakasına mensup insanlara mahsustur. Bunlar asil oldukları için iki isim birden taşıyorlar... Asalet alâmeti... Asalet alâmeti...

ABDÜLKERİM

Demek ben de ona Macide Sacide mi diyeceğim?..

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne münasebet... Öyle şey olurmuymuş? Siz ikisinden birisini tercih edeceksiniz. Ya Macide, ya Sacide...

HASAN

Şüphesiz Macide'yi tercih edersiniz.

FEYZİ İŞGÜZAR

Sen karışma kâtip! Bu bay Abdülkerim'in bileceği iş...

ABDÜLKERİM

Çocuğu paylama canım... Bu o kadar mühim bir şey değil...

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl mühim değil... İşin en mühim tarafı...

ABDÜLKERİM

Deme!

FEYZİ İŞGÜZAR

Mühim değil ehem... Daha doğrusu hem mühim, hem ehem...

ABDÜLKERİM

Allah Allah, fakat sebep?

FEYZİ İŞGÜZAR

Benim mukadderatım mevzubahis!

ABDÜLKERİM

Garip şey!

FEYZİ İŞGÜZAR

Namusum, şerefim, izzetinefsim, menfaatım, her şeyim buna bağlı!

ABDÜLKERİM

Fesuphânallah... Bu derecede mühim ha... Öyle ise haklısın! Sen karışma kâtip!

HASAN

Karışmıyoruz efendim... **(Geri dönerek yazıhanenin başına gider)**

ABDÜLKERİM

Gösterdiğin gayretten doğrusu memnun oldum, bay

Feyzi İşgüzar. Aferin... Ha şu mes'eleye gelelim. Ne idi o bana bahsettiğin iş?

FEYZİ İŞGÜZAR

Fotoğraf mes'elesi efendim.

ABDÜLKERİM

Fotoğraf çektirmezsem ne olurmuş yani?

FEYZİ İŞGÜZAR

Sizi cahil ve geri bir adam sayarak şanınıza lâyık muameleyi yapmazlar efendim.

ABDÜLKERİM

Peki, çektiririz. Mademki öyle istiyorsun, öyle olsun. **(Ayağa kalkarak)** Ben kıraathaneye geçiyorum. Bizim kayınpeder kaçta gelecek dersin?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Saatına bakarak) Neredeyse gelirler efendim. Sizin kıraathanede oturmanız pek münasip. Ben size haber veririm. Burada onları beklemiş gibi olmayın. Malûm ya, müşterinin fazla iştahlısı mal sahibini şımartır.

ABDÜLKERİM

Hakkın var, hakkın var. **(Çıkar)**

ALTINCI MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Hasan)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Ellerini oğuşturarak) E kâtip dananın kuyruğu bu akşam kopuyor.

HASAN

Hayır ola efendim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Sen bu karşındaki adamın kim olduğunu biliyor musun?

HASAN

Bilmez olur muyum efendim. Sabık Saadet oteli, lâhik Splandid palasın sahibi, bay Feyzi İşgüzar...

FEYZİ İŞGÜZAR

Yok canım dahî de... Dahî de... Bu işleri bu kadar karıştırmak ve anlaşılmaz şekle sokmak için mutlaka dahî olmak lâzımdı. Hay Allah müstahakını vermesin.. Arap saçı... Nasıl işin içinden çıkacağım... Hem bay Abdülhalim'e kızlarını bay Abdülkerim'e aldıracağımı vadetmiştim. Daha doğrusu böyle vadetmedim de onlara bu imkânı hazırlayacağıma dair dair söz verdim... Öyle ya bay Abdülkerim iki kızı birden alamaz ya! Peki bu vaziyette ne yapmalı? Hüsnüan güzellik müessesesi sahibini çağırdım, ona dedim ki: «Ortada iki kayın pederle iki gelin var. Bir de damat... Evvelâ bu kayınpeder-

le gelinlerden birisini hazfetmek lâzım.» (Nasıl olur) dedi. Gayet basit... Kayınpederler ikiz gibi birbirlerine benziyorlar. Gelinleri de birbirine benzet... Saçlarını boya, yüzlerini boya, ellerini boya, gözlerini boya... O zaman ortada iki nüshalı bir kayınpederle iki nüshalı bir tek gelin kalır. (Olur) dedi. Ha şimdi gelelim mes'elenin ikinci kısmına... Damat bu gelinleri değil, buralı, şık, kibar, asîl bir kız istiyor. Binaenaleyh bu birbirinin eşi olan gelinleri de buralı, şık, kibar, asîl kızların kalıbına sokmak lâzım. Hoca mı tutacaksın, dans mı öğreteceksin, poker mi belleteceksin... (olur) dedi. Yâni işin hülâsası şu: Boyayı boca, bir iki hoca, ondan sonra da koca... Masraftan kaçınma, eziyetten sakınma... Mes'uliyetten korkma... Göreyim seni... Adam paçaları sıvadı, iki ay çalıştı ve nihayet işini bitirdi, (hazırım) dedi. Bugün bay Abdülrahim İnanmazoğlu ve Sacide İnanmazoğlu ile bay Abdülhalim Atlamazoğlu ve kerimesi Macide Atlamazoğlu'nu buralı şık, güzel, kibar bir tek genç kız ve onun bir tek babası olarak bize teslim ediyor. Biz de damada haber verdik. Müstakbel kayınpederiniz esbâk Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşa ile müstakbel zevceniz ziyaretinize geliyorlar dedik.

HASAN

İyi ya efendim, davayı pek güzel halletmişsiniz. Ben bunda endişeye düşecek bir nokta göremiyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Daha ne olsun... Abdullah paşalar iki tane... Bir numaralı Abdullah paşa: Abdülrahim İnanmazoğlu... İki numaralı Abdullah paşa: Abdülhalim Atlamazoğlu.. Eğer biz şaşırmazsak, yahut onlar bir pot kırmazlarsa

bir mucize olacak demektir. Allah yardımcımız olsun! **(Saatına bakarak)** Bir hayli geç kaldılar. İster misin hepsi birden gelsinler. Yok amma ben tembih ettim. Olamaz. **(Bir korna sesi duyulur)** Dışarda bir otomobil gürültüsü var. Aman koş, bak bakalım, onlar mı?

(Kâtip medhâlden çıkar)

YEDİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Mehmet)

MEHMET

(Merdivenden inerek) İki yeni müşteri geldi efendim. İkinci katta beş numarayı açtım. Bir baba kız... Dışarlıklı...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Medhâli gözetlemekle meşgul ve dalgın) Sakın uygunsuz şeyler olmasın. Nasıl adam?

MEHMET

İyi adam, çok iyi adam efendim. Bir teviye «öyle değil mi, ha!» diyor. Beni ilkin kâtibe benzetti. On onbeş gün kalacaklarmış. Çok yorgunmuşlar... Kayıt kuyut için yarın görüşürüz dediler. Şüphesiz iyi adam..

FEYZİ İŞGÜZAR

(Medhâle doğru yürüyerek) Pekalâ pekalâ haydi işine bak!

(Mehmet sağdaki kapıdan çıkar)

SEKİZİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Hasan)

HASAN

(Medhâlden girerek) Hayır, değiller. Bir otomobil durdu, amma boşmuş.

FEYZİ İŞGÜZAR

İçimde tuhaf bir sıkıntı var. Sol gözüm de seyriyor. Kâtip ister misin bütün emeklerimiz boşa gitsin. Üstelik başımıza da iş çıksın. Ben burada duramıyacağım. Kıraathaneye gideyim. Sen sakın ayrılma. Bay Abdülrahim gelirse bana kapıdan seslenirsin.

(Feyzi İşgüzar, sağdaki kapıdan çıkar. Hasan yazıhanenin başına geçerek evrakı karıştırır)

DOKUZUNCU MECLİS

(Hasan, Taharri memuru Osman Çeliker)

OSMAN

(Medhâlden girerek) Bana bak delikanlı, Feyzi bey burada yok mu? Kimsin sen, kâtip misin? Yeni mi geldin? Seni buralarda ilk defa görüyorum. Yabancısın galiba!?

HASAN

Evet bu otele kâtip olarak gireli iki ay oluyor. Bay Feyzi İşgüzar kıraathanede, çağırayım. Kim diyeyim?

OSMAN

Rahatsız etme... Rahatsız etme! Ben o olmadan da işimi görürüm. Adım Osman.. Osman Çeliker. Taharri memuru. Şimdiden sonra sık sık konuşacağız. Bak bana perende atılmaz ha! Artık senin yüzünü ölünceye kadar unutmam. **(Başını işaret ederek)** Nah, buraya mıhlandı. Mütarekedeki Safa oteli vak'asını bilir misin? O zaman bütün şehir çalkanmıştı. Nereden bileceksin. Ağzın süt kokuyor. Konyalı tüccarın 30 lirasını aşıran otel kâtibini ben yakalamıştım. Senin gibi tüysüzün biri idi. Ayağını denk al. Sakın senin de sabıkan falan olmasın?

HASAN

Benim mi, ne münasebet?

OSMAN

Bana külâh giydirilmez. Bunu aklında tut! Haydarpaşa infilâkı sıralarında İstanbul'da Salkımsöğüt'te bir evi soymuşlardı. Hatırlar mısın altın diş Kosti'yi 24 saatta ele geçirmiştim. Tıpkı sana benziyor. Senin biraz ihtiyarın... Ben adamın yüzüne bakınca kasa hırsızı mıdır, yankesici mi, yoksa dızdızcı mı, derhal anlarım. Ver şu otel defterini bakayım.

HASAN

Buyurun.

OSMAN

(Defteri alarak) Harbı umuminin ilk senesinde İstanbul'da Kapalıçarşı'da ermeni bir kuyumcunun bileziklerini aşırmışlardı ya... Her hâlde duymuşsunuzdur.

Herifleri 6 saat sonra Kasımpaşa'da dımdızlak yakalamıştım. Bana madik atılmaz. Unutma bunu! **(Defteri lâlettayin karıştırırken birdenbire)** Çırçır yangını sıralarında Nuruosmaniye'de bir şıracının çekmecesini kırmışlardı. Bunu da duymadın mı? Canım seninle de konuşulmaz ki... Hiç bir şey bilmiyorsun. İşte bu çekmeceyi kıranları iki saat içinde ben yakalamıştım. Anlıyorsun ya, ben şakaya gelmem. Bu defter de pek karışık... İşin açıkçası ben Abdülrahim İnanmazoğlu isminde bir adamla yanındaki karıyı arıyorum. Müşteriler arasında böyle biri var mı?

HASAN

Var efendim.

OSMAN

Ne, var mı dedin? Bunu evvelden söylesene be!.. Kırk saattır gevezelik edip duruyorsun. Ne ağzı kalabalık şeymişsin...

HASAN

Fakat efendim...

OSMAN

Fakatı makatı yok... Yoksa bu meşhur otel hırsızını saklamaya mı kalkışacaksın. Şerikicürüm diye sana da kelepçeyi takarım alimallah...

HASAN

Otel hırsızı mı dediniz? Abdülrahim İnanmazoğlu mu? Durun müsaade edin, bu işte bir yanlışlık var. Abdülrahim İnanmazoğlu benim hemşerimdir. Namusumücessem bir adamdır. Yanındaki kızıdır. Kendilerini yakından tanırım...

OSMAN

Kendilerini yakından tanıyorsun, ha... Namusumücessem dedin öyle mi? Güleyim bari... Bana bak bana kül yutturulmaz... Bu senin namusumücessem dediğin adam Türkiye'nin en meşhur otel hırsızı... Asıl ismi **(Öyleci Murtaza)** imiş. Yanındaki kadın da metresi Fatma... Abdülrahim ismini son zamanda takınmış..

HASAN

Yanlış, tamamen yanlış... Abdülrahim İnanmazoğlu'nu bizim memlekette herkes tanır... Pek büyük bir hata işliyorsunuz...

OSMAN

Sen bunları külâhıma anlat! Benim gözüm öyle kolay kolay boyanmaz... Herif hakkında nah bu kadar dosya var... Gitmediği şehir, soymadığı otel kalmamış.. Şimdi yukarda mı, sen onu söyle?..

HASAN

Hayır, sokakta...

OSMAN

Ne zaman gelecek?

HASAN

Bilmiyorum...

OSMAN

Beklerim...

HASAN

Siz bilirsiniz ,bekleyin... Affedersiniz sizden birşey öğrenmek istiyorum... Siz buraya Abdülrahim İnanmazoğlu ile kızını tevkife mi geldiniz?

OSMAN

Elinin körü... Ona en kolay hangi otelin soyulacağını tarife gelmedim ya!...

HASAN

Peki onları tevkif ederseniz ne yaparsınız?

OSMAN

Anlaşıldı, herifin metresinde gözün var galiba... Korkma canım, öldürecek falan değiliz... Son defa Kastamonu'da bir oteli soydukları için ora polisi arıyor. Kastamonu'ya yollayacağız...

HASAN

Kastamonu'ya mı yollayacaksınız?...

OSMAN

Pek mi uzak?... Şimdi trenler ucuz canım... Sen de gidersin. Eseflenme...

HASAN

Peki siz bunları Kastamonu'ya yollarsanız en aşağı 15 - 20 günden evvel geri gelmezler değil mi?

OSMAN

Bak doğrusunu söyleyeyim, ben yalandan hoşlan-

mam, bir defa enselenince artık senelerce geri dönemezler. Onun için en iyisi sen kalkar, kendin Kastamonu'ya gidersin...

HASAN

(Bir müddet düşündükten sonra) Belki haklısınız, bu işte size yardım edeceğim... Abdülrahim İnanmazoğlu ile yanındaki kadını size yakalatacağım. Fakat bir şartım var **(soldaki odayı işaretle)** Şu odaya gireceksiniz. Ben onların zahmetsizce tutulabilecekleri en münasip zamanı size bildirinceye kadar orada kalacaksınız. Malûm ya, burası otel... Gürültü patırdı olması işimize gelmez. Hem de otelin tıklım tıklım dolu bulunduğu bir sıra... Bütün müşteriler kaçarlar... Müesseseye yazık olur. Razı mısınız?

OSMAN

Bana bak, bu işte bir orostopolluk olmasın... Ben tongaya düşmem ha...

HASAN

Canım ben burada değil miyim... Nihayet beni yakalarsınız...

OSMAN

İçerde ne kadar bekleyeceğim?

HASAN

Azami bir saat... Bir saata kadar her şey halledilir sanırım.

OSMAN

Pekalâ, gidiyorum... Fakat biliyorsun ya bana katakulli oynanmaz. Balkan harbi sıralarında...

HASAN

(Onu arkasından soldaki odaya doğru iterek) Sonra anlatırsınız. Müşteriler geliyor...

ONUNCU MECLİS

(Hasan, Feyzi İşgüzar)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Sağdaki kapıdan girerek) Daha bir haber yok mu?

HASAN

Henüz yok **(Yeniden bir otomobil sesi duyulur)** Durun bakalım, işte yine bir otomobil!

(Abdülhalim ve kızı Macide medhâlde görünürler)

ONBİRİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Hasan, sonra Abdülhalim Atlamazoğlu ve kızı Macide)

(Abdülhalim ve kızı, tamamiyle değişmişlerdir. İkisi de fevkalâde şıktırlar. Abdülhalim'in eli ve kucağı paketlerle doludur. Kızı Macide küçük bir köpeği tasmasından tutarak sürükler, öbür elinde bir kitap ve çantası vardır.)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Baba kız içeri girerlerken kâtibe) Bir numaralı Abdullah paşa.

HASAN

Hayır, zannetmem. İki numaralı Abdullah paşa...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Sür'atle ilerleyerek) Vay efendim... Bu ne sürpriz... Ne büyük değişiklik... Nerdesiniz, gözlerimiz yollarda kaldı...

ABDÜLHALİM

Merhaba. **(Gülümser)** Biraz geç kaldık. Güzellik enstitüsünden çıktıktan sonra, adabımuaşeret hocasına uğramak lâzım geldi.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Arkasında duran kâtibe) Merhaba dedikten sonra gülümsedi... İki numaralı Abdullah paşa...

HASAN

Evet iki numaralı Abdullah paşa...

FEYZİ İŞGÜZAR

Pek yorulmuşa benziyorsunuz. Kâtip, al paketleri... Şöyle oturun. Bir dakika dinlenin efendim. Bir sigara almaz mısınız?

(Hasan paketleri alır)

ABDÜLHALİM

(Sigarayı sol eliyle alır) Teşekkür ederim.

FEYZİ İŞGÜZAR

(Kâtibe) Ay, sigarayı sol eli ile aldı. Galiba bir numaralı Abdullah paşa!

HASAN

Hayır, zannetmem. İki numaralı Abdullah paşa!

FEYZİ İŞGÜZAR

Deli misin! İmkânı yok, bir numaralı Abdullah paşa diyorum.

HASAN

(Gözü kızda) Hayır, hayır ben aldanmam, iki numaralı Abdullah paşa.

ABDÜLHALİM

Canım ne oluyorsunuz? Çıldırdınız mı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır, daha değil... Fakat sonunda öyle olacak galiba... Canım söylesenize, siz bay Abdülhalim misiniz, yoksa bay Abdülrahim mi?

ABDÜLHALİM

Abdülhalim'im...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat sigarayı sol elinizle tutup içiyorsunuz ya...

ABDÜLHALİM

Paket taşımaktan sağ elimde kuvvet mi kaldı ki... Parmaklarımı oynatamıyorum. Meğer insanın vaktiyle kasabalı iken, sonradan büyük şehirli olması ne fena imiş...

FEYZİ İŞGÜZAR

Aksi de fenadır efendim. İnsan bir türlü alışamıyor. Bilirim.

ABDÜLHALİM

Onu demek istemedim. Kız, memlekette iken bana yaptığı hizmetleri bir bir burnumdan getiriyor. Ne o kadın, yanında erkek varken kılını kıpırdatmazmış. Bütün hizmetlerini erkek görürmüş. Modern cemiyette baş kaide bu imiş. «Baba bana su ver... Baba paketlerimi taşı... Baba otomobilin kapısını aç... İkide bir ben eğilip alayım diye mendilini mahsus yere düşürüyor **(Macide'ye)** Ulan kız, köprüden geçinceye kadar ayıya dayı derler. Elbet biz eninde sonunda memlekete döneceğiz. O zaman görürsün. Eğer burnumu bile sana sildirtmezsem, bana da Abdülhalim Atlamazoğlu demesinler!

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne dediniz ne dediniz, sakın ha, bir daha duymayayım.

ABDÜLHALİM

Ne demek. kim karışır?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ben karışırım. Ben karışırım... Kat'iyyen olamaz...

ABDÜLHALİM

Kız benim be yahu, sana ne oluyor?

FEYZİ İŞGÜZAR

Onu demek istemedim... İsminizin Abdulhalim Atlamazoğlu olduğunu söylediniz...

ABDÜLHALİM

Ne var, kabahat mı ettik? Abdülhalim Atlamazoğlu değil miyim?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne münasebet, bunu aklınızdan çıkarın...

ABDÜLHALİM

Yoksa beni yine mi o Abdülrahim lâini ile karıştırıyorsunuz? Vallahi Abdülhalim Atlamazoğlu'yum...

FEYZİ İŞGÜZAR

Vallahi Abdülhalim Atlamazoğlu değilsiniz... Olmadınız, değilsiniz ve olmayacaksınız. Siz Abdullah paşasınız...

ABDÜLHALİM

Ben mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Evet, iki numaralı Abdullah paşa...

ABDÜLHALİM

Ay numarası da mı var? Ya bir numaralı Abdullah paşa kim?

FEYZİ İŞGÜZAR

O da Abdülrahim İnanmazoğlu...

ABDÜLHALİM

Anladım, sıfır numara da sen oluyorsun... Ben alaya gelemem... Böyle halt edemem.

FEYZİ İŞGÜZAR

Edeceksiniz, mukavele böyle... Siz yapamazsanız ben de buralı, asil, kibar, zengin bir kızın babasını bilmem hangi kasaba eşrafından bay Abdülhalim Atlamazoğlu diye takdim edemem.

MACİDE

(Bir köşede köpeği ile meşguldür. Onları dinlemez. Nihayet çantasından çıkardığı sigarayı ağızlığa geçirerek) Baba, sigaramı yakar mısın?

ABDÜLHALİM

(Kendisine hitap edildiğinin farkında olmayarak) Ne olursa olsun, ölürüm, yine de kırk yıllık adımı değiştiremem.

MACİDE

Baba, sana söylüyorum, duymuyor musun? Sigaramı yaksana...

ABDÜLHALİM

Patlama baş belâsı, görmüyor musun konuşuyorum.

MACİDE

Fakat baba, terbiye ve muaşeret esaslarını unutuyorsun.. Bak kitap ne diyor: **(Elindeki kitabı açarak)** «Kadın, cemiyetin temelidir. Kadına hürmet lâzımdır» sahife: 88, satır 2 - 3...

ABDÜLHALİM

(Birdenbire değişerek) Off... Pardon... Affet cicim... Sen ateş mi istedin? Duymadım... Mazur gör. **(Yanına gider, gümüş çakmağını çıkarır, bir eli ile sigarasını yakarken öbür eli ile kolunu çimdikler ve dişlerini gıcırdatır)** Başka bir emrin var mı meleğim?

MACİDE

(Kolunu oğuşturarak ve renk vermeyerek) Mersi baba!

ABDÜLHALİM

Ömrümde harp, darp görmedim... Tüfek atmasını bile beceremem. Nasıl paşa olurum?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat müsaade edin...

ABDÜLHALİM

Ramazandan ramazana topun yalnız sesini duyarım. Bir kere bile yanına gitmedim... Sonra bana ne derler?...

FEYZİ İŞGÜZAR

İyi amma...

ABDÜLHALİM

Şimdi tank var, tayyare var, zehirli gaz var. Bunların hiç birini bilmiyorum...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat siz mülkiye paşası olacaksınız...

ABDÜLHALİM

Onu hele hiç bilmem... Resmini bile görmedim... Tanka mı benziyor?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır sivil, sivil... Abdullah paşa sivil paşalardan... Canım eskiden başı bozuk paşalar yok muydu?

ABDÜLHALİM

Ha... Bu eski paşalardan mı?

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz... Bravo... Bakın nasıl anladınız?

ABDÜLHALİM

Zaten yeni olsaydı bana verir mi idiniz? İhtiyarız diye artık neredeyse bizi çöplüğe atacaksınız. Peki neci imiş bu Abdullah paşa.

FEYZİ İŞGÜZAR

Eski Üsküdar mutasarrıfı...

ABDÜLHALİM

Yani şimdi ben Abdullah paşayım öyle mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Şüphesiz... Sakın unutmayın ha!...

ABDÜLHALİM

İki numaralı Abdullah paşa...

FEYZİ İŞGÜZAR

Numarasını karıştırmaya lüzum yok... O bizim aramızda olan bir şey...

ABDÜLHALİM

Gönlüm bu işe bir türlü razı olamıyor... Hayır hayır yapamayacağım.

MACİDE

(Bahisle alâkadar olarak Feyzi'ye) Canım bu işleri ne diye babamla konuşuyorsunuz? Karar verecek benim. Ben ne dersem o olur. Babamın adını değiştirip Abdullah paşa mı olmasını istiyorsunuz, kabul... Bunu olmuş bilin...

ABDÜLHALİM

Fakat Macide, sen çok ileri gidiyorsun, haddini bil..

MACİDE

Paşa, sen yine her şeye karışmaya başladın, sus Allahaşkına!

ABDÜLHALİM

Haddini bil, yoksa...

MACİDE

(Kalkıp üzerine yürüyerek) Paşa kadınlara karşı daha hürmetkâr, daha nazik, daha müşfik ol... **(Elindeki kitabı açarak)** Bak kitap ne diyor: «Kadına yapılacak muameleyi bilmeyen bir ferde medenîdir, denemez» Sahife 88 satır 4 - 5. Hocaya söyliyeceğim. Kitabı hiçe sayıyorsun.

ABDÜLHALİM

(Bağırarak) Küstah, kitabı hiçe sayan sensin. Hocaya asıl ben seni şikâyet edeceğim. **(Cebinden bir kitap da kendisi çıkararak sahifelerini karıştırır.)**

MACİDE

Ne, haddine mi düşmüş, söyle de göreyim.

ABDÜLHALİM

Söyliyeceğim.

MACİDE

Söyleyemezsin... Bul da söyle... Nemi söyleyeceksin?

ABDÜLHALİM

(Kitabı karıştırarak) Sahife 62, satır 10 - 11... Başkalarının yanında kaşınmak ayıptır.

MACİDE

Bağırma... Kabahatların çoğalıyor. Sahife 80, satır 27... «Terbiyeli bir adam yanındakini rahatsız edecek gürültülerden çekinir.»

ABDÜLHALİM

(Değişerek) Peki şekerim, peki iki gözüm... **(Biraz daha ilerliyerek burun buruna gelirler. Abdülhalim yavaşça)** Yedirdiğim ekmekler haram olsun, gözüne dizine dursun... Bu ne cür'et... Bir beni dövmediğin kaldı. Alacağın olsun **(Yüksek sesle)** Abdullah paşa olmamı mademki sen de istiyorsun, olurum yavrum... Ne istersen olurum, tek sen üzülme...

MACİDE

(Feyzi İşgüzar'a) Duydunuz ya.. Artık mesele kalmadı. **(Abdülhalim'e)** Paşa, berberime telefon et de manikür için yarın değil, öbür gün gelsinler.

ABDÜLHALİM

Başüstüne elmasım...

FEYZİ İŞGÜZAR

Canım şimdi berberin, manikürün sırası değil... Bay Abdülkerim Çatlamazoğlu sizleri bekliyor.. **(Hasan Buyanlı'ya)** Kâtip, haydi git bay Abdülkerim'i kıraathaneden çağır, paşa hazretleri ile kerimeleri geldiler, dersin.

HASAN

Başüstüne! **(Sağdaki kapıdan çıkar)**

FEYZİ İŞGÜZAR

Aman dikkat edin, ağır olun, az konuşun, az gülün, her şeyi bilir gibi durun. Fakat bildiğinizi söylemeyin. Her şeyi görür gibi durun, fakat gördüğünüzü izaha kalkışmayın. Her şeyi duyar gibi durun, fakat duymadıklarınızı değil, duyduklarınızı dahi derhal unutun. Unutun ki paşa olduğunuzu bilmiyenler bile size paşa desinler. Büyük adamların onda dokuzu böyle yaparak büyük adam sırasına geçerler.

ONİKİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Abdülhalim Atlamazoğlu, Macide Atlamazoğlu, sonra Abdülkerim ve Hasan)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Sağdaki kapının açıldığını görerek oraya koşar) Buyursunlar efendim, buyurun bay Abdülkerim! **(Abdülhalim ayağa kalkar. Abdülhalim ve Hasan içeriye girerler)** Efendim, paşa hazretleri ve muhterem kerimeleri, sizlere bay Abdülkerim Çatlamazoğlu'nu takdim ederim.

ABDÜLHALİM

Memnun oldum.

MACİDE

Memnun olduk.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bay Abdülkerim, işte daima yüksek hasail ve meza-

yasından bahs ile iftihar ettiğimiz esbak Üsküdar mutasarrıfı muhterem Abdullah paşa hazretleri ile kerimeleri...

ABDÜLKERİM

Teşerrüf ettim, efendim. **(Ellerini sıkar ve onlardan uzak bir köşeye oturur).**

FEYZİ İŞGÜZAR

Paşam, bay Abdülkerim memleketin sayılı çiftçilerinden ve büyük zenginlerindendir. Çiftlikleri, tarlaları, öküzleri, inekleri, eşek sürüleri var. Yirmi tane uşağı, iki ahçısı, iki kâhyası, 56 yanaşması var...

ABDÜLKERİM

Bir hususi doktorum ve bir hususî avukatım da var.

ABDÜLHALİM

Her şeyi iki misli söylediniz. Benim bildiğim 10 tane uşağı, bir ahçısı, bir kâhyası, 28 yanaşması olacak...

MACİDE

Baba! Ne yapıyorsun?

ABDÜLKERİM

(Feyzi'ye, şaşkın) Vallahi doğru... Fakat bu adam bunları nereden biliyor?

FEYZİ İŞGÜZAR

Canım nereden biliyoru var mı? Büyük adamlara

her şey malûm olur. Her şey malûm olur. **(Abdüllıalime)** Hakkıalliniz var paşam... İsabet buyurdunuz, uşak ve yanaşmaları fazla söyledim amma buna mukabil öküz ve eşekleri de eksik saymış olacağım... Evet ne diyordum? Abdülkerim meşhur bir çiftçi ve büyük bir zengin olmakla beraber aynı zamanda eşsiz bir san'at hâmisidir de... Selim bir zevki, ince bir ruhu ve müşfik bir kalbi vardır.

ABDÜLKERİM

Nasıl da biliyor... Nasıl da biliyor...

ABDÜLHALİM

(Hatasını tamir etmeğe kalkışarak) Demin fazla saymıştınız, ama bu sefer de noksan söylediniz... Hâllerinden belli ki selim zevkleri bir tane değil, bir çok... İnce ruhları bir tane değil sayısız... Belki binlerce de müşfik kalbleri var... Selim olmayan zevklerini, ince olmayan ruhlarını, müşfik olmayan kalblerini hesaba katmadım ha.. Onların sayısını ancak hakkıtaalâ bilir...

MACİDE

Baba...

ABDÜLHALİM

Canım ne oluyorsun, baba... Baba... Baba... Fazla söyledin, dedim hata oldu. Eksik söyledin dedim, yine mi hata?... Elinin körü artık!

ABDÜLKERİM

Demin bay Feyzi İşgüzar ile zatıâlinizden bahsedi-

yorduk. Sizin için İstanbul mutasarrıflığında bulunmuşlardır, dedi. Şaşıp kaldık. Halbuki sonra hakikat anlaşıldı. Üsküdar mutasarrıflığı makamını işgal buyurmuşsunuz.

ABDÜLHALİM

Bay Feyzi İşgüzar yanılmamış... Evvelce de İstanbul'da idim.

(Feyzi İşgüzar öksürür)

ABDÜLKERİM

Demek daha evvel İstanbul valisi idiniz...

ABDÜLHALİM

Evet, şüphesiz, İstanbul valisi idim.

ABDÜLKERİM

Ondan sonra mı Üsküdar mutasarrıfı oldunuz?

ABDÜLHALİM

Öyle ya, ondan sonra Üsküdar mutasarrıfı oldum...

ABDÜLKERİM

Demek gadre uğradınız... Rütbenizi niçin tenzil ettiler?

ABDÜLHALİM

Benim rütbemi falan tenzil etmediler...

ABDÜLKERİM

Fakat efendim, vali iken mutasarrıf yapmışlar...

ABDÜLHALİM

Benim rütbemi değil, valiliğin rütbesini tenzil ettiler. Mutasarrıflıktan daha aşağı aldılar. Gazebişahaneye uğramış. Hatta padişahı teskin etmeseymişler, Fizana bile sürecekmiş.

ABDÜLKERİM

Kimi?

ABDÜLHALİM

İstanbul vilâyetini...

ABDÜLKERİM

Valilik ve mutasarrıflığınız zamanında kim bilir ne mühim işler başarmışsınızdır!

ABDÜLHALİM

Tabii, pek mühim işler... Pek mühim...

ABDÜLKERİM

Meselâ neler?..

ABDÜLHALİM

Meselâ... Meselâ Sultan Ahmet camisinin yerini değiştirdim...

(Feyzi İşgüzar öksürür)

ABDÜLKERİM

Ne diyorsunuz, Sultan Ahmet camisi eskiden bugünkü yerinde değil mi idi?

ABDÜLHALİM

Ne münasebet efendim?.. Dikkat etmediniz mi? Tramvaylar Sultan Ahmet diye Ayasofya'nın önünde duruyorlar. Sultan Ahmet camisi eskiden bu tramvay durak mahallinde ve Ayasofya'nın burnunun dibinde idi. Baktım ki bu vaziyet devam ederse iki cami de hava ve güneş alamayıp, bodur kalacaklar, seyreltmeğe karar verdim...

ABDÜLKERİM

Şüphesiz isabet buyurmuşsunuz... Fakat kavrayamadığım bir nokta var... Camiler büyümezler ki hava ve güneşe ihtiyaçları olsun...

ABDÜLHALİM

Allah allah, camiler büyümüyorlar da siz sanki büyüyor musunuz?... Büyümüyorsunuz diye şimdi sizin de hava ve güneşe ihtiyacınız yok mu diyeceğiz?

ABDÜLKERİM

Doğru ya... doğru ya... Pek tatlı konuşuyorsunuz, paşa hazretleri... Doğrusu ya hayran kaldım. Pek istifade ediyorum... Öyle değil mi bay Feyzi İşgüzar?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bendeniz de pek müstefit oluyorum efendim. Aklımdan, hâyâlimden geçirmediğim şeyler duyuyorum.

ABDÜLKERİM

Başka neler yaptınız paşa hazretleri?..

ABDÜLHALİM

Neler yapmadım ki... Meselâ Galata kulesini ben inşa ettirdim...

ABDÜLKERİM

Sahi mi söylüyorsunuz? Bu kule için pek eskidir, derler...

ABDÜLHALİM

Eskisi çok ince idi, gözüm tutmadı, şehremlanetine sattım. Bayezıd meydanına diktiler. Ben de yenisini Galata'ya değil, Kuledibine yaptırdım... Eski kule tam Galatada idi... O zaman deniz feneri olarak kullanılırdı. Hatta Ahırkapı feneri de onu takliden inşa olunmuştur.

ABDÜLKERİM

Hakikaten öyle... Bakın neler neler öğreniyorum. İnsan sizinle bulundukça vaktin nasıl geçtiğini anlamayacak...

FEYZİ İŞGÜZAR

Yalnız bu kadar değil... İstanbul'u da tanıyamayacak... Paşa hazretleri bugün bir hayli yorulmuş olacaklar.. Bu defalık huzurlarında bu kadar bulunmakla iktifa edelim. Yukarı çıkıp kendilerine ayırdığımız dairede istirahat buyursunlar, münasip olmaz mı hanımefendi?

MACİDE

Hay hay, ben de öyle düşünüyorum.

ABDÜLKERİM

Fakat tatlı tatlı konuşuyorduk.

MACİDE

(Bir elinde köpeği olduğu halde, diğer eli ile Abdülhalim'in koluna girerek) Haydi, yürü paşa! **(Abdülkerim'e)** Şimdilik Allahaısmarladık efendim. Tanıştığımıza çok memnun oldum.

ABDÜLHALİM

(Kızının kolundan çıkıp paketlerini alarak) Tanıştığımıza çok memnun oldum, bay Abdülkerim...

ABDÜLKERİM

Ben daha fazla memnun oldum paşam, ben daha fazla memnun oldum hanımefendi...

(Abdülhalim ve Macide çıkarlar)

ONÜÇÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim, Feyzi İşgüzar, Hasan)

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl buldunuz?

ABDÜLKERİM

Ben bulmadım ki, sen buldun... Bana ne soruyorsun?

FEYZİ İŞGÜZAR

Yanlış anladınız. Hoşunuza gitti mi demek istedim.

ABDÜLKERİM

Çok hoşlandım. Tam konuşulacak adam...

FEYZİ İŞGÜZAR

Onu sormuyorum canım, kızını... Kızını... Nasıl güzel değil mi? Tombulluğuna pek tombul sayılmaz amma diğer bütün şartları haiz!

ABDÜLKERİM

Yoo bak bay Feyzi İşgüzar bu kadarına lâubalilik derler... Biz evlâdıayâlimizden bahsedilmesinden çokluk hoşlanmayız.

FEYZİ İŞGÜZAR

Durun, canım... Daha beş dakika evvel görüştünüz ne çabuk karınız oldu.

ABDÜLKERİM

Ben kararımı verdim ya... Artık karım sayılır. Bu iş ha beş dakika evvel olmuş, ha beş asır evvel... Arada ne fark var?

FEYZİ İŞGÜZAR

Aman efendim pek çok... Asır, sene, ay, falan değil, beş dakika ile beş saat arasında bile büyük fark vardır...

ABDÜLKERİM

Allah Allah, yani beş dakika evvel değil de beş saat evvel olsaydı ne olurdu?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Şimdiye kadar ilk kavgayı çoktan yapmış bulunurdunuz...

(Dışardan bir otomobil gürültüsü ve korna sesi gelir)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Hasan'a) Hah... İster misin kâtip bu gelen...

HASAN

(Kapıya bakar ve yerinden fırlar) Bir numaralı Abdullah paşa. **(Koşa koşa dışarıya çıkar)**

ONDÖRDÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim, Feyzi İşgüzar, Hasan, Abdülrahim İnanmazoğlu, kızı Sacide ve sonra Mehmet)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Hasan'ı takliden kapıya koşarak, dışarı çıkmadan ve daha gelenleri görmeden) Buyurun paşam, buyurun efendim... Demek yukarı çıktıktan sonra öbür merdivenden aşağı indiniz. Kıraathaneden geçip sokağa çıktınız ve tekrar buradan teşrif ediyorsunuz. Oteli gezmek istediniz... Evet evet hiç şüphesiz maksadınız bu idi. Fakat efendim niçin daha evvel bendenize söylemediniz... Size delâlet etmekle şeref duyardım...

(Sözün yarısında Abdülrahim ve Sacide arkalarında Hasan olduğu halde içeri girerler. İkisi de tamamen Abdülhalim ve kızı Macide'ye benzemişlerdir. Abdülrahim'in kucağında ve ellerinde paketler vardır)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülrahim'in kulağına) Bay Abdülrahim, aman

dikkat bay Abdülkerim sizi Abdullah paşa diye tanıyor. Sakın bozmayın.

ABDÜLKERİM

(İlerleyerek) Paşam, zatıalinizi tekrar bu kadar kısa bir müddet sonra göreceğimi doğrusu hiç ummazdım. Çok sevindim. Demek dinlenmekten vazgeçtiniz... Fakat paketleri ne diye beraberinizde taşıyorsunuz a efendim... Odanıza bıraksaydınız ya... Yorulacaksınız...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Hasan'a) Aman yarabbi kıza bak kıza... Tıpkı bay Abdülhalim'in kızı... Bu bir mucize! Nasıl da benzetmişler! **(Abdülrahim'e)** Cevap verin... Cevap verin...

ABDÜLRAHİM

(Şaşkın) Şey, endişe buyurmayın... Dainiz bünyece hayli mukavimimdir... Memlekette bazen bunun iki üç misli yük taşıdığım olur. **(Feyzi İşgüzar öksürür, kaş göz işareti yapar)** Ne iki üç misli, on beş yirmi misli... **(Feyzi İşgüzar, kaş ve gözlerile, elleri ile hayır işareti yapar)** Ancak demek istediğim o yüklerin içleri boştur. Tehidirler. Bunların yarı sıkletinde dahi gelmezler...

ABDÜLKERİM

(Etrafına bakınarak) Fakat, köpek?... **(Sacide'ye)** Köpek?... **(Feyzi'ye)** Ah ne sevimli hayvan!

FEYZİ İŞGÜZAR

(Sacide'ye) Cevap verin... Cevap verin...

SACİDE

(Hiddetle) Ben niçin cevap verecekmişim... Köpek kimse, o cevap versin...

FEYZİ İŞGÜZAR

Yok canım, yanlış anladınız... Beyefendi sizin köpeğinizi soruyorlar...

SACİDE

Benim köpeğim falan yok... Köpekten nefret ederim.

ABDÜLKERİM

Fakat efendim, biraz evvel, kucağınızda...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Telâşla) Bakın bakın, hay Allah müstahakını vermesin **(Abdülkerim'e)** Hanımefendi köpekten nefret ederim deyince, ilk önce ben de sizin gibi şaşırdım... Fakat derhal işin içyüzünü anladım... O köpek değil, fino idi... Evet hanımefendinin köpekleri yok, fakat finoları var... Tıpkı radyo gibi, kino gibi, fino... Nasıl danaya öküz denmezse, finoya da elbet köpek denmez. Fino yukarda kaldı efendim, yukarda kaldı...

ABDÜLKERİM

Paşam, lütfen oturmaz mısınız? **(Abdülrahim paketlerle beraber oturur)** Demin anlattıklarınız ne hoş şeylerdi. **(Kendisi de otururak)** Hele o kule hikâyesi...

FEYZİ İŞGÜZAR

Cevap verin, cevap verin...

ABDÜLRAHİM

Evet, bir hoş hikâye idi. Rahmetli kayınpederden menkûldür. Merhum çok nekre bir zat idi.

ABDÜLKERİM

Hayır paşam, bendeniz onu demek istemedim. Şu kule hikâyesi.

ABDÜLRAHİM

Hoca merhumun değil mi, bilirim, bilirim...

ABDÜLKERİM

Yok paşam, hayır efendim, sizin kule hikâyesi...

ABDÜLRAHİM

Bunda bir zuhül olsa gerek. Hikâye bendenizin değil, Nasreddin hoca merhumundur. İtimat buyurunuz ben yalan söylemem.

ABDÜLKERİM

Estağfurullah paşam... Yalan söylediğinizi düşünmek haddimize mi düşmüş?... Elbet doğru söylersiniz. Öyle değil mi bay Feyzi İşgüzar?

FEYZİ İŞGÜZAR

Sanırım ki öyle... Hayır hayır kat'iyyen öyle, efendim... Bay Abdülrahim kat'iyyen yalan söylemezler...

ABDÜLKERİM

Abdülrahim kim?

FEYZİ İŞGÜZAR

Bir numaralı Abdullah paşa...

ABDÜLKERİM

Anlamadım...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Kendisini toplayarak) Anlamazsınız ya, nereden anlayacaksınız... Efendim düşünsenize... Abdullah ne demek? Allahın kulu demek değil mi? Nasıl bir Allahın kulu?.. Abdülrahim... Rahim olan Allahın kulu. Yani Abdullah, aynı zamanda Abdülrahim'dir. Hatta aynı zamanda da Abdülhalim'dir. O demektir. Nasıl meramımı anlatabiliyor muyum?

ABDÜLKERİM

Anlıyorum... Anlıyorum... Mükemmel anlıyorum.

FEYZİ İŞGÜZAR

Anladığınıza eminim, ben de sizden bu anlayışı bekliyordum.

(Bu sırada Abdülrahim, paketlerini yazıhanenin üzerine yerleştirir)

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar, biraz gelir misin?

(Feyz İşgüzar, Abdülkerim'in yanına giderek kulağına söylediği lâkırdıları dinler)

SACİDE

(Sahnenin bir köşesinde duran Hasan'ın yanına giderek ve diğerlerine işittirmek istemeyerek) Kim bu sersem herif?

HASAN

Bay Abdülkerim'i mi soruyorsun?

SACİDE

Ay, Abdülkerim bu mu? Beni verecekleri adam... Allah göstermesin.

HASAN

(Alay ederek) Fena mı canım, zengin adam, büyük adam, meşhur adam... Sizin gibi bir sosyete yıldızına tam münasip bir koca!

SACİDE

Hasan, niçin bu kadar sinirlisin? Hani bana söz vermiştin!

HASAN

Bu maskaralık artık fena halde canımı sıkmaya başladı... İki aydanberi tam bir cehennem hayatı yaşıyorum...

SACİDE

Pekalâ Hasan, maksada daha kestirme yoldan gidelim. Sen şu Abdülkerim ile beni yanız bırakmanın çaresini bul...

HASAN

Ne münasebet, niçin?

SACİDE

Niçin olduğunu sorma... Yalnız on beş dakika... Her işi halledeceğim... Sonra sana anlatırım. Fakat onunla başbaşa kalmalıyız.

HASAN

Yani ben babanla Feyzi İşgüzar'ı buradan uzaklaştırayım mı demek istiyorsun?..

SACİDE

Evet, evet...

HASAN

Pekalâ... Fakat yalnız on beş dakika ha... Sonra benim de bir şartım var. Eğer sen bu işi beceremezsen ben bulduğum çareyi tatbik edeceğim. Bu biraz garip bir çare... Fakat ne olursa olsun neticeye bakacak ve beni affedeceksin. Razı mısın?

SACİDE

Razıyım... **(Sacide Hasan'ın yanından uzaklaşır)**
(Hasan sağ kapıdan çıkar)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülkerim'in kulağına söylediği sözleri bitirmesi üzerine) Hayır daha değil, henüz vakti değil... Acele etmeyin. Ben size haber veririm... Tetkik edin, teemmül edin... **(Paketleri hâlâ yazıhane üzerine yerleştirmeğe çalışan, bu arada bir kaç tanesini düşürüp alan ve çözülen bir paketi bağlamaya çalışan Abdülrahim'e)** Siz

rahatsız olmayın paşam... Ben onları şimdi odanıza yollarım. Bırakın.

MEHMET

(Sağdaki kapıdan girerek Feyzi'ye) Efendim kâtip haber yolladı. Mühim bir mesele varmış, Paşa hazretleri ile sizin kıraathaneye kadar zahmet buyurmanızı rica ediyor.

FEYZİ İŞGÜZAR

Kâtip bey buraya niçin gelmiyormuş?

MEHMET

«Kendisi niçin gelmiyor» diye sorarlarsa birşey atıver! dedi. Fakat ne atacağımı söylemedi...

FEYZİ İŞGÜZAR

Söylemedi ha! Demek mesele bu kadar mühim... Pekalâ geliyoruz. **(Abdülrahim'e)** Gidelim paşam. **(Abdülekrim'e)** Bize beş dakika müsaade buyurun, şimdi döner, geliriz.

ABDÜLKERİM

Hay hay, selâmetle.

(Abdülrahim, Feyzi İşgüzar ve Mehmet çıkarlar)

ONBEŞİNCİ MECLİS

(Abdülkerim ve Sacide)

SACİDE

Bay Abdülkerim yalnız kalmamızdan bilistifade sizinle biraz konuşmak istiyorum.

ABDÜLKERİM

Başüstüne meleğim, başüstüne ruhum...

SACİDE

Evvelâ ben, sizin ne meleğiniz, ne de ruhunuzum...

ABDÜLKERİM

Dilberim, sultanım, canımın içi...

SACİDE

Biraz daha ağır olmanızı rica ederim...

ABDÜLKERİM

(Ağır ağır konuşarak) Dil...Be...rim... Sul...ta... nım...

SACİDE

Hayır hayır, ağırdan maksadım, ciddi olunuz.

ABDÜLKERİM

Ciddi... Ha... Demek ciddi şeylerden konuşacağız. Fakat ben sizin ne diyeceğinizi biliyorum.

SACİDE

Ne de ferasetlisiniz. O halde mesele yok. Çabuk anlaşacağız demek.

ABDÜLKERİM

Çabuk anlaşacağız da söz mü? Anlaştık gitti bile...

SACİDE

Teşekkür ederim, pek lütufkârsınız.

ABDÜLKERİM

Estağfurullah, sizin uğrunuzda ben her şeyi yaparım. Bütün arazim, hayvan sürülerim, ahçım, kâhyam, uşaklarım, yanaşmalarım, hususî doktorum, hususî avukatım hepsi size feda olsun.

SACİDE

Eksik olmayın. Sizin iyi kalpli bir adam olduğunuzu daha görür görmez anlamıştım.

ABDÜLKERİM

Sizi yalnız servetim değil, canım da feda.

SACİDE

Ülüvvücenabınızın hayranıyım, zenginsiniz, çirkin bir adam sayılmazsınız, bir çok meziyetleriniz de var. Her kız sizinle koşa koşa evlenir. Size zevce olacak kadına ne mutlu...

ABDÜLKERİM

Canları cehenneme... Ben ancak sizinle evlenirim..

SACİDE

Ay siz fikrinizde israr ediyorsunuz, ha... Halbuki beni anladığınızı sanmıştım. O halde kararımı söyleyeyim. Ben sizinle evlenemem!

ABDÜLKERİM

Nasıl, benimle evlenemez misiniz?

SACİDE

Evet! Bunu aklınızdan çıkarın. Ölürüm, sizin karınız olmam.

ABDÜLKERİM

Demek benimle görüşmeniz, yüzgörümlüğü için değildi.

SACİDE

Ne münasebet?

ABDÜLKERİM

Düğünün memlekette mi, yoksa burada mı olacağını öğrenmek istemiyorsunuz demek?

SACİDE

Aklımdan bile geçmedi.

ABDÜLKERİM

Şu halde size bağışlayacağım araziyi, evleri, hayvanları da anlamak niyetinde değilsiniz.

SACİDE

Asla!..

ABDÜLKERİM

Fakat sebep? Benim gibi bir adamı kocalığa kabul etmemek neye?

SACİDE

Çünkü başkasını seviyorum.

ABDÜLKERİM

Paşa babanızı mı? Seviniz, ben kıskanmam...

SACİDE

Yok yok, bu başka sevgi...

ABDÜLKERİM

Valdeniz mi?

SACİDE

Benim anam çoktan ölmüş.

ABDÜLKERİM

Şu halde kardeşinizi olacak!..

SACİDE

Kardeşim de yok...

ABDÜLKERİM

Öyle ise kimi seviyorsunuz?

SACİDE

Otelin kâtibini...

ABDÜLKERİM

Ben de severim... İyi çocuktur. Hem de terbiyeli... **(Birden irkilerek)** Ne dediniz? Kâtibi mi seviyorsunuz? Siz mi, ne diye?

SACİDE

Onunla evleneceğim.

ABDÜLKERİM

Siz çıldırdınız mı? Kâtiple evlenilir mi? Zenginliğine zengin değil, güzelliğine güzel değil... Çöp gibi bacaklar, solucan gibi vücut, benzinde bir damla kan yok. Bir sıkımlık canı var... Ona erkek mi denir?

SACİDE

Ne yaparsınız bay Abdülkerim, gönül bu... Ferman dinlemez ki...

ABDÜLKERİM

Peki amma, ben ne olacağım?

SACİDE

Adam sizde... Bu da tasa mı? Size kız mı bulunmaz... İsteseniz acaba kim varmaz? Aslan gibisiniz, meşhursunuz, zenginsiniz...

ABDÜLKERİM

İyi amma bir daha sizin gibi asil, kibar tavırlı, şık bir paşa kızını nerede bulurum?..

SACİDE

Düşündüğünüz şeye bakın... Asalet, kibarlık, paşa kızı olmak bunlar boş şeyler... İnsanın parası olsun.

ABDÜLKERİM

İstediğim kızı alamadıktan sonra zenginliği ne yapayım... Tarlalarım olmuş, hayvan sürülerim olmuş, uşaklarım olmuş, hususi doktorum, hususi avukatım olmuş... İstediğim gibi bir karım olmadıktan sonra kaç para eder?.. San'atın büyük hâmisi imişim, meşhur bir adammışım... Şu kadar veya bu kadar büyükmüşüm... Ne umurumda... Cebim dolu, kalbim boş...

SACİDE

Haydi haydi çocuk olmayın... Elinizi sallasanız ellisi, başınızı sallasanız sırma tellisi... Bana vaadedin bakayım, beni babamdan istemiyeceksiniz değil mi? Bunun kabil olmadığını anladınız. Ortaya yeniden üzüntü çıkarmayınız. Vadediniz. Sizinle arkadaş olalım. Size ağabey nazarı ile bakayım. Benim ağabeyim olun! Vaadediyor musunuz?

ABDÜLKERİM

Ne yapalım, öyle olsun...

SACİDE

Çok teşekkür ederim. Bakın nasıl tam bir centilmen gibi hareket ediyorsunuz. Tahminimde yanılmamışım. Artık ben odama çıkıyorum. Yine görüşürüz bay Abdülkerim...

(Sacide merdivenleri çıkar)

ABDÜLKERİM

(Merdivenin başına koşarak) Bana bakın ben de bir otele kâtip olsam, acaba beni tercih etmez misiniz?

SACİDE

(Parmaklıktan sarkarak güler) Bunu bile bile söylüyorsunuz... Ne yapsanız imkânı yok... Hem vaadiniz ne oldu? Şaka ediyorsunuz değil mi? Haydi bana söyleyin bakayım... Siz benim ağabeyimsiniz. Şaka ediyorum deyin.

ABDÜLKERİM

(Acı bir sesle) Şaka ediyorum... Şaka ediyorum canım.. Ha... Ha... **(Geri döner, önüne çıkan iskemleye bir tekme savurur)** Tabii şaka ediyorum. Şaka... Şaka..

ONALTINCI MECLİS

(Abdülkerim, Macide)

MACİDE

(Kucağındaki köpeği ile merdivenleri inerek) Bay Abdülkerim, doğrusu sizi yalnız bulacağımı hiç zannetmiyordum... Ne güzel tesadüf... Sizinle biraz konuşmak istiyorum.

ABDÜLKERİM

(Macideyi Sacide zannederek küskün) Şimdi ko-konuştunuz ya... Daha ne konuşacaksınız?..

MACİDE

Konuşacak o kadar çok şey var ki... Bana sizden ayrılalı sanki bir asır olmuş gibi geliyor.

ABDÜLKERİM

(Macide'nin taklidini yaparak) Şaka ediyorsunuz değil mi? Haydi bana söyleyin bakayım, şaka ediyorsunuz.

MACİDE

Niçin şaka edecekmişim... Sevmek kabahat mı?

ABDÜLKERİM

(Hiddetle) Kabahat ya... Bence büyük kabahat, affedilmez bir suç... Allaha küfretmek gibi bir şey...

MACİDE

Halbuki sevgi, tabiatın esasıdır.

ABDÜLKERİM

Hata!

MACİDE

Hayatın manasıdır.

ABDÜLKERİM

Hezeyan!

MACİDE

Ruhun ve bedenin en büyük gıdasıdır.

ABDÜLKERİM

Kim demiş? Otel kâtibi de sevilir mi imiş!

MACİDE

Eh onu da sevecek bulunur!

ABDÜLKERİM

Biliyorum... Biliyorum... **(Sacide'nin taklidini yaparak)** Ne yaparsınız bay Abdülkerim, gönül bu, ferman dinlemez ki... Kuzum, karşıma geçmiş de bana nisbet mi veriyorsunuz?..

MACİDE

Ben mi, estağfurullah... Ne diye nisbet verecek mişim?

ABDÜLKERİM

Anladık, otel kâtibini seviyorsunuz... Bunu piyango bayileri gibi bağırarak ilân etmekte mâna var mı?

MACİDE

Ben mi otel kâtibini seviyormuşum? Siz deli misiniz? Hangi otel kâtibini...

ABDÜLKERİM

Çıldırmak işten değil... Ay siz otel kâtibini sevmiyor musunuz? Bizim otelin kâtibini?..

MACİDE

Bay Abdülkerim, ben sizi daha ciddi, daha ağır başlı bir adam sanıyordum. Alay etmeyin. Ben rüyamda bile böyle münasebetsizlik yapmam... Bir otel kâtibine başımı çevirip bakmam. Bu otelde bir kâtip olduğunun dahi farkında değilim...

ABDÜLKERİM

Allah Allah... Canım insanı zorla çileden çıkartacaksınız... Biraz evvel bana burada «Ben sizinle evlenemem. Ölürüm, karınız olmam» diyen siz değil miydiniz?

MACİDE

Ben mi?... Ben mi? «Sizinle evlenemem» dedim. Bay Abdülkerim, siz sakın hasta olmayasınız... Bir nöbet falan geçirmeyesiniz. Bana sayıklıyorsunuz gibi geliyor.

ABDÜLKERİM

Acaba hakikaten hasta olmayayım... **(Başını yoklar, nabzına bakar)** Biraz da ateşim var gibi... Nabızlarım da hızlı atıyor. Demek bana «sizinle evlenemem» demediniz. Şaka etmiyorsunuz ya!..

MACİDE

Canım şimdi şakanın sırası mı?.. Siz istedikten sonra neden evlenmiyecekmişim... Memnuniyetle... İftihar duyarak...

ABDÜLKERİM

Demek bana ağabeyiniz olmamı teklif etmiyeceksiniz?..

MACİDE

O da ne demek, ben ağabey aramıyorum ki...

ABDÜLKERİM

Neye kocanız olmuyormuşum dediğim zaman «çünkü başkasını seviyorum» demiyeceksiniz.

MACİDE

Bunu söylemek için deli olmak lâzım...

ABDÜLKERİM

Peki ama bana o sözleri kim söyledi? Acaba gördüklerim rüya mı idi, yoksa onlar hakikattı da şimdi mi rüya görüyorum? Rüya görmüyorum, değil mi? Siz de benim gibi, hepimiz gibi canlı bir mahlûksunuz değil mi? Haydi canlı bir mahlûkum, deyin... Bağırın... Bağırın diyorum size...

MACİDE

A a a...

ABDÜLKERİM

Daha hızlı... Daha hızlı...

MACİDE

A... A... A...

ABDÜLKERİM

Evet, bağırıyor... İnsan gibi bağırıyor... Haydi şimdi de söyleyin bakayım: «Ben o solucan suratlı otel kâtibinin yüzüne bile bakmam... Ben bay Abdülkerim ile evleneceğim. Onu seviyorum...» Haydi, durmayın söyleyin bakayım...

MACİDE

Ben o solucan suratlı otel kâtibinin yüzüne bile bakmam... Ben bay Abdülkerim ile evleneceğim. Onu seviyorum...

ABDÜLKERİM

(Başını elleri arasına alarak) Yarabbi sen fakir kullarını sevindirmek için onlara eşeklerini kaybettirir ve sonra tekrar buldururmuşsun... Şimdi tam, ben de o fakirlere döndüm... Demin gördüğüm rüya imiş. Şimdi ki rüya değil, rüya değil!..

ONYEDİNCİ MECLİS

(Abdülkerim, Macide, Abdülhalim)

ABDÜLHALİM

(Merdivenin üst başından) Macide, kızım, biraz bakar mısın? Bizim bavulları sen mi karıştırdın öyle?.. Aradığım hiç bir şeyi yerinde bulamıyorum. Para çantam meydanda yok. Senin mücevher kutunu da göremedim...

MACİDE

Aman paşa oradadır... Bıktım senin vesveselerinden... Kim alacak? Burası hırsız yatağı değil ya... Dikkatli bak...

ABDÜLHALİM

Baktım kızım, gel bir de sen bak... Araya araya başım döndü. Hele gel gel canım... Beş dakika...

MACİDE

Geliyorum. **(Abdülkerim'e)** Bir dakika müsaade ediniz!..

ABDÜLKERİM

Müsaade sizin efendim.

(Macide çıkar)

ONSEKİZİNCİ MECLİS

(Abdülkerim — Sacide)

SACİDE

(Merdiven başından) Affedersiniz babama bakmıştım. Hâlâ kıraathanede mi?

ABDÜLKERİM

Paşa hazretleri mi? Ne kıraathanesi? Aman efendim nasıl olur? Bir dakika evvel yukardan sizi çağırmaya gelmişlerdi. Beraberce odanıza çıktınız ya...

SACİDE

Alay etmeyin bay Abdülkerim... Babamı soruyorum

ABDÜLKERİM

Ben de pederinizden bahsediyorum efendim. Para çantaları bulundu mu? Ya sizin mücevher kutunuz?

SACİDE

Hangi para çantası, hangi mücevher kutusu? Anlayamıyorum.

ABDÜLKERİM

Asıl bu işleri bir anlamayan varsa o da benim... Canım efendim, siz ben **(otel kâtibini seviyorum)** diyerek yukarı çıkmıştınız. Sonra pişman olarak geri döndünüz. «Ben o solucan suratlı otel kâtibinin yüzüne bile bakmam. Ben bay Abdülkerim ile evleneceğim, onu seviyorum» dediniz.

SACİDE

(Merdivenleri inerek) Kim, ben mi?

ABDÜLKERİM

Ay, galiba yine rüya görmeye başlıyorum... Yahut bu rüya değil de, deminki rüya idi... Fakat o takdirde daha evvelki ne idi? Hangisi rüya, hangisi hakikat? Şakayı bırakın Allahınızı severseniz... Böyle işlerde şaka yapılmaz.

SACİDE

Bay Abdülkerim, ben de tam sizin fikrinizdeyim... Bu mesele artık fazla uzamaya başladı. Zorla güzellik olmaz. İşi kestirip atalım. Ben, otel kâtibi Hasan Buyanlı'dan başkası ile evlenmem. Nafile kendinizi yormayın... Nasıl kafanıza dank etti mi?

ABDÜLKERİM

Anladım, şaka etmiyorsunuz. Fakat yaptığınız bir nevi cilve olmasın... Amma, ne olursa olsun hoşuma gitmiyor, vaz geçiniz!... Canım biraz evvel «ben uykuda bile böyle münasebetsizlik yapmam, bir otel kâtibine başımı çevirip bakmam» deyen siz değil miidiniz?

SACİDE

Bay Abdülkerim, böyle devam ederseniz bir doktor çağırmaya mecbur olacağım. Hiç şüphesiz, arsız ve terbiyesiz bir adam değilsiniz... Şu halde mutlaka delisiniz!

ABDÜLKERİM

Sizi mazur görürüm. Genç kızlar insana öyle ikide bir «Seni seviyorum» diyemezler. Bu sözleri size hicab söyletiyor. Ne olursa olsun, ne söylerseniz söyleyin sizden vazgeçmem. Siz benimsiniz.

SACİDE

Bay Abdülkerim!.

ABDÜLKERİM

(Kollarını açıp üzerine yürüyerek) Kocacığım de. Sevgili zevcem...

ONDOKUZUNCU MECLİS

(Abdülkerim, Sacide ve Hasan)

(Hasan sağdaki kapıdan girer)

SACİDE

(Hasan'a doğru koşarak ve boynuna atılarak) Kurtar beni Hasan!

HASAN

Sacidem...

ABDÜLKERİM

İnanma, kâtip, rüyadır... Rüya görüyorsun... Para ile değil, sıra ile... Biraz sonra uyanınca bak sana da neler söyleyecek...

(Tehditkâr) Bay Abdülkerim...

YİRMİNCİ MECLİS

(Abdülkerim, Sacide, Hasan, Abdülrahim)

(Abdülrahim sağdaki kapıdan girince Sacide ile Hasan ayrılırlar)

ABDÜLKERİM

Paşam, yukardan indiniz, ha... Hızır gibi tam zamanında yetişiyorsunuz... Artık bu işi süratle bir neticeye bağlayalım. Kızınızı seviyorum. Onunla izdivaca talibim. Razı oluyor musunuz?

SACİDE

Baba...

ABDÜLRAHİM

Hakktaalâya hamdüsena olsun... Elbette azizim, elbette... Maalmemnuniye, maaliftahar...

ABDÜLKERİM

Aldırma kâtip bu da tasa mı? Sana kız mı bulunmaz. İstersen acaba kim varmaz... Elini sallasan ellisi, başını sallasan başı tellisi...

HASAN

Yoo bay Abdülkerim, yağma yok... Mesele daha bitmedi... Benim elimdeki son kozu görmeden partiyi nasıl kazandım dersiniz... **(Soldaki kapıya yürüyerek)** Bay Osman Çeliker...

YİRMİ BİRİNCİ MECLİS

(Abdülkerim, Sacide, Hasan, Abdülrahim, taharri memuru Osman Çeliker)

OSMAN

(Soldaki kapıdan sür'atle girer)

HASAN

(Abdülrahim'i işaret ederek) İşte aradığınız adam **(Sacide'yi göstererek)** İşte bu da yanındaki...

OSMAN

Ben taharri memuru Osman Çeliker... Kıpırdamayın ben kül yutmam. Tongaya düşmem, külâh giymem.. Büyük zelzele sıralarında... Fakat bunu sonra anlatırım. Haydi şimdi karakola...

ABDÜLRAHİM

Kim, bendeniz mi?

OSMAN

(Alay ederek) Hayır efendim, ne münasebet? Aklınıza niçin böyle fena şeyler getiriyorsunuz... Hiç yal-

nız siz olur mu? Ancak beraber kanca beraber... Şu güzel kadının refakatında olarak...

ABDÜLRAHİM

Fakat mirim, ne gibi bir sebep ve saik tahtında?..

OSMAN

Eee lûgat paralama be... Yürü bakalım. Onu karakolda öğrenirsiniz... Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, üçüncüsünde ele geçersin çekirge...

ABDÜLKERİM

Fakat efendim, bu işte yanlışlık var... Siz ne yaptığınızı, kimi tevkif ettiğinizi biliyor musunuz?

OSMAN

Elbette bilmez olur muyum? Abdülrahim'i!...

ABDÜLKERİM

Abdülrahim'i mi? Kim Abdülrahim? Ha anladım... Abdullah Allahın kulu manasına gelmiyor mu? Nasıl bir Allahın kulu? Abdülrahim... Rahim olan Allahın kulu... Yani Abdullah aynı zamanda Abdülrahim'dir.

OSMAN

Bana bak, softa bozuntusu, vaaz edeceksen camie. Kıs çeneni... Çekil şöyle kenara... Beni günaha sokma **(Abdülrahim'e)** Haydi aslanım, kımılda biraz... Düşün önüme. Nazlanmayın...

ABDÜLRAHİM

Fakat, vallahi bigünahım... Hiç bir suç işlemedim..

OSMAN

Seni kurnaz tilki seni! Biz senin gibileri çok gördük, ben faka basmam... Bir gün... Mahmut Şevket paşanın katli sıralarında...

ABDÜLRAHİM

Haşa... Ben katletmedim... Kat'iyyen kabul etmem...

ABDÜLKERİM

Paşam gidin, lâkırdı anlayacak cinsten değil bu adam... Elbet hakikat meydana çıkar. Beş dakika içinde döner gelirsiniz... Bir gezinti olur.

ABDÜLRAHİM

(Osman'a) O halde azizim, müsaade edin... Hariçte hane derununda olduğu gibi geştügüzar edilmez a... Odamızdan kızımın mantosunu alalım. Başımıza şapkalarımızı giyelim.

OSMAN

Giyin bakalım... Çabuk olun... Ama sakın numara yapmaya kalkmayın ha! Bana Osman Çeliker derler. Ben aldanmam, mantepsiye gelmem yaş tahtaya basmam...

ABDÜLKERİM

Haydi paşam, haydi hanımefendi. Üzülmeyin böyle şeyler olur... Göreceksiniz bakın, beş dakika içinde her şey yoluna girecek... Siz nasıl olur da Mahmut Şevket

Paşa'yı katledersiniz... Paşa paşayı öldürür mü? Düşmanlarınız iftira ediyorlardır. Yüreğinizi geniş tutun!

(Abdülrahim ve kızı çıkarlar)

YİRMİ İKİNCİ MECLİS

(Osman, Abdülkerim)

ABDÜLKERİM

Anladık siz külâh giymezsiniz, yaş tahtaya basmazsınız, kül yutmazsınız. Fakat yanlış adam da tevkif etmez misiniz?

OSMAN

Şimdiye kadar etmedim amma şimdi galiba edeceğim... Seni de tutup götüreceğim... Şeytan öyle diyor. Ne çenesi düşük şeysin sen be...

(Hasan sağdaki kapıdan girer)

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Osman, Abdülkerim, Abdülhalim ve kızı Macide)

ABDÜLRAHİM

(Merdivenin üst başından) İmdat, otelde hırsız var... Soyulduk... Para çantam gitti...

MACİDE

Mücevher mahfazamı aşırmışlar, imdat...

OSMAN

(Abdülhalim'i Abdülrahim zannederek ve tabancasını çıkararak) E artık fazla geliyorsunuz... Bana numara yapmaya kalkışmayın demedim mi size!... İnin aşağı, yoksa yakarım canınızı...

ABDÜLHALİM

(Şaşkın) Bize mi söylüyorsunuz?

OSMAN

Ulan alay mı ediyorsun?... Oteli kimin soyduğunu ben bilmiyor muyum... Böyle yaparsan elimden kurtulacağınızı sanıyorsun... İn aşağı yoksa karışmam... Daha sen şapkamı alacağım, mantomu alacağım dediğin zaman ben bu numarayı hazırladığını çakmıştım... Kafam kızıyor, in aşağı...

ABDÜLHALİM

(İnerek) Ne şapkası, hangi manto... Ben öyle şey söylemedim... Müsaade edin.

OSMAN

Yeter! Bir kelime daha istemem fena olursun...

MACİDE

(Korkarak) Baba...

ABDÜLKERİM

Fakat azizim...

OSMAN

Elimden bir kaza çıkaracaksınız... Size susun diyorum... Haydi düşün önüme... Hah şöyle... Bana madik atılmaz!

ABDÜLKERİM

Paşam, müteessir olmayın... Biz bay Feyzi İşgüzar ile şimdi müdüriyete geliriz. İş meydana çıkar...

(Osman, Abdülhalim, Macide çıkarlar)

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim, Feyzi İşgüzar)

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar... **(Oradan oraya koşarak)** Bay Feyzi İşgüzar... **(Sağdaki kapıyı açarak)** Bay Feyzi İşgüzar...

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne var, ne oluyor? Bir şey mi arzu ettiniz Bay Abdülkerim?...

ABDÜLKERİM

Neredesin, sen nasıl otelcisin?... Abdullah Paşa'yı tevkif ettiler. Şimdi alıp götürdüler...

FEYZİ İŞGÜZAR

Abdullah Paşa'yı tevkif mi ettiler?... Kim tevkif etti?...

ABDÜLKERİM

Polis... Polis...

FEYZİ İŞGÜZAR

Sebep ne, ne yapmış?

ABDÜLKERİM

Mahmut Şevket Paşa'yı katletmiş diyorlar.

FEYZİ İŞGÜZAR

Deli olmayın, Mahmut Şevket Paşa 1913 de katledildi.

ABDÜLKERİM

Taharri memuru bugün duymuş demek.

YİRMİ BEŞİNCİ MECLİS

(Abdülkerim, Feyzi İşgüzar, Abdülrahim, Sacide)

ABDÜLRAHİM

(Merdivenin üst başından) İşte mîrim biz hazırız... Şapkalarımızı ve mantolarımızı iksa eyledik. Bay Abdülkerim'in hakkı var... Hakikat elbette zahire çıkar. Nerede taharri memuru? Gidelim.

MACİDE

Haydi yürü, baba!...

FEYZİ İŞGÜZAR

(Abdülkerim'e) İşte Abdullah paşa burada ya...

ABDÜLKERİM

(Şaşkın) İmkânı yok... Şimdi tevkif edip götürdüler... **(Medhâle koşarak)** İşte gidiyor. Kerimesi de yanında... Sokağın başında... Gidiyor... Gidiyor. O da Abdullah paşa... Bu da Abdullah paşa. Aman yarabbi... Kâbus... Kâbus... **(Medhâle koşup bakarak)** İşte gidiyor... **(Geri dönerek)** ve işte geliyor... Çift görüyorum... Bu şaşıların kâbusu... **(Sür'atle konuşarak)** Gönül bu ferman dinlemez ki. Ben otel kâtibini seviyorum bay Abdülkerim... Ne münasebet ben o solucan suratlı otel kâtibinin yüzüne bile bakmam, bay Abdülkerim. Bunları kim söyledi, ben mi? Fakat siz delisiniz bay Abdülkerim... Birisi öyle söyledi, öteki böyle söyledi... Birisi orada ve birisi burada... Başım dönüyor, gönlüm bulanıyor. Fena oluyorum, fena oluyorum...

FEYZİ İŞGÜZAR

Durun, telâşlanmayın. Ne var fena olacak? Buna galatı ruyet derler. Yani biri iki görmek. Görmede hata... Ben şimdi hatayı tashih edeceğim. Gözlerinizi kapatın... Sonra iş fenaya varır, ha... Hem kendinizi yakarsınız, hem de beni... Kapatın, kapatın... Bunun duası vardır. Bu dua ile her şey düzelir... Duaya başlıyo-

rum. Kapatın gözlerinizi... Bir halt ettim, nedamet ettim, sen affeyle yarabbi... âmin... herif dalgayı çakıyor, işe parmağını takıyor, tehlike her an artıyor. Sen tahlis eyle yarabbî... âmin... muradım yerini bulsun, vallahî tövbeler olsun, bir daha böyle işlere karışırsam, gözüme toprak dolsun, sen duamı kabul eyle yarabbî... âmin... âmin... âmin.

(PERDE)

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Aynı dekor. Vakit gece yarısı, medhâl kapısı kapalı! Perde açılınca sahne boştur. Yalnız yazıhanenin üstündeki küçük lamba yanıyor. Dışarda yağmur ve fırtına var)

(Kapı zili şiddetle ve ısrarla çalınır)

BİRİNCİ MECLİS

(Mehmet, sonra Telgrafçı)

MEHMET

(Soldaki odadan gece kıyafeti ile çıkarak) Geliyor... Geliyor, sabırlı ol, biraz! **(Elektriği yakarak kapıyı açar)** Bu havada insan, vallahi kovsalar sokağa çıkmaz!

TELGRAFÇI

Ya ben insan değilim, ya sen yalan söylüyorsun... **(Üstünü silkeliyerek)** Ne yaparsın, telgrafçılık zor zanaat... Bayramı olur, herkes eğlenir, üç gün üç gece uykusuz kalarak eziyetini biz çekeriz. Kandil olur külfeti bize düşer. Tasarruf haftası derler, İstanbul'un kurtulduğu gün derler, Brezilya ile ticaret muahedesi imzalandı derler, kabak bizim başımıza patlar. Ahmet efendi öldü çalış telgrafçı! Ayşe hanım evlendi uyuma telgrafçı! Tekerlekli zadeler iflâs ediyor, ne duruyorsun tel-

grafçı! Ya... Ya bu zamanda ekmek aslanın ağzında! Her ne ise iki tane telgraf getirdim. Birisi (Splandit palas sahibine) diyor. Bay Feyzi İşgüzar yok mu?

MEHMET

Polis müdüriyetine kadar gitti, hâlâ gelecek...

TELGRAFÇI

Ya kâtip?..

MEHMET

O... O da altı - yedi saattır meydanlarda yok... Kayıplara karıştı, ne olduğunu anlayamadık... Ha, aç şu gelen telgrafı da oku bakalım! Belki müstacel bir şeydir.

TELGRAFÇI

(Telgrafı açarak) İmza, esbak Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşa!

MEHMET

Eeeee... Sonra?..

TELGRAFÇI

(Okuyarak) Bu gece geliyorum. Daha evvel arayanlara söyleyiniz. Esbak Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşa...

MEHMET

İşte bunu beğendim. Sen bu bayat telgrafı getirmek için mi bu havada sokağa çıktın?..

TELGRAFÇI

Ne var, beğenemedin mi?

MEHMET

Nafile zahmet etmişsin... Abdullah paşa, bu otele geleli iki ay oluyor... İik aylık telgraf bu!.. Bayat değil kurtlanmış...

TELGRAFÇI

İmkânı yok. Tarih bugünkü tarih...

MEHMET

İyi amma Abdullah paşa iki ay evvelki Abdullah paşa. Sen ne söylüyorsam ona bak... Hem ondan sonra buraya bir Abdullah paşa daha geldi... Birisi üçüncü, öteki dördüncü katta oturuyor. Birisine bir numaralı, ötekine iki numaralı Abdullah paşa diyorlar. Hatta birisini bu akşam polis tevkif etti. Bay Feyzi İşgüzar da onu kurtarmaya uğraşıyor.

TELGRAFÇI

Şakayı bırak...

MEHMET

Şaka etmiyorum.

TELGRAFÇI

Canım neme lâzım benim... İmzala sen şu makbuzu... Saat on iki yirmide diye yazdım.

MEHMET

(Alarak) İmzalayacağım. Otelin mühürünü basacağım. Öteki telgraf kime?..

TELGRAFÇI

Bay Abdülkerim Çatlamazoğlu...

MEHMET

(Makbuzu mühürlerken) Hasta, ağır hasta... Yatıyor... Akşamdanberi otel otellikten çıktı. Kâh hastaneye benzedi, kâh camie... Bir sürü doktorlar geldiler. Onlar gidince arkalarından hocalar sökün ettiler.. Şuruplar, muskalar, tütsüler girla gitti... İlâçların arkası hâlâ kesilmedi. Bir numaralı Abdullah paşa son gelen doktorun verdiği ilâcı yapsınlar diye hâlâ eczanede bekliyor. Ben buradan ayrılamadığım için kapının anahtarını verdim, o kalkıp gitmeye mecbur oldu.

TELGRAFÇI

Nasıl bir hastalık bu? Ne yapıyor?

MEHMET

İnsana bazı tanıdıklarını çift gösteriyormuş.

TELGRAFÇI

Ne diyorsun, adamı şaşı yapıyor, ha!..

MEHMET

Şaşı yapsa yine iyi... Şaşı yapmadan çift gösteriyormuş...

TELGRAFÇI

Sarı mı bu hastalık?

MEHMET

Patronun söylediğine bakılırsa evet... Bana da geçecek diye ödüm patlıyor. Müşteriler tek tek iken hizmetlerine yetişemiyorum, bir de çiftleşirlerse ne yaparım!..

TELGRAFÇI

Peki, adı ne bu (illet)in?

MEHMET

(Galatı rüyet) diyorlar.. Patronun anlattığına göre bu hastalığın daha hafifine insan çöllerde kervanlarla yolculuk ederken tutulurmuş... Uzakta göller, ağaçlar görürmüş... Bir de gider bakarmış ki ne göl var, ne ağaç... Hastalık böyle mevcut olmayan bir şeyi mevcutmuş gibi göstermekle başlarmış... Derken şiddetlenince hasta işi azıtır, mevcutları da olduklarından fazla görürmüş... Biri iki, ikiyi üç, üçü dört... Fakat bizimki henüz zıvanadan tamamen çıkmadı. Biri iki görüyor... Dua etsin patrona... Hastalığı önledi. Bay Abdülkerim'i derhal yatağına yatırdı. Ona çocuğu gibi bakıyor. Odasından dışarıya çıkartmıyor...

TELGRAFÇI

Vah vah... Allah şifasını ihsan etsin... Ben gidiyorum artık... Telgrafçılık zor zanaat diyordum amma, yine şükretmeli halimize... Hamdolsun sıhhattayız. Ya hem telgrafçı olsaydım, hem de biri iki görseydim. Ne yapardım. On telgraf veriyorlar, yirmi tane görüyorsun. Dört yol ağzına geliyorsun, karşına sekiz yol ağzı çıkıyor. Sabaha beş saat var diyorsun, saata bakıyorsun 10

saat var. Evdeki dört çocuk sekiz oluyor. Ev sahibi ikileşiyor...

MEHMET

Fakat bu illetin iyi tarafları da var... Meselâ tek pabucun çift olacak.

TELGRAFÇI

İyi amma, sen de dört ayaklı olacaksın. Bunu hesaba katsana... Haydi Allahaısmarladık! **(Çıkar)**

(Mehmet avizeyi söndürür ve tekrar soldaki odaya girer. Yalnız yazıhanedeki masa lambası yanmaktadır. Sahneyi yeniden yarı karanlık kaplar)

İKİNCİ MECLİS

(Murtaza — Fatma)

(Murtaza önde, Fatma arkada merdivenden inerler. Murtaza'nın elinde iki bavul, Fatma'nın elinde paketler vardır)

MURTAZA

(Arkasına dönerek Fatma'ya) Sus... Yavaş... **(Durarak etrafı dinler)** Bir şey değilmiş. Sanırsın ki koca otelde bir adet canlı mahlûk kalmamış... Tek horlayan bile yok. Doğrusu bu kadar sessizlik hoşuma gitmiyor. Allah vere de, fırtına bizden evvel kopmasa... Öyle değil mi, ha! Paketler eksik değil ya... Dört tane olacaktı.

FATMA

Dört tane... Hepsi o kadar ağır ki, şimdiden yoruldum.

MURTAZA

Ya benim bavulları sormuyorsun. Kurşun gibi... Öyle değil mi, ha!..

FATMA

Kabahat sende... Önüne ne çıkarsa tıkıştırdın.

MURTAZA

Canım düşünsene, o bizim kattaki herifin hali ne idi? Öyle değil mi, ha! Ayaklarından sürüsem, emin ol duymayacaktı. Bir daha böyle fırsat ele geçer mi? Dikkat, merdivenden birisi iniyor... Gördün mü? Felâket...

(Yukardan Abdülkerim'in sesi gelir: Mehmet... Mehmet...)

(Murtaza ve Fatma sahneye inmişlerdir. Soldaki odaya doğru kaçmak isterler. Fakat bu odadan Mehmed'in sesi cevap verir: (Efendim). Kapının açıldığını görünce yanındaki duvara sırtlarını vererek öylece kalırlar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Murtaza, Fatma, Abdülkerim ve Mehmet)

ABDÜLKERİM

(Merdiven başından gözükerek tekrar bağırır) Mehmet...

MEHMET

(Soldaki kapıdan çıkar, Murtaza ve Fatma'yı farketmeden ve lambayı açmaya lüzum görmeden merdivene doğru yürür) Buyurun bay Abdülkerim.

ABDÜLKERİM

Paşa hazretleri daha eczaneden gelmediler mi?

MEHMET

Henüz gelmediler efendim.

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar'dan da haber yok mu?

MEHMET

O da gelmedi amma, artık daha fazla gecikmez sanırım.

ABDÜLKERİM

Mehmet.

MEHMET

Efendim.

ABDÜLKERİM

Ben bir şeyler oluyorum.

MEHMET

Üzülmeyin geçecek bay Abdülkerim.

ABDÜLKERİM

Akşamüstü biri iki görüyordum.

MEHMET

E, şimdi üç mü görüyorsunuz?

ABDÜLKERİM

Yoo, hiç görmüyorum. Biri dahi görmüyorum.

MEHMET

Oh oh, demek hastalık geçiyor.

ABDÜLKERİM

Öyle mi dersin? Odam bana bom boş gibi geldi. Ne elbiselerim var, ne bavullarım, ne de para çantam...

MEHMET

Geçecek, geçecek, bu da geçecek bay Abdülkerim. Biraz dişinizi sıkın! Belki ilâçlar kuvvetli gelmiştir. Canım siz hiç ibreli terazilerde öte beri tarttırmadınız mı? Bu teraziye üç kiloluk bir paket koyun. İbre evvelâ dört kiloyu gösterir, sonra iki kiloya kadar geri gider, nihayet üçün üzerinde durur. Biri iki görüyordunuz, şimdi hiç görmüyorsunuz. Yarın biri bir göreceksiniz. Şimdi beni kaç görüyorsunuz?.. Yani burada kaç kişi var? İyi bakın...

ABDÜLKERİM

(Dikkatle, uzun uzun bakarak ve Mehmet'ten başka Murtaza ile Fatma'yı da sayarak) Üç...

MEHMET

Amma yaptınız ha... Nasıl üç kişi olurum. Ben tekim.

ABDÜLKERİM

İyi amma ben üç kişi görüyorum...

MEHMET

Yanlışınız var.

ABDÜLKERİM

Vallahi. Billâhi üç kişi görüyorum.

MEHMET

Bir daha sayın...

ABDÜLKERİM

İşte bir... İki... Üç... Tam üç kişi...

MEHMET

Yan yana mı?

ABDÜLKERİM

Hayır, biri önde, ikisi arkada!

MEHMET

Daha hastasınız bay Abdülkerim... Canım bu baş ağrısı değil ya... Aspirin alınca şıppadak geçsin! Yavaş yavaş geçecek... Peki beni üç tane nasıl görüyorsunuz?

ABDÜLKERİM

Biriniz kadın kıyafetindesiniz... İkiniz de erkek...

MEHMET

Etmeyin! Bu üç kişinin üçünü de iyice farkediyor musunuz?

ABDÜLKERİM

Tabii... İyice... Üç kişisiniz.

MEHMET

Vah vah... Bay Abdülkerim, siz gidip yatınız! Belki bu kadar çabuk ayağa kalktığınız için hastalık tekrarladı... Hiç yataktan çıkmayacaksınız. Bay Feyzi İşgüzar duyarsa kim bilir bana ne kadar darılacak... Haydi gidip yatınız!

ABDÜLKERİM

Gidiyorum... Gidiyorum... Ben galiba iyi olamayacağım... Boğazım kurudu... Odamdaki su hamam suyu gibi... Bana biraz soğuk su bulur musun?..

MEHMET

Kahveden alıp şimdi getiririm... Siz odanıza çıkın!

(Abdülkerim çıkar. Mehmet sağdaki kapıdan çıkar).

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Murtaza — Fatma)

MURTAZA

Oof... Hayatımda bu kadar heyecan geçirmedim...

FATMA

Ya beni hiç sormuyorsun... Kalbim yerinden kopacak sandım.

MURTAZA

Fakat ikisi de ne kaz şeylermiş... Öyle değil mi, ha!... Haydi durmayalım, yolcu yolunda gerek...

(Bavullarını ve paketlerini alarak medhâle doğru yürürler, tam bu sırada medhâl kapısına bir anahtar sokulur, kapı açılır ve eşikte elinde ilâç şişeleri ile Abdülrahim İnanmazoğlu görünür)

BEŞİNCİ MECLİS

(Murtaza, Fatma, Abdülrahim İnanmazoğlu)

FATMA

Eyvah...

MURTAZA

Yandık... Bu herif de kim?..

ABDÜLRAHİM

(Avizeyi yakarak) Selâmıaleyküm...

MURTAZA

(Müteredditi) Aleykümüsselâm... Aleykümüsselâm... efendim... **(Fatma'ya)** bu adam bana hiç de yabancı gelmiyor... **(Abdülrahim'e)** Zatıalinizi gözüm ısırır gibi oluyor. Öyle değil mi, ha! Otel sahibi misiniz?

ABDÜLRAHİM

Hayır mirim... Sizin gibi yolcuyum... Muvakkaten bu otelde ikamet ediyorum...

MURTAZA

(Fatma'ya) Ay bu Abdülrahim... Adını taşıdığımız adam...

FATMA

Aman yarabbi...

MURTAZA

(Abdülrahim'e) Zatıalinizi şimdi tanıdım... Memlekette bir defa görüşmüştük... O zaman biz şey idik. İzmirli tütün tüccarı idik... Öyle değil mi, ha... Siz bay Abdülrahim İnanmazoğlu'sunuz.

ABDÜLRAHİM

Kim? Bendeniz mi? Hayır azizim, zuhul ediyorsunuz, bendeniz Abdullah paşayım.

MURTAZA

(Fatma'ya) Vallahi yalan söylüyor. Ben aldanmam. Bunda bir iş var! **(Abdülrahim'e)** Aman efendim, nasıl olur. Gayet iyi hatırlıyorum. Bu sima, bu gözler, bu mükâleme tarzı...

ABDÜLRAHİM

İnsan insana müşabih olur. Kul değil miyim. Daima hata ederiz. Bendeniz esbak Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşayım.

MURTAZA

Ne paşası be, sen buz gibi Abdülrahim İnanmazoğlu'sun. Haydi, uzatma!

ABDÜLRAHİM

Vallahi değilim...

MURTAZA

Öyle ya, hakkın var, belki de değilsin. Hemşehri, desene ki hep aynı yolun yolcusuyuz! **(Kahkaha ile güler)** Takma isimle otel hırsızlığı ha... Seni gidi seni... Dün Abdülrahim İnanmazoğlu idin, bugün Abdullah paşasın, yarın da kim bilir ne olacaksın... Her şey aklıma gelirdi amma üç ay evvel seninle görüştüğümüz zaman bizi atlattığın aklıma gelmezdi... Öyle değil mi, ha...

ABDÜLRAHİM

Fakat iki gözüm...

MURTAZA

Tuu, Allah lâyığını versin. Ben de senin ismini mevcut bir adamın ismi diye seve seve kullanıyordum... Meğer uydurma imiş... Kendi kendime kuruntu etmişim.. Öyle değil mi, ha!

ABDÜLRAHİM

İyi ama mirim, müsaade et...

MURTAZA

Bu otelde ne arıyorsun?.. Arkadaş, geç kaldın!. Geç.. **(Bavulları işaret ederek)** Görüyorsun ya ne var ne yoksa topladım. Başka kapıya.

ABDÜLRAHİM

Lâkin iki gözüm, ben...

MURTAZA

Abdullah paşa ha... Benden sana nasihat, her şey ol, fakat bundan sonra paşa olma... Paşalığa özenme... Yakışmıyorsun, öyle değil mi, ha... Ben seni tanımasaydım bile, yine senden şüphelenecektim. Bu işte belki eski emekdarlardansın, fakat ekini belli ediyorsun.

ABDÜLRAHİM

Bu sözleri küstahlık, hâdnaşinaslık telâkki ederim.

MURTAZA

Palavraya karnım tok.. Bırak bu lâkırdıları da işe

nasıl başladın anlatıver... Softa olduğuna göre mutlaka cami pabuçiuklarında değil mi? Yoksa iftar sofralarından kaşık aşırarak mı?

ABDÜLRAHİM

Estağfurullah... Kat'iyyen kabul etmem...

MURTAZA

Şu senin kendini bana büyük arazi sahibi diye yutturmanı bir türlü hazmedemiyorum, doğrusu... Bir şey değil, şimdi birisi adımı sorsa Abdülrahim İnanmazoğlu demeye utanacağım... Öyle değil mi ha! Bile bile nasıl yalan söylerim... Sahibi olmayan bir ismi nasıl kullanırım... Beni en büyük zevkimden mahrum ettin. Allahtan bul inşallah... Hep adını takındığım adamlardan biriyle karşılaşmak isterdim... Günün birinde emelime muvaffak oldum. Fakat herif sahtekâr çıktı... Hevesim kursağımda kaldı.

ABDÜLRAHİM

Şimdi zatıâliniz kendi kendinizi Abdülrahim İnanmazoğlu diye mi tevsim ediyorsunuz!

MURTAZA

Maalesef öyle... Çok pişmanım amma bir defa yapmış bulundum. Çaresiz İstanbul'dan ayrılıncaya kadar istemeye istemeye bu ismi muhafaza edeceğim.

ABDÜLRAHİM

Etmeyin, eylemeyin. Başımı gaile açacaksınız. Hat-

tâ açtınız bile... Şimdi anlıyorum, sizi şikâyet ederim. İhbar eylerim...

MURTAZA

Ne diye, kime, ne sıfatla?... Kullandığın sahte isimlerin tapusunu mu çıkartıyorsun?... Herifin yediği naneye bakın... Benim elim armut mu devşiriyor? Ben de senin Abdullah Paşa olmadığını söyliyemez miyim? Öyle değil mi, ha...

ABDÜLRAHİM

Fakat Abdülrahim İnanmazoğlu'na kat'iyen müşabih değilsiniz.

MURTAZA

Niçin, onun kuyruğu mu vardı?...

ABDÜLRAHİM

Ahval ve harekâtınız onunkine hiçbir veçhile tevafuk etmiyor.

MURTAZA

Sebep? O küçük şehirde faaliyette bulunuyordu, ben büyük şehirde çalışıyorum. O hanları soyardı, ben otelleri temizliyorum. Bu otellerin de handan farkı pek büyük değil, merak etme! Öyle değil mi, ha!

ABDÜLRAHİM

Bu işten vazgeçiniz. Namusum, şerefim haleldar olacak...

MURTAZA

Bilâkis... Görürsün bak, meslekdaşlar arasında bir kat daha parlayacaksın... Senin gibi hımbıldan umulmayacak işler becereceğim...

ABDÜLRAHİM

Haysiyetim lekedar olacak. Enzarınasta itibarım kalmayacak...

MURTAZA

Ne demek istiyorsun be... Duyanlar da seni hakikaten sağlam ayakkabı sanacak... Hangi namus, ne itibarı?...

(Kapı zili çalınır.)

MURTAZA

Kes sesini... Benim hakkımda bir şey söylemeye kalkışırsan vallahi (Bu adam Abdullah Paşa değildir) diye avaz avaz bağırırım. Hem gelen otel sahibi ise «bu paketler bana ait» diyeceksin... demezsen sen bilirsin. Kendimle beraber seni de yakarım.

ALTINCI MECLİS

(Murtaza, Fatma, Abdülrahim, Abdullah Paşa)

(Abdülrahim kapıyı açar ve Abdullah Paşa elinde bir valizle içeri girer)

ABDULLAH PAŞA

Of ne hava... Ne hava... Tren de adamakıllı gecik-

ti... Dört saat rötarla geldik... Merhaba baylar... Otelci içinizden hanginiz? Beni bu akşam burada Fincanciyan isimli bir emlâk komisyoncusu arıyacaktı. Geldi mi? Mektup mektup üstüne gönderdi. Şişli'deki apartmanımıza acele bir müşteri çıkmış. Şey diyecekti. Abdullah Paşa esbak Üsküdar mutasarrıfı...

(Murtaza ve Abdülrahim susarlar)

ABDULLAH PAŞA

Siz de benim gibi müşterisiniz, galiba... Otelci burada yok mu?

MURTAZA

(Abdülrahim'e) Gözünü aç, herif yağlı kuyruğa benziyor... Belki birkaç yüz papelini araklarsın... **(Abdullah Paşa'ya)** Otelci yok.. Fakat Abdullah Paşa buradalar **(Abdülrahim'e)** Paşa hazretleri sizi arıyorlar. Cevap versenize...

ABDÜLRAHİM

Buyurun, emredin azizim.

ABDULLAH PAŞA

Ohannes Fincanciyan siz misiniz? Memnun oldum.

ABDÜLRAHİM

Değil, değil... Abdullah Paşa, esbak Üsküdar mutasarrıfı...

ABDULLAH PAŞA

Evet ta kendisi, benim... Sizi bu vakte kadar bek-

lettiğim için doğrusu çok mahcubum, Fincanciyan efendi. Fakat biliyor musunuz, sizde hiç de ermeni kılığı yok. Tıpkı bizim gibisiniz... Hoş zaten hepimiz aynı toprağın evlâdı değil miyiz? E Ohannes Fincanciyan efendi şimdi...

ABDÜLRAHİM

Hayır hayır, ne münasebet!

ABDULLAH PAŞA

Peki şimdi olmazsa son olsun! Yarın, öbür gün, daha öbürsü gün. Darılmayın Fincanciyan efendi, benim acelem yok!

ABDÜLRAHİM

Canım kerem edin, ben Ermeni değilim.

ABDULLAH PAŞA

Rum musunuz? Fakat Fincanciyan, Ermeni ismi değil mi?

ABDÜLRAHİM

Rum da değilim, Rum da değilim.

ABDULLAH PAŞA

Demek Müslüman oldunuz... Buna bilhassa pek sevindim. Hak dinini kabul ettiniz ha, Fincanciyan efendi?..

ABDÜLRAHİM

Yahu, azizim ben Fincanciyan efendi değilim.

ABDULLAH PAŞA

Peki o halde kimsiniz?

ABDÜLRAHİM

Abdullah paşa... Esbak Üsküdar mutasarrıfı...

ABDULLAH PAŞA

Hayır hayır sizi soruyorum.

ABDÜLRAHİM

Fesubhanallah... Mîrim, bendenizin adım Abdullah paşa, esbak Üsküdar mutasarrıfı... Kaç defa tekrar eylemeli?

ABDULLAH PAŞA

Siz Abdullah paşa mısınız? Doğru mu söylüyorsunuz?...

ABDÜLRAHİM

Şüphesiz...

ABDULLAH PAŞA

(Gülerek) Çok güzel... Peki o halde ben kimim?

ABDÜLRAHİM

Evet, şimdi siz hüviyeti âlinizi ifşa eyleyin, lûtfen!

ABDULLAH PAŞA

Baylar, lâtifeyi pek sevdiğiniz anlaşılıyor, fakat

artık yetişir. Şakadan ben de hoşlanırım ama yol yorgunuyum... Bilâhare bol bol konuşuruz. Ben Abdullah paşayım.

MURTAZA

Ay sizin de mi isminiz Abdullah paşa?

ABDÜLRAHİM

Zatıaliniz de Abdullah paşa mısınız? Fakat muhibbi vefakârım, ketmi hakikat binnetice mucibi zillet olur. Haydi doğruyu söyleyiniz, siz kimsiniz?

ABDULLAH PAŞA

Efendiler size şaka kâfi demiştim...

MURTAZA

(Abdülrahim'e) Bana bak ahbap; iş sarpa sarıyor. Bu dangalak hakikaten senin aslın galiba... Adını taşıdığın adam...

ABDÜLRAHİM

(Kızarak) Haza min fadli rabbi... Yani bendeniz âdem değil miyim? Bir ana bir babadan tevellüt etmedim mi? İsmim var iken şimdi yok oldu. Biriniz iddia edersiniz ki (Sen Abdülrahim İnanmazoğlu değilsin, Abdülrahim İnanmazoğlu benim!)... Diğeriniz itham edersiniz ki «Sen Abdullah paşa değilsin, Abdullah paşa benim.» İsimsiz âdem olur mu? O halde lütfen beyan ve izah edin, ben kimim?

ABDULLAH PAŞA

Abdullah paşa benim!

MURTAZA

Durun canım, kavga etmeyin. Bir isim için birbirinizin gözünü mü çıkaracaksınız?... Bu isim dediğiniz şeylerin ben ayda dört beş tanesini harcarım... Çocuk olmayın... Değmez! **(Fatma'ya)** Haydi kız yürü gidelim. **(Abdülrahim ve Abdullah paşaya)** Hoşça kalın. **(Abdülrahim'e)** Senin yerinde olsam benim arkamdan derhal tüyerdim. İşler yolunda gitmiyor. Öyle değil mi, ha!

(Fatma ve Murtaza çıkarlar)

YEDİNCİ MECLİS

(Abdülrahim, Abdullah paşa, Mehmet)

MEHMET

(Merdivenin üst başından) Paşa hazretleri geldiniz mi?

ABDÜLRAHİM

Evet mirim... Mualeceyi ancak itmam ettiler.

ABDULLAH PAŞA

Otelci sen misin? Gel Allahını seversen ağaşıya... Evet evet gelin!...

ABDÜLRAHİM

(Abdullah paşaya) Bendenize hitap ediyor.

ABDULLAH PAŞA

(Abdülrahim'e) Hayır, zannetmem, benimle konuşuyor.

MEHMET

(Merdivenleri inerken) Ne kadar geç kaldınız?..

ABDULLAH PAŞA

(Abdülrahim'e alay ederek bakar) Vapur değil ki Allah kahretsin, kaplumbağa! Ancak gelebildim.

MEHMET

Bay Abdülkerim mütemadiyen sizi sordu durdu.

ABDÜLRAHİM

(Abdullah paşaya aynı şekilde bakarak) Öyle mi? Sıhhatları nasıl?

MEHMET

Fena, çok fena... Benden su istedi, götürdüm. Galatı rüyet devam ediyor. Üstelik sayıklamaya da başlamış. Suyu kapı aralığından uzattıktan sonra şöyle biraz içersini dinleyeyim, dedim. «Ne olursa olsun bu Abdullah paşanın kızını derhal alacağım» diye bağırmaya başlamaz mı!

ABDÜLRAHİM

Verelim, derhal verelim. Ben razıyım. Tek o iyi olsun...

ABDULLAH PAŞA

Benim kızımı mı alacakmış?... Yoo, öyle derhal olmaz. Ben kızımı çöplükte bulmadım... Soralım, soruşturalım, anlayalım... **(Abdülrahim'e)** Kim bu Abdülkerim?...

ABDÜLRAHİM

Damat kulunuz... Bendenizin damadı...

ABDULLAH PAŞA

Öyle mi? İşte bu olmadı. Ben ortak üzerine kız vermem... **(Sahneye inen Mehmed'e)** Bari zengin mi?

MEHMET

Kim, bay Abdülkerim mi?

ABDULLAH PAŞA

Evet...

MEHMET

Ne diyorsunuz?.. Anadolu'nun yarısı onun...

ABDULLAH PAŞA

Ya... Hımm... Pekalâ... O halde derhal kestirip atmayalım... Bir düşünelim...

MEHMET

Neyi düşüneceksiniz? Kız babası siz değilsiniz ki... Size söz düşmez.

ABDULLAH PAŞA

O da ne, demek? Bay Abdülkerim Abdullah paşanın kızını istemiyor mu?

MEHMET

(Abdülrahim'i işaret ederek) İşte Abdullah paşa...

ABDULLAH PAŞA

(Bağırarak) Yoo, artık haddinizi aşıyorsunuz... Abdullah paşa benim. Benim ismimi kullandınız, şakadır, dedik, sustuk... Fakat şimdi de kızımın hakkını yemeğe çalışıyorsunuz. Yağma yok... Buna asla müsaade etmem...

ABDÜLRAHİM

Fakat bay Abdülkerim, bendenizin kerimemle evlenecek...

ABDULLAH PAŞA

Kim demiş! Benim kızımı alacak.

ABDÜLRAHİM

Fakat sizin kerimeniz onun istediği şartları haiz değil ki.

ABDULLAH PAŞA

Haltetmişsin, benim kızım dünya güzelidir.

ABDÜLRAHİM

Her halde kerimem gibi olamaz...

ABDULLAH PAŞA

Benim kızımın vücudu Venüs'ten aşağı kalmaz.

ABDÜLRAHİM

Benim kerimemin saçları sırma, gözleri hurma, yanakları elma.

ABDULLAH PAŞA

Benim kızımın mini mini ayaklarını, o küçük ellerini görseniz, bayılırsınız.

ABDÜLRAHİM

Ya benim kerimemin bilekleri, kolları, gerdanı...

ABDULLAH PAŞA

Benimkinin göğsü, sırtı, bacakları...

SEKİZİNCİ MECLİS

(Mehmet, Abdülrahim, Abdullah Paşa, Feyzi İşgüzar)

FEYZİ İŞGÜZAR

(Medhâlden girerek) Ne oluyor, gece yarısı bu gürültü ne? İnsan kendini pazar yerinde sanacak!

MEHMET

Onun gibi bir şey efendim... İki kız babası mallarını medhediyorlar.

FEYZİ İŞGÜZAR

Tam sırası... Otel sahibi miyim, yoksa kız taciri mi anlamadım...

ABDULLAH PAŞA

Ay, otel sahibi siz misiniz? Çok şükür nihayet meydana çıktınız. Telgrafımı aldınız mı?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Mehmet'e) Bu da kim?

MEHMET

Üç numaralı Abdullah paşa.

FEYZİ İŞGÜZAR

Mehmet, terbiyeni takın... Alay etmek senin ne haddine!

MEHMET

Alay etmiyorum efendim...

ABDULLAH PAŞA

Size telgraf çekmiştim. Memlekette otelinizi çok methettiler. Buraya ineyim dedim... Beni birisi arayacaktı. Fincanciyan isimli bir emlâk komisyoncusu... Zaten onunla konuşmak için İstanbul'a geldim.. Fakat şimdi daha mühim bir iş çıktı. Abdülkerim isimli bir zengin benim kızımı almak istiyormuş... Bu işe vasıta olun. Sizi memnun ederim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Deli misiniz siz... Şimdi yangın var diye bağıracağım... Zaten başıma ne belâ geldiyse bu vasıta olmak merakından geldi... Ben burnumdan soluyorum, gelmişsiniz bana bir belâ daha yüklemeye kalkışıyorsunuz... Ne istiyorsunuz benden a efendim. Otelcilik başka, kılavuzluk başka şey... Hem siz kimsiniz kuzum?

ABDULLAH PAŞA

Ben Abdullah paşa, esbak Üsküdar mutasarrıfı...

FEYZİ İŞGÜZAR

Alayı bırakın... Beni deli edeceksiniz. Böyle bir paşa mı varmış... Hay çenem tutulaydı da bay Abdülkerim'e bu ismi söylemeseydim... Siz de kendinize takacak başka isim bulamadınız mı? Abdullah paşa olduğunuza emin misiniz?

ABDULLAH PAŞA

Ne demek, insan ismini bilmez mi?

FEYZİ İŞGÜZAR

Hayır, şey bazen adını unutanlar olurmuş da... Böyle bir hastalık varmış... Yanılmıyorsunuz ya...

ABDULLAH PAŞA

Canım, kabil mi? Saçmalamayın...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bize bunu ispat edebilir misiniz?

ABDULLAH PAŞA

Şüphesiz, nüfus tezkerem yanımda... Ekmek vesikamla iaşe kartımı da gösterebilirim...

ABDÜLRAHİM

Mirim, inanma, sen bana söyle bakalım, ne oluyor?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ne olacak, bir çuval incir berbat oluyor...

DOKUZUNCU MECLİS

(Mehmet, Abdülrahim, Abdullah paşa, Feyzi İşgüzar, Abdülkerim)

ABDÜLKERİM

(Gece kıyafeti ile merdivenin başında) Paşam!

FEYZİ İŞGÜZAR

Hah, tamam! İşler tamam... Bay Abdülkerim.

ABDÜLRAHİM

Emret sultanım...

ABDULLAH PAŞA

Bay Abdülkerim mi? Buyurun efendim. Buyursunlar efendim.

ABDÜLKERİM

(Abdülrahim'e) Şu işi artık biran evvel halledelim. Uzun boylu düşünüp taşındım. Hastayım, ne olacağım

belli değil... Eğer maksadıma nail olmadan ölürsem gözüm açık gidecek.

ABDÜLRAHİM

Halledelim. Emredersiniz azizim.

ABDÜLKERİM

Ben yarın nikâh memurluğuna müracaat ediyorum.

ABDÜLRAHİM

Pek münasip, pekalâ, pek güzel...

ABDULLAH PAŞA

Fakat durun, olamaz... Bu izdivac yapılamaz.

ABDÜLKERİM

Neden? Sen de kimsin?

ABDULLAH PAŞA

Ben Abdullah paşayım. Sizi aldatıyorlar. Abdullah paşanın kızı diye bir başka kız alacaksınız. Abdullah paşa benim.

ABDÜLRAHİM

İnanmayın. Allahın bir meczup kuludur. Sözüne itimat edilmez. Bay Feyzi İşgüzar, zatıaliniz de mutalealara iştirak eylemez misiniz?

ABDULLAH PAŞA

Bütün evrak ve vesaikim cebimde... Nasıl inanmazsınız. Ben sizi inandırmasını bilirim. Sahtekârlar, hilekârlar, düzenbazlar...

ABDÜLKERİM

Gürültü etme, yahu... Koskoca adama mı inanacağız, yoksa senin cebindeki kâğıtlara mı?

ABDULLAH PAŞA

Fakat tuzağa düşeceksiniz... Alacağınız paşa kızı değil...

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar, sen söyle bakalım, Abdullah paşa kim? Söyle de şu lâf anlamaz adam duysun?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Yutkunarak) Abdullah paşa mı... Şey **(Abdülrahim'i işaretle)** Tabiî işte Abdullah paşa...

ABDÜLKERİM

(Abdullah paşayı göstererek) Peki ya bu kim?

FEYZİ İŞGÜZAR

Galiba o da Abdullah paşa!

ABDÜLKERİM

Deli misin, böyle şey olmaz...

FEYZİ İŞGÜZAR

Olamaz... Olamaz amma, canım dünyada olamaz dediğiniz neler oluyor. Bundan yüz sene evvel insanlar gökte uçacaklar deselerdi inanırmı idik?

ABDÜLKERİM

Lâfı karıştırma, mevzubahis Abdullah paşadır, balon değil!

FEYZİ İŞGÜZAR

Nasıl değil, mükemmel bir balondu amma çabuk delindi. İnsan ne oldum dememeli, ne olacağım demeli! Her şeyin sonunu hesap etmeli! Şu Abdullah paşa ismi nereden de aklıma geldi... Gelmez olsaydı...

ABDÜLKERİM

Saçmalıyorsun. Sen sualime cevap ver! İkisinin de esbak Üsküdar mutasarrıfı Abdullah paşa olmasına imkân var mı, yok mu?

FEYZİ İŞGÜZAR

Niçin olmasın, bize göre Abdullah paşa bu, ona göre de Abdullah paşa o...

ABDÜLKERİM

Fakat, hakikat?

FEYZİ İŞGÜZAR

Oh efendim, o bir anka kuşudur. Hayat denen yokuş, yalanlar yokuşudur.

ABDÜLRAHİM

Bu ne acayip, ne menhus, ne meşum tesadüf. Nevzuhur Abdullah paşanın izalesi emrinde bay Feyzi İşgüzar, o tesirli duasını tekrar edemez mi acaba?

ABDÜLKERİM

Hangi dua?

ABDÜLRAHİM

Hani gündüz duymuştuk. Siz çift görmeye başladığınız sıralarda...

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar, bak paşa hazretleri ne diyorlar?

FEYZİ İŞGÜZAR

Sanırım ki dualık zaman geçti bay Abdülkerim... Beni artık bu akibetten Allah bile kurtaramaz...

ABDÜLKERİM

Canım bir defa tecrübe ediver, ne olur. Ağzın mı mı aşınacak?

ABDÜLRAHİM

Evet mirim, evet... Ettekrarü ahsen.

ABDÜLKERİM

Haydi yahu, nazlanma... Bilsem ben edeceğim.

FEYZİ İŞGÜZAR

(İsteksiz Ellerini kaldırarak) Bir halt ettim, nedamet ettim, sen affeyle yarabbi... âmin... herif dalgayı çakıyor, işe parmağını takıyor, tehlike her an artıyor, sen tahlis eyle yarabbî... âmin... **(Kapının zili çalınır)**

ONUNCU MECLİS

(Abdülkerim, Abdülrahim, Abdullah paşa, Feyzi İşgüzar, Mehmet ve taharri memuru Osman)

OSMAN

(Methalden girerek eşik üstünden) Ben taharri memuru Osman Çeliker!

(Abdülrahim, sağdaki kapıdan çıkar)

ABDÜLKERİM

Külyutmaz, külâh giymez, yaş tahtaya basmaz, değil mi? Bir sen eksiktin... Hoş geldin... bakalım...

OSMAN

Abdullah paşa, içinizden hanginiz?

ABDÜLKERİM

Aman yarabbi! Ne tesirli dua!

FEYZİ İŞGÜZAR

Yine postu kurtarıyoruz, galiba!

ABDULLAH PAŞA

Abdullah paşa benim, ben! Bir şey mi istediniz? **(Etrafına bakınarak Abdülrahim'i arar)**

OSMAN

Öyle mi, siz misiniz? Memnun oldum... Adam dediğin işte böyle mert olur. Adını saklamaz... Teşerrüf ettim.

ABDULLAH PAŞA

Hay Allah senden razı olsun... Burada Abdullah paşa olduğuma inanan bir adamı ilk defa görüyorum.

OSMAN

Ben de kendi kendini teslim eden sabıkalı ile ilk defa karşılaşıyorum... Hürriyetin ilânı sıralarında bir gün Serencebey yokuşunda...

ABDULLAH PAŞA

Ne dediniz, sabıkalı mı? Ben miyim sabıkalı?

OSMAN

Hoppala, nazar değdi... Bana bak Ahbap, bana oyun oynanmaz, perende atılmaz! Bana Osman Çeliker derler... Haydi yürü karakola...

ABDULLAH PAŞA

Karakola mı? Deli misiniz? Karakolda ne işim var?

OSMAN

Öyle ya senin işin yalnız otellerde... Lakırdıyı uzatma, gevezelikten hiç hoşlanmam... Vaziyet sarih... İnkâr faydasız... Buradan yakalayıp götürdüğümüz adam masum imiş... Kendisinin başkası olduğunu isbat etti. «Siz aradığınız adamı otelde Abdullah paşa ismi ile bu-

lacaksınız» dedi. Bir numaralı Abdullah paşa diyorlarmış, sana! Ulan pinpon, ne çok da ad değiştiriyorsun. İnsan bu kadar sık çamaşır değiştirmez... Haydi düş önüme...

ABDULLAH PAŞA

Fakat müsaade edin... Büyük bir yanlışlık yapıyorsunuz... Bu hakkınızda hayırlı olmaz... Benim gibi bir adamın namusu ile oynanmaz!

OSMAN

Eee, fazla geliyorsun... **(Feyzi İşgüzar ve Abdülkerim'e)** Bu adamın Abdullah paşa olduğunu siz de tasdik eder misiniz?

FEYZİ İŞGÜZAR

(Ümitli ve aceleci) Evet evet, nüfus tezkeresi cebinde, hatta ekmek vesikası ile iaşe kartı da varmış...

ABDÜLKERİM

Bizi Abdullah paşa olduğuna inandırmak için iki saatten beri kavga ediyordu.

ABDULLAH PAŞA

Abdullah paşa benim...

OSMAN

İyi ya işi daha ne uzatıyorsun be! Haydi palamarları çöz bakalım... Eyvallah beyler... **(Abdullah paşaya)** Öne geç... öne... Kafamı kızdırma... Ben mantepsiye basmam.

ABDULLAH PAŞA

(Yürürken birden bire durarak ve arkaya dönerek) Bana bakın, gidiyorum, fakat gene geleceğim... Kızımın hakkını yedirmem... Onu gelin etmek için otuz senedir bekliyorum. Bu fırsatı kaçırmam... Gene geleceğim!

ABDÜLKERİM

Bizi korkutamazsın... Feyzi İşgüzar burada oldukça ayağını atamazsın... Bir dualık canın var... Uğurlar olsun!

OSMAN

Haydi yürü! **(Çıkarlar ve giderken kapıyı açık bırakırlar)**

ONBİRİNCİ MECLİS

(Abdülkerim — Feyzi İşgüzar — Mehmet)

ABDÜLKERİM

Bay Feyzi İşgüzar, sen evliya imişsin. Mübarek adam... Bilemedik.

FEYZİ İŞGÜZAR

Bilemezsiniz ya... Elbette bilemezsiniz, bizim gibilerin kadri, ancak ölümlerinden sonra belli olur...

ABDÜLKERİM

Allah gecinden versin. Kulun kurbanın olayım... Şu duayı bana da öğret... Bizim memleketin adamından böyle tesirli bir dua tertip edilebileceğine dünyada inanmazdım.

FEYZİ İŞGÜZAR

Ona ben de inanmazdım, amma artık inanmak lâzım geliyor. Zaten düşünsenize a efendim, dua nedir? Kelimeler, kelimeler, kelimeler... Cümleler... Cümleler... Cümleler... Mesele kalp temizliğinde.

ABDÜLKERİM

Haklısın!..

FEYZİ İŞGÜZAR

İman selâbetinde.

ABDÜLKERİM

Ne kadar doğru...

FEYZİ İŞGÜZAR

Vicdan selâmetinde.

ABDÜLKERİM

Pek tabiî... Pek makul...

FEYZİ İŞGÜZAR

Mesele itikattadır efendim... İtikatta... Evet İtikatta... İnanın... Yalnız inanın... Sizden başka bir şey istemiyoruz. Bu sırrı kimseye söylemem ha.. Bir tek size açtım kıymetimi bilin...

ABDÜLKERİM

Çok teşekkür ederim.

FEYZİ İŞGÜZAR

Başkalarına bahsetmeyin, sakın bahsetmeyin...

ABDÜLKERİM

Başüstüne...

FEYZİ İŞGÜZAR

İlâçlarınızı muntazam alıyor musunuz?

ABDÜLKERİM

Evet, içim dışım eczahaneye döndü.

FEYZİ İŞGÜZAR

Oh ne alâ!

ABDÜLKERİM

Fakat faydasız...

FEYZİ İŞGÜZAR

Bu sizin hastalığın bir ilâcı daha vardır. Daha kat'i daha kestirme...

ABDÜLKERİM

Aman bay Feyzi İşgüzar, çabuk söyle.

FEYZİ İŞGÜZAR

Gözünüzü kapayıp kulağınızı tıkayıp evlenmek. Biran evvel evlenmek... Hiç düşünmeden tereddüt etmeden, geç kalmadan... Bu suretle her şey bitecek. Siz de, biz de hepimiz rahat nefes alacağız.

ABDÜLKERİM

Evet ona ben de karar verdim, derhal evleneceğim. Fakat benim hastalıkla evlenmenin münasebeti ne?

FEYZİ İŞGÜZAR

Ah efendim, her şey ondan çıkıyor, bir bilseniz.

ABDÜLKERİM

Yani...

FEYZİ İŞGÜZAR

Yani... Şey... Galatı rüyet neticesi serap hasıl olur.. Eee, evlenme nedir? O da bir serap... Çivi çiviyi söker demezler mi a iki gözüm. **(Mehmed'e)** Kuzum kâtip nerede? Akşamdanberi hâlâ görünmedi mi?

MEHMET

Hayır görünmedi efendim.

ABDÜLKERİM

Taharri memuru söylüyordu. Birisinin metresine âşık olmuş... Onunla birlikte Kastamonu'ya gidecekmiş.

FEYZİ İŞGÜZAR

O oğlanı zaten gözüm tutmamıştı. İsabet oldu...

ABDÜLKERİM

Sorma... Hele ben hiç ısınamamıştım.

ONİKİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Abdülkerim, Mehmet, Abdülrahim)

ABDÜLRAHİM

(Merdivenin başından) Gitti mi taharri memuru, gitti mi?

ABDÜLKERİM

Evet, gitti paşam...

ABDÜLRAHİM

Ya Abdullah paşa?..

ABDÜLKERİM

O da gitti ,o da gitti...

ABDÜLRAHİM

(Bağırarak) Sahtekâr, hilekâr herif... Bir ırzımız ve namusumuzla bir de kuru ünvanımız var. Nabekâr, onlara da taarruza kalkar.

ABDÜLKERİM

Sinirlenmeyin paşam, o delinin sözüne kim uyar?..

ABDÜLRAHİM

Kerem buyurun, nasıl olur da sinirlenmem... Bütün asabım titriyor.

ABDÜLKERİM

Yazıktır kendinize edersiniz...

ABDÜLRAHİM

Bütün hesaplarım battal, az kalsın şuurum muhtel olacaktı.

ABDÜLKERİM

Allah göstermesin... Sonra biz ne yapardık... Hele aşağı gelin, şu izdivac meselesini kat'i olarak bitirelim.

ABDÜLRAHİM

Müsaade edin, kerime cariyenizi de alıp öyle geleyim... Malûm ya onun da reyini almak icabeder. Onun vücudu da lâzım...

ONÜÇÜNCÜ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Abdülkerim, Mehmet)

FEYZİ İŞGÜZAR

Düğünü artık bizim otelde yaparız bay Abdülkerim.

ABDÜLKERİM

Hay hay... Tabiî... Pek münasip olur...

FEYZİ İŞGÜZAR

Fakat bunun için hazırlık görmem lâzım... Bence biraz sonra söz keser kesmez buradan hep beraber kalkıp gitmelisiniz. Bir başka otele... Meselâ Boğaziçine... Gidin ki ben de düğün gününe kadar rahat rahat iş göreyim. Tebelleş olanları atlatayım. Bu suretle yeni tehlikelerin önü alınmış olur.

ABDÜLKERİM

Ne tehlikeleri?...

FEYZİ İŞGÜZAR

Öyle ya canım, bakarsınız yeni bir Abdullah paşa çıkar, bakarsınız eskilerden biri geri döner...

ABDÜLKERİM

Haklısın... Haklısın...

ONDÖRDÜNCÜ MECLİS

(Abdülkerim, Feyzi İşgüzar, Mehmet, Abdülrahim ve kızı Macide)

ABDÜLHALİM

(Kızı ile medhâlden girerek) Nerede o Abdürrahim denen iblis... Yakalayıp götürdüler değil mi? Yakalasınlar diye polise ben söyledim... Nasıl beni tevkif ettirir mi? Atlamazoğlu'nu atlatmaya çalıştı. O bana bir oyun oynadı. Ben ona iki oyun oynadım. Göreceksiniz. Anlatınca kahkaha ile güleceksiniz. Size herşeyi söyleyeceğim...

ABDÜLKERİM

Eyvah, buhran yine başlıyor... Abdullah paşa yukarı çıktı ve Abdullah paşa sokaktan geldi... Bay Feyzi İşgüzar, çabuk duaya başla! Kurtar beni...

FEYZİ İŞGÜZAR

O iktidar bende olsa evvelâ kendimi kurtarırdım bay Abdülkerim. Artık bu sefer sureti kat'iyyede mahvoldum.

ABDÜLKERİM

(Düşünür) Fakat acaba çift mi görüyorum... Hakikaten hasta mıyım, gidip bakacağım... Anlayacağım bu işi... Anlayacağım... **(Merdivenlere atılır)**

MACİDE

(Babasına) Ben de gidiyorum... Sakın Sacide denen kaltak yukarda olmasın... **(O da çıkar)**

ONBEŞİNCİ MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Mehmet, Abdülhalim ve Taharri memuru Osman Çeliker)

OSMAN

(Medhâlden girerek) Biz yine geldik... Aradığım o pinpon da değilmiş... Müdüriyete gider gitmez, kendisini tanıdılar... Ona dolandırıcı ihtiyar Salih derlermiş... Abdullah paşa falan değilmiş... Bugün akşama doğru Abdülhalim Atlamazoğlu isimli bir adam, kendisini bir şahitlik için çağırıldığı müdüriyette bulmuş. Demiş ki: «Biz iki kişi, kızlarımızı Abdülkerim isimli bir zengine vermek istiyoruz. Beni yanlışlıkla tevkif ettiler. Bu suretle rakibim serbest kaldı. Şimdi sen bulunduğumuz otele git... Rakibim Abdullah paşa ismini taşıyor. Sen de Abdullah paşa olduğunu iddia et. Böylece işi karıştır... Gitmeden evvel de otele bir telgraf çek. Damadın aklına şüphe girsin vakit kazanalım!» Evet dolandırıcı ihtiyar Salih bunları anlattı... Onu serbest bıraktılar... Şimdi hanginizi yakalayacağımı bilmiyorum. Fakat ben şakaya gelmem kül yutmam... Tongaya basmam... O otel hırsızını mutlaka bulacağım...

ONALTINCI MECLİS

(Feyzi İşgüzar, Mehmet, Abdülhalim Taharri memuru Osman ve Abdülkerim)

ABDÜLKERİM

(Merdivenden inerek) Bir Abdullah paşa yukarıda, bir Abdullah paşa da işte aşağıda... Sen beni bu çift görme hastalığından kurtar yarabbi... Ya kerim, ya rahim, ya halim...

ABDÜLHALİM

(Merdiven başına koşarak) Halim dedi... Efendim, sultanım! Beni mi çağırdın, muhterem damadım...

ABDÜLKERİM

Gelmeyin, gelmeyin!

ABDÜLHALİM

Sebep ne, niçin gelmiyeyim? Ben yabancı değilim. Kimim ben?

ABDÜLKERİM

Hayaletsin, felâketsin... Hastayız biz, galatı rüyetimiz var.

MEHMET

On tane uşağımız, bir ahçımız, yirmi sekiz yanaşmamız var.

ABDÜLKERİM

(Bağırarak) Kan beynime çıkıyor, yüreğim yerinden fırlayacak, kulaklarım uğulduyor... Allahım sen bana acı.

ONYEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Sacide)

SACİDE

(Merdiven başından bir müddet aşağısını süzdükten sonra) Canım sizlerde insaf, merhamet denilen şey yok mu? Çıldırtacak mısınız bu adamı? Nedir yaptığınız işkence? Niçin hakikatı söylemiyorsunuz? **(Aşağı inerek)** Bay Abdülkerim, beni dinle! Bir kâbus, yahut bir mucize karşısında değilsin? Galatı rüyet falan hepsi

masal... Sadece bir dolaptı bu... Yalancının mumu yatsıya kadar yandı ve sonra söndü. Açgözlerini... Ortada iki tane Abdullah paşa yok. Zaten ortada paşa da yok... Sadece birbirine benzeyen iki adamla, bunların birbirine benzetilen kızları var. Hele biraz dikkat et! Biraz hatırlamaya çalış canım.. Biri hemşerin Abdülrahim, öteki de yine hemşerin Abdülhalim. Onlar memlekette iken de birbirlerine benzemezler mi idi?... Birisi benim babam, öteki bayan Macide'nin...

ABDÜLKERİM

Neler duyuyorum... Büsbütün çıldıracağım... Aklım yerinden oynuyor. Hastalık artıyor. Hastalık artıyor.

SACİDE

Hayır, hastalık artmıyor bay Abdülkerim... Senin gözlerindeki perde sıyrıldı. Sen büyük şehirli, kibar, asil bir kızla evlenmeye karar vermiştin. Halbuki babalarımız sana kendi kızlarını vermek istiyorlardı. Emellerine muvaffak olamayınca hile yoluna saptılar. Memleketten kalkıp arkan sıra buraya geldiler... Bizi de getirdiler. Bay Feyzi İşgüzar onları paşa kılığına soktu. Güzellik enstitüleri sayesinde biz de paşa kızı olduk. Ancak eğreti ata binen tez iner, derler. Foya çabuk meydana çıktı... İşte bütün dava bundan ibaret...

ABDÜLKERİM

Doğru mu bay Feyzi İşgüzar?

FEYZİ İŞGÜZAR

Doğru!

OSMAN

Mesele hallolundu. Bay Abdülkerim'den başka he-

pinizi tevkif ediyorum. Doğrusunu söyliyeyim, benim otel hırsızı falan aradığım yok. O daha bavulla kapıdan çıkarken yakalandı. Polis bu otelde binbir türlü hilelerle müşterileri dolandıran bir kumpanyanın faaliyette bulunduğunu öğrenmiş. Yalancı doktorlar, sahte gazeteciler, izdivaç dalavereleri... Bunların hepsinden haberimiz var. Otel hırsızını tutmakla başkaları uğraştılar. Beni de otel hırsızını tutmak bahanesi ile bu işi tahkike memur ettiler. Kıraathanedeki ocakçı ile anlaşarak, olup bitenleri çabuk kavradım. Kendimi saf bir adam diye gösterdim. Güya otel hırsızını arıyorum diye aranıza sokuldum. İçinizden bazılarını tevkif ederek, diğerlerinin serbest kalıp fiiliyata geçmelerine imkân hazırladım. Nihayet işte kendi kendinizi ele verdiniz. İtiraflarınızla herşey sabit oldu. **(Sacide'yi işaretle)** Horoz öttü, dava bitti. Haydi bakalım yürüyün karakola...

ABDÜLKERİM

Dur arkadaş, bir dakika.. Bay Feyzi İşgüzar bu ne hal?

FEYZİ İŞGÜZAR

Aldırma hemşerim, burası büyük şehir, böyle şeyler olur.

ABDÜLKERİM

Evet... Büyük şehir, yalan şehri. Yüzler boyalı, kalpler tıkalı, gözler kapalı... His yok, menfaat var. Ne aşk, ne dostluk, ne de doğruluk... Yalnız bir düşünce gözetiliyor: aldatmak... Büyük şehir, yalan şehri... Her şey mahvoldu, arzularım, ümitlerim, harcadığım paralar... Hiddetten nefesim tıkanıyor, bu hava beni boğuyor... Haydi kasabaya, kasabaya, kasabaya...

PERDE

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un
bütün tiyatro eserleri

1 — Büyük Şehir (1942-43)
2 — Ayarsızlar (1943-44)
3 — Hacı Kaptan (1944-45)
4 — Küçük Şehir (1945-46)
5 — Koca Bebek (1946-47)
6 — Paydos (1948-49)
7 — Sana Rey Veriyorum (1950-51)
8 — Soygun (1951-52)
9 — Kadıköy İskelesi (1952-53)
10 — Makine (1953-54)
11 — Harputta Bir Amerikalı (1955-56)
12 — Kleopatranın Mezarı (1956-57)
13 — Tablodaki Adam (1958-59)
14 — Öbür Gelişte (1959-60)
15 — Hacı Yatmaz (1961-62)
16 — Göç (1962-63)
17 — Buzlar Çözülmeden (1964-65)
18 — Hepimiz Birimiz İçin (1965-66)
19 — Üzüntüyü Bırak (1967)
20 — Ayna (1966-67)
21 — Emekli (1967-68)
22 — Ölen Hangisi (1968-69)
23 — Dostlar (1969-70)

50 Kuruş